

Restaurant Supply (Wholesaler)



ਉੱਚ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦੇ ਭਾਂਡਿਆਂ, ਪਤੀਲੇ, ਕੁੱਕਵੇਅਰ, ਸਰਵਵੇਅਰ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਜੂਸਰ, ਐਸਪਰੈਸੋ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਅਤੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

1125 Howard Street, Elk Grove Village, IL 60007

Ph: 847-979-5970, 847-979-5990.

847-228-0150, pragint@aol.com

Prag International
Ravi Kapoor (CEO)

Regal Jewels
773-262-4377 www.RegalJewels.com

FEBRUARY WIN GOLD CHAIN
EVERY PURCHASE, BIG OR SMALL, WILL QUALIFY AS AN ENTRY INTO THE RAFFLE!

22KT 24KT

773-262-4377 2025 W. Devon Ave. Chicago, IL 60609 773-517-0574

Buying/Selling in Michigan

All types of Residential & Commercial properties. Gas Stations, Liquor Stores, Hotels, Plazas, Truck Terminals etc.



Raj S. Shergill (Broker)
5820 N Canton Center Rd, Suite 145
734-788-6366 (Cell)
Rajsshergill@yahoo.com

Twenty-Fifth Year of Publication

ਮਿਡਵੇਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ

Price 50¢

Email: punjabtimes1@gmail.com

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ

www.punjabtimesusa.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 26, Issue 28; July 12, 2025

20451 N. Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074

Ph: 847-359-0746, Fax: 847-705-9388

ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹੀਆ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਰੱਦ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਜੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹੀਆ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਹੰਗਾਮੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਉਪਰੰਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਫ਼ਸੀਲ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਵਿਚ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰਬਉੱਚਤਾ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦੋ ਮੈਂਬਰਾਂ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਤੇ ਡਾ: ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹੀ ਦੇ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਹੰਗਾਮੀ ਇਕੱਤਰਤਾ 'ਚ ਗਿਆਨੀ ਗੜਗੱਜ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਬਾਬਾ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਧਨੌਲਾ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਰਾਜਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਸੁਲਤਾਨ ਸਿੰਘ (ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ) ਸ਼ਾਮਿਲ



ਹੋਏ। ਇਕੱਤਰਤਾ ਉਪਰੰਤ ਜਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਗਿਆਨੀ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿਚ 19 ਨਵੰਬਰ, 2003 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵਿਖੇ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਤਾ ਨੰ: 01 ਦੀ ਪ੍ਰੋਤੁਤਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਵਾਇਤਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ

ਵਲੋਂ ਜੋ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਘੋਰ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰਬਉੱਚਤਾ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜੇ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸਿੱਖ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸੋਮੇ ਹਨ, ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਪ ਸਰਬਉੱਚਤਾ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਕੁੱਝ ਲੋਕ ਸਿੱਖ-

ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਸੁਆਰਥਾਂ ਲਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰਬਉੱਚਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਕਦੇ ਵੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਸਥਾਨਕ ਫ਼ੈਸਲੇ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਪੰਥਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਅੰਤਿਮ ਰਾਏ ਸਿਰਫ਼ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵਲੋਂ ਜੋ 21 ਮਈ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਤੇ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਅਤੇ ਅੱਜ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਬਾਬਤ ਜੋ ਗ਼ੈਰ-ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਜੋ ਫ਼ੈਸਲੇ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਰੂਪ 'ਚ ਅਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 21 ਮਈ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 4 'ਤੇ)

ਐਲਨ ਮਸਕ ਵਲੋਂ ਨਵੀਂ 'ਅਮਰੀਕਾ ਪਾਰਟੀ' ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ: ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਾਨੀ ਐਲਨ ਮਸਕ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਨਵੀਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਉਣਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਉੱਦਮ ਹੈ, ਜੋ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੇ ਅਰਥਪਤੀਆਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰੇਗਾ। ਮਸਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਐਕਸ' ਉੱਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਦੋ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ 'ਅਮਰੀਕਾ ਪਾਰਟੀ' ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮਸਕ, ਜੋ ਕਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸਨ, ਨੇ ਹਾਲੇ ਨਵੀਂ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਪੋਸਟ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਅਮਰੀਕਾ ਪਾਰਟੀ' ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਸਰਗਰਮ ਹੋਵੇਗੀ। ਮਸਕ ਨੇ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਨਾਟਕੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ।



ਘਰ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਖਰੀਦ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ
Buying or Selling Home?
Contact **PRADEEP SINGH**
COLDWELL BANKER REALTY

SCAN TO BEGIN YOUR HOME SEARCH
847-322-5832
ishowhomes@yahoo.com
1501 E Woodfield Rd Ste 113E, Schaumburg 60173

India Palace Restaurant And Banquet Hall
Best Price Wholesale
Ph: 630-400-0996
Lakhvir S. Johal
Ph: 317-709-7800
Restaurant-Fine Indian Cuisine
(Ph: 317-298-0773)
Banquet Hall Available Up to 550 People
Amber Carmel Ph: 317-580-0828
Amber Indianapolis Ph: 317-578-4400
Royal, Indianapolis, 317-893-2633
Desi Bazar Grocery Store Restaurant, Ph: 317-888-2040
Desi Bazar Indianapolis, Ph: 317-709-7800

Singh Auto Group
3983 ST RD 38E
Lafayette, IN 47905
Ph: 765-607-1300
www.singhautosgroup.com
University Motors
3312 Klondike Rd, West Lafayette, IN 47906
Ph: 765-497-1100
www.universitymotors1.com
Serving Indian American community over 30 years in Midwest for their auto needs.
ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਡੀ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ:
Jaspal S. Ghotra: 765-337-5151

Bhaura Transport LLC
Noblesville, IN
ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
*ਵੈਲਿਡ ਸੀ ਡੀ ਐਲ ਏ ਲਾਈਸੈਂਸ
*ਘੱਟੋ ਘੱਟ 2 ਸਾਲ ਦਾ ਤਜਰਬਾ
*ਖਾਲੀ ਅਤੇ ਲੋਡ ਸਮੇਤ ਮੀਲ .55 ਸੈਂਟ
*ਸਾਈਨ ਐਨ ਬੋਨਸ
*ਹਰ ਵੀਕਐਂਡ 'ਤੇ ਪੱਕਾ ਘਰ
*ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ
*ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ ਮੀਲ 3000 ਤੋਂ 4000
*ਪ੍ਰੀ-ਪਾਸ, ਈ ਜੀ ਪਾਸ ਅਤੇ ਫਿਊਲ ਕਾਰਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ
*ਇੰਡੀਆਨਾ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਅਤੇ ਪੈਨਸਿਲਵੇਨੀਆ ਦੇ ਪੱਕੇ ਲੋਡ
ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 317-403-0493

Regal Jewels
773-262-4377 www.RegalJewels.com
LITTLE INDIA CHICAGO
2625 W. Devon Ave. Chicago, IL 60609
www.RegalJewels.com
PH: 773-262-4377 WA: 773-517-0574

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਕਰਵਾਇਆ

ਭਾਈ ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਨਿਹਾਲ



ਪੈਲਾਟਾਈਨ (ਬਿਊਰੋ): ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਲੰਬੀ 6 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਭਾਈ ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਵੱਦੀ ਕਲਾਂ ਵਾਲੇ, ਭਾਈ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਨਾਗਪੁਰੀ ਜੀ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਸਭਿਨੇ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

6 ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਭਾਈ ਅਨਮੋਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਥੇ ਵਲੋਂ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਉਪਰੰਤ ਭਾਈ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਥਾ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ

ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ।

ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਭਾਈ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੇ 'ਸੋ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪਿਆਰਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲਿ ਹੈ', 'ਜਿਥੈ ਕਿਥੈ ਮੈਨੋ ਲਏ ਛੁਡਾਈ' ਤੇ 'ਧੰਨ ਧੰਨ ਰਾਮਦਾਸ ਗੁਰੂ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਜਵੱਦੀ ਕਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ 'ਸਾਜਨ ਤੇਰੇ ਚਰਨ ਕੀ ਹੋਇ ਰਹਾ ਸਦ ਧੁਰਿ' ਅਤੇ ਭਾਈ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਨਾਗਪੁਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ 'ਐਸਾ ਮੇਰਾ ਰਾਮ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰਿ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰ ਚਰਣਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ। ਸੰਗਤ ਸ਼ਾਂਤ ਚਿੱਤ ਹੋ ਕੇ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੀ ਸੀ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੱਕਤਰ ਸ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦੇ ਮਾਲਕ



ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮਨਾ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕੀਤੀ, ਇਹ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਫਲਸਫੇ ਉਪਰ ਵੀ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਈ ਸੱਜਣ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਉਹ ਦੂਸਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸੋਚਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਸੱਜਣ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਉਪਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਹੋਵੇ, ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਖਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈ ਸਕਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਇਆ ਪਰਮਾਤਮਾ ਸਭ ਨੂੰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮਾਇਆ ਵਰਤਣ ਦੀ ਜੁਗਤੀ ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਮਾਇਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਕਲੱਬਾਂ, ਪਬਾਂ ਵਿਚ ਚਲਿਆ ਜਾਏਗਾ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਾੜੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ

ਚਲਿਆ ਜਾਏਗਾ, ਪਰ ਕਈਆਂ ਕੋਲ ਸੋਝੀ/ਜੁਗਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਉਹ ਮਾਇਆ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਲੰਗਰ ਲਾਏਗਾ, ਕਿਸੇ ਦੁਖੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗਾ, ਕਿਸੇ ਲੋੜਵੰਦ ਨੂੰ ਦੇਵੇਗਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਮਿਲਵਾਕੀ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਇਹ ਜੋ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਲੰਗਰ ਵਰਤਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ, ਦਸਾਂ ਨਹੁੰਆਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਇਹ ਸਾਰੀ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਭਾਈ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਮਿਲਵਾਕੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾ ਭੇਟ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਦਾ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤਿਆ। ਜਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਮਿਲਵਾਕੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਕੈਰੋਲ ਸਟ੍ਰੀਮ ਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ 'ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ ਪਰੇਡ 2025' ਵਿਚ ਲਿਆ ਹਿੱਸਾ

ਕੈਰੋਲ ਸਟ੍ਰੀਮ: ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੋਸਾਇਟੀ ਆਫ ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਪੀਸੀਐਸ) ਨੇ ਲੰਬੀ 4 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਇੱਥੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ ਪਰੇਡ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਦੂਜਾ ਸਾਲ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਇਸ ਸਾਲਾਨਾ ਪਰੇਡ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਕੈਰੋਲ ਸਟ੍ਰੀਮ ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਪਰੇਡ ਯੂਨਿਟ ਨਾਲ ਸੰਧਤ ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ ਨੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਠੰਢੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਵੰਡੀਆਂ।

ਪਰੇਡ ਲਾਈਨ-ਅੱਪ ਅਸੈਂਬਲੀ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ 4 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਕਾਉਂਟੀ ਫਾਰਮ ਰੋਡ ਅਤੇ ਲਾਈਜ਼ ਰੋਡ ਵਿਖੇ ਸੀ। ਪਰੇਡ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੈਰਲ ਸਟ੍ਰੀਮ ਦੇ ਮੇਅਰ ਫਰੈਂਕ ਸੇਵੇਰੀਨੋ, ਵਿਲੇਜ ਦੇ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਤਵੰਤਿਆਂ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਸਮਾਗਮ ਅਤੇ ਸਲਾਮੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਰੇਡ ਲਾਈਜ਼ ਰੋਡ ਤੋਂ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਚੱਲੀ ਅਤੇ ਲਗਭਗ 1.5 ਮੀਲ ਪੈਦਲ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਲਾਈਜ਼ ਰੋਡ ਅਤੇ ਗੈਰੀ ਐਵੇਨਿਊ ਦੇ ਟਾਊਨ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ।

ਪਰੇਡ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੈਰਲ ਸਟ੍ਰੀਮ ਵਾਲੰਟੀਅਰ ਪਰੇਡ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਰੇਡ ਦੇ ਰੂਟ 'ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਪਰੇਡ ਵਿਚ ਮਾਰਚ ਕਰਨ



ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ।

ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਝੰਡੇ ਦੇ ਰੰਗ ਵਾਲਾ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ ਹੋਏ

ਸਨ ਅਤੇ ਪੱਗਾਂ ਬੰਨ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਝੰਡੇ, ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਕਈ ਬੈਨਰ ਫੜੇ ਹੋਏ ਸਨ।



ਪੰਜਾਬੀ ਪੇਂਟਿੰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਏ ਇੱਕ ਪਿਕਅੱਪ ਟਰੱਕ ਵਿਚ ਠੰਢੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਸਨ ਜੋ ਪਰੇਡ ਦੇ ਰਸਤੇ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ

ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਵਾਲੰਟੀਅਰ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਵੰਡਣ ਲਈ ਦੌੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਯੂਨਿਟ ਨੇ ਪਰੇਡ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੂਟ 'ਤੇ

ਗਰੁੱਪ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਪਰੇਡ ਦੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਡ ਰੂਟ ਦੇ ਅੰਤਮ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਤੱਕ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਮੁਫਤ ਸਟਲ ਬੱਸਾਂ ਸਵੇਰੇ 8:30 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸਵੇਰੇ 9:20 ਵਜੇ ਤੱਕ ਚੱਲੀਆਂ।

ਵ੍ਹੀਟਨ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਲੰਗਰ ਛਕਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ, ਅਮਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਦੇਸ਼ਾ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੱਠਾ, ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ, ਹਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਭੱਲਾ ਅਤੇ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਗੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ।

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਬੋਰਡ ਆਫ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਪਰੇਡ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਗੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਰਵਾਇਤੀ ਅਮਰੀਕੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ, ਆਪਣੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਲਾ, ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਸਬਿਆਂ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।"

ਸ਼ਿਪਰਾ ਗੋਇਲ ਨੇ ਲੁੱਟਿਆ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦਾ ਤੀਆਂ ਦਾ ਮੇਲਾ

ਮਿਲਵਾਕੀ (ਬਿਊਰੋ): ਸਾਉਣ ਮਹੀਨਾ ਕੁਤੀਆਂ-ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਲਈ ਖਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਉਣ ਦੀਆਂ ਤੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਆਹੀਆਂ-ਕੁਆਰੀਆਂ ਸਭ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋ ਕੇ ਨੱਚਦੀਆਂ-ਗਾਉਂਦੀਆਂ, ਹੱਸਦੀਆਂ-ਖੇਡਦੀਆਂ ਆਪਣੇ ਦੁਖ ਸੁਖ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਭੈਣਾਂ, ਸਹੇਲੀਆਂ ਨਣਦਾਂ ਤੇ ਭਰਜਾਈਆਂ ਗਿੱਧਾ ਪਾ-ਪਾ ਆਪਣਾ ਮਨ ਪ੍ਰਚਾਵਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਿਲਵਾਕੀ ਵਿਚ ਵੀ ਇਕਬਾਲ ਘੋੜਤਾ, ਅਮਨ, ਰਿਤੂ ਅਤੇ ਇਕਬਾਲ ਵਲੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਤਰੇ-ਤਾਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਤੀਆਂ ਧੂਮਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਈਆਂ ਗਈਆਂ।

ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੇ ਤਾਜ ਪੈਲੇਸ ਵਿਚ ਲੰਬੀ 6 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਲੱਗੀਆਂ ਤੀਆਂ ਵਿਚ ਸੱਜਣ-ਫੱਬਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ੌਂਕੀਨ ਪੰਜਾਬਣਾਂ ਸੋਹਣੇ-ਸੋਹਣੇ ਸੂਟ, ਗਹਿਣੇ ਗੱਟੇ ਤੇ ਹਾਰ-ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਕਰ ਕੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੋਹਣੀਆਂ ਲੱਗ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਦੁਪਹਿਰ 12 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮੇਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਮਾਹੌਲ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਗਿਆ। ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਪੁੱਜੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬੀਬੀਆਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਪੇਕੇ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀਆਂ

ਯਾਦਾਂ ਵੀ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮੇਲੇ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਬੀਬੀਆਂ ਨੇ ਐਂਕਰ ਗੁਰਲੀਨ ਕੌਰ ਨੂੰ ਸਭ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਖੂਬਸੂਰਤ



ਸਾਇਰੀ ਨਾਲ ਤਾੜੀਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ 'ਚ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਂ ਸ਼ਾਮ ਤਕ ਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰੋਣਕਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਤੇ ਛੋਟੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤਾਂ ਤਕ ਨੇ ਗਿੱਧੇ, ਭੰਗੜੇ ਪਾ-ਪਾ ਧੂੜਾਂ ਪੁੱਟ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਸੈਗਮੈਂਟ ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗਿੱਧਾ, ਭੰਗੜਾ ਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੇ ਡਾਂਸ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਨੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਜਿੱਤ ਲਏ ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਤਾੜੀਆਂ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਹੌਸਲਾ

ਅਫ਼ਜ਼ਾਈ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤੋਹਫੇ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਛੋਟੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਦਾ ਮਿੰਨੀ ਮਿਸ ਪੰਜਾਬਣ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ



ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਬੱਚੀਆਂ ਨੇ ਪੂਰੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਤੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਜੇਤੂ ਰਹੀ। ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ

ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੇ ਚਾਅ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਤੇ ਆਪਣਾ ਟੈਲੈਂਟ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।



ਮੇਲਣਾਂ ਨੂੰ ਨੱਚਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ 'ਮੈਂ ਪਾਇਆ ਸੂਟ ਸ਼ੀਸ਼ੀਆਂ ਵਾਲਾ', 'ਕਾਲਾ ਡੋਰੀਆ ਕੁੰਡੇ ਨਾਲ ਅੜਿਆ ਈ ਓਏ' ਤੇ 'ਹੁੱਲੇ ਹੁਲਾਰੇ' ਗਾ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਆਪ ਨੱਚ ਨੱਚ ਦੁਹਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਉਥੇ ਹੀ ਡਾਂਸ ਫਲੋਰ 'ਤੇ ਮੇਲਣਾਂ ਵੀ ਉਸਦਾ ਪੂਰਾ ਸਾਥ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਮੇਲਣਾਂ ਦੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਵੀ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਸ਼ੌਂਪਿੰਗ ਸਟਾਲ ਵੀ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਬੀਬੀਆਂ ਨੱਚ-ਗਾ ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮੇਲੇ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨਾਲ ਕੇ ਚਾਈ-ਚਾਈ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜੀਆਂ।

ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ 14 ਦਿਨ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਤਹਿਤ ਨਾਭਾ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਿਆ

ਨਾਭਾ: ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਮੁਹਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਅੱਜ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਭੇਜਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਏ ਗਏ। ਆਮਦਨ ਦੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਾਉਣ ਸੰਬੰਧੀ ਦਰਜ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਤਹਿਤ 25 ਜੂਨ ਨੂੰ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਨੇ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਪਰੰਤ 11 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਅੱਜ ਮੁੜ ਮੁਹਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਖੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਜੀਠੀਆ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੈਕਟੋਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਲੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਅਹਾਤੇ 'ਚ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਗੱਡੀਆਂ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਪੇਸ਼ੀਆਂ ਵਾਂਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੀਡੀਆ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮਜੀਠੀਆ ਦੀ ਪਤਨੀ ਗਨੀਵ ਕੌਰ ਵੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਸੂਤਰਾਂ ਦੀ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮਜੀਠੀਆ ਦਾ ਵਾਧੂ ਰਿਮਾਂਡ ਲੈਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮੌਕੇ ਜਿਥੇ ਮਜੀਠੀਆ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਐੱਚ.ਐੱਚ. ਧਨੋਆ, ਦਮਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੋਬਤੀ, ਸੁਲਤਾਨ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ ਤੇ ਅਰਜ਼ ਚੀਮਾ ਸਮੇਤ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਅਰਜ਼ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਆਦਿ ਮਜੀਠੀਆ ਦੇ ਵਾਧੂ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਸਨ, ਉਥੇ ਹੀ ਸਰਕਾਰੀ ਧਿਰ ਵਲੋਂ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਭੇਜਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਬਹਿਸ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸੁਧਾਰ ਘਰ ਰਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਚਾਅ ਧਿਰ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ, ਜਦਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਧਿਰ ਨੇ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਅੰਤਿਮ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿਚ ਜੇ. ਐੱਮ. ਆਈ. ਸੀ. ਗੁਰਲੀਨ ਕੌਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ



14 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਤਹਿਤ ਨਵੀਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੇਲ੍ਹ ਨਾਭਾ ਵਿਖੇ ਭੇਜਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਏ। ਮੁਹਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਖੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹੁਣ 19 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ। ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਉਪਰੰਤ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਰਜ਼ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਨੇ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਾਧਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡੀ.ਏ. ਦਾ ਕੇਸ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਹੱਕਾਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 11 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਦੌਰਾਨ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਉਪਰੰਤ ਪ੍ਰੈਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਇਕ ਵੀ ਠੋਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਸ਼ਿਮਲਾ ਦੇ ਕਸਬਾ

ਮਸ਼ਹੂਰਾ ਸਥਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਲੇਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਫਰਜ਼ੀ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬੇਬੁਨਿਆਦੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਐੱਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐੱਸ. ਕੇਸ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਫੈਰੀ ਸੋਫਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤਇੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਕਈ ਅਹਿਮ ਸਬੂਤ ਲੱਗੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਫੈਰੀ ਸੋਫਤ ਨੇ ਅੱਜ ਮਜੀਠੀਆ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਮੰਗੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੀ. ਐੱਨ. ਐੱਸ. ਐੱਸ. ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦਾ ਕੁੱਲ 15 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਜੀਠੀਆ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ 11 ਦਿਨ ਪੂਰੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਅਗਲੇਰੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਬਚਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਧਿਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਤੀਜੇਪੂਰਨ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਹੈ, ਰਹੀ ਗੱਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਉਹ ਸਮਾਂ ਆਉਣ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਗੋਰਖਪੁਰ ਸਮੇਤ ਅਨੇਕਾਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀਆਂ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਉਪਰੰਤ ਹੋਰ ਖੁਲਾਸੇ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਮਿਲਿਆ ਅਹਿਮ ਅਹੁਦਾ

ਐਬਟਸਫੋਰਡ: ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੀ ਨਾਮਵਰ ਕਲੀਨੀਕਲ ਸਾਇੰਟਿਸਟ ਤੇ ਉੱਘੀ ਡਾ. ਸ਼ਰਮੀਲਾ ਅਨੰਦਸਬਾਪਾਥੀ ਨੂੰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਸਥਿਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਫੈਕਲਟੀ ਆਫ ਮੈਡੀਸਨ ਦੀ ਡੀਨ ਤੇ ਉੱਪ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਬੋਰਡ ਆਫ ਗਵਰਨਰਜ਼ ਵਲੋਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੋਜ ਦੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਡਾ. ਸ਼ਰਮੀਲਾ ਅਨੰਦਸਬਾਪਾਥੀ ਦੀ ਡੀਨ ਤੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਹਤ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ 5 ਸਾਲ ਵਾਸਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਨ 1908 ਵਿਚ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀਆਂ 20 ਚੋਟੀ ਦੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ ਜਿਥੇ ਤਕਰੀਬਨ 72 ਹਜ਼ਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਡਾ. ਸ਼ਰਮੀਲਾ ਟੈਕਸਸ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਹੁਸਟਨ ਦੇ ਬੇਅਲਰ ਕਾਲਜ ਆਫ ਮੈਡੀਸਨ ਵਿਖੇ ਗਲੋਬਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਜ਼ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਡੀਨ ਤੇ ਉੱਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਮੈਡੀਸਨ ਇਨ ਗੈਸਟ੍ਰੋਐਂਟਰੋਲੋਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਅਮਰੀਕਨ ਗੈਸਟ੍ਰੋਐਂਟਰੋਲੋਜੀਕਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਰਹਿ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਡਾ. ਸ਼ਰਮੀਲਾ ਯੂ ਬੀ ਬੀ 'ਚ 1 ਨਵੰਬਰ 2025 ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣਗੇ।



UMA TRAVELS

**2541 W. Devon Ave.,
Chicago, IL 60659**

For Delhi Amritsar-Bombay Ahmedabad, Hyderabad-Madras

Call For Special Sale Fares

Call: 773-338-5603

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@live.com

Lowest Fares With Excellent Service

**United Airlines
British Airways**

**For Emergency
Call anytime at
847-436-9010**



EARLY BIRD SALE!!!!

**Etihad, Air India,
KLM, Lufthansa,
Delta, Qatar Airlines.**

**Domestic fares
available**

Matrimonials

ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Saini Sikh family from USA seeking a suitable match for their Canadian citizen girl 35, 5'4". Divorced with one eight year old son. She has done M.Com, MBA and currently working as a General accountant at USA based organization. Seeking a Sikh Punjabi boy. Please contact us at: 248-982-2036.

Looking for a USA Citizen match for Ramdasia Sikh girl, 1988 born, 5'9", divorcee and has one child living with. She belongs to Punjab (Ludhiana). She has completed her nursing associate in India, currently working in India. Please whatApp biodata and recent picture at 262-960-7366.

19-22

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Seeking an educated and professional match (American citizen or Permanent Resident) for a 1992-born Punjab boy (Ramdasia and others), 5'8". Education: B.Tech, MBA (IIT Delhi), MS in Business Analytics (University of Colorado). Currently working as a Business Analyst in Chicago, USA; H1B picked recently. Belongs to a well-educated and reputed family. Caste no bar. Please contact at +91-7589242016 (WhatsApp) and +1-7204996020.

26-29

Ravidasia Sikh family looking for a suitable match for their US Green card holder, son, 31, 6'3" tall. He is a certified nursing assisant and now running his own trucking business. He is currently residing in Franklin, Wisconsin. He is earning 150k to 200k annually. Preferred a girls in the USA. If interested, please contact: +91-95014-52552 (Whatsapp)

25-28

Seeking Amritdhari (dastar wearing/ready to wear) and educated girl for issueless, innocent divorcee Gursikh boy, well settled in the US. 37 years old, 5' -11" tall, MS degree holder, works as Engineering Manager. Green card petition approved in 2016. Homeowner in San Francisco, Bay Area, California since 2021. Please contact us at +1-510-399-4085 or +91-98993-79442 (Whatsapp) or E-Mail at: cjsingh55@gmail.com

24-27

Thind family looking for a suitable match for their US Born 27, 5'4" Son. He is a software engineer & lives in Chicago. He is vegetarian, does not smoke, no drinking. Looking for a vegetarian, family type girl with height 5 or 5'2" inches. Please contact us at: +1-630-201-5714

23-26

Jatt Sikh family looking for a suitable match for their US citizen, son, 25, 5'10" tall, holding a degree in Chemical Engineering from UT, Austin-TX. He is currently working in San Francisco. He belongs to a well-settled, respected Jatt Sikh family in the USA. He is the only child with no siblings. if interested, please contact: 501-580-7305 or email: sarabjitb27@gmail.com

23-26

Ramgharia Sikh Turbaned boy 33, 5'8" , MEng Western University Canada, Working as Senior Software Engineer in Toronto Canada, Looking for a professionally qualified girl living in Canada or US. Email: dev.kirat@gmail.com Ph +1 (313) 718-0178

19-26

Jatt Sikh family seeking a match for their son, born in America. He is 22 years old, 6ft tall and wears a Turban. He did study in computer science and working as a Software Engineer. He has property both in America and India. Seeking a nice girl that enjoys family and lives in USA. He has no siblings. Please contact us at: 206-208-4064 or E-Mail at gursikhjatt@gmail.com

Ramgarhia Family seeks a suitable match for their USA Born and Raised 30 year 5'6.5" Gursikh Boy, PhD. Girl should be Gursikh and educated. Caste no bar. If you are interested please call us at 224-422-4773.

Jatt Sikh SF Bay Area family seeking bride for their USA born Son 24, 5'10". Our Son wears a turban and keeps his hair. He has a BS and MS in Computer Science and is well settled in his profession. Beyond education, girl must have a joint family-oriented mindset with good moral family values. Please Contact ph: 510 861 6491 or email: pgrrealty@gmail.com

Punjab Times

Established in 2000
25th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Email: punjabtimes1@gmail.com

www.punjabtimesusa.com

Founder Editor:

Amolak Singh Jammu

Managing Editor

Jaspreet Kaur

Editor

Lakhvinder S. Johal

Astt. Editor

Amrit Pal Kaur

Photographer

Kamaljit Singh Viridi

Ph. 847-502-2703

Our Columnists

Gurbakhsh Singh Bhandal

Buta Singh

Tarlochan Singh Dupalpur

Correspondents

California

Ashok Bhaura

New York

Iqbal S. Jabowalia

917-375-6395

Postmaster: Please send
address changes to Punjab Times,
20451 N. Plum Grove Rd., Palatine,
IL 60074

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky, Kansas.

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 130 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ
ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ
ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ
ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ
ਦੀ ਮਹਿਸ਼ਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ
ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ
ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ
ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ
ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.

Sameway Punjab Times
does not necessarily endorse
the claim made in the
advertisement published in
Punjab Times.

All disputes subject to
Chicago jurisdiction.

(ਪਹਿਲੇ ਸਫ਼ੇ ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ...

ਗਏ ਮਤਾ ਨੰ: 3 ਅਤੇ ਮਤਾ ਨੰ: 4, ਬੀਤੇ
ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਪੰਜ
ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ 6 ਦਸੰਬਰ,
2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ
ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ
ਮਾਮਲਿਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਉੱਥੋਂ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ
ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ
ਸਨ, ਪਰੰਤੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ
ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ
ਹੋਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਭਾਈ
ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਥਕ ਸੇਵਾਵਾਂ

‘ਤੇ ਰੋਕ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਉਹ
ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਿਚਕਾਰ
ਦਰਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ
ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।
ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਨੂੰ ਤਨਖ਼ਾਹੀਆਂ ਐਲਾਨ
ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ
ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ
ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ
ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਬੁਲਾਰਾ
ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਤੇ
ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ
ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ

ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵੀ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ
ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਤੇ ਮੁੱਖ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਯਾਤੋਂ
ਵਜੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਵਾਂ



ਸਿੰਘ, ਮੈਂਬਰ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਗੋਵਾਲ
(ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ), ਮੈਂਬਰ ਰਾਜਾ
ਸਿੰਘ, ਮਹਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ

ਨੂੰ ਵੀ ਤਨਖ਼ਾਹੀਆਂ
ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਗਿਆਨੀ ਗੜਗੱਜ
ਨੇ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ
ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ
ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਜਗਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ,
ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ,
ਜੂਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜਨ:
ਸਕੱਤਰ ਇੰਦਰਜੀਤ
ਸਿੰਘ, ਸਕੱਤਰ ਹਰਬੰਸ

ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ
ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਰੱਖਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਤੇ
ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ‘ਚ ਪੰਥਕ ਰਵਾਇਤਾਂ
ਅਨੁਸਾਰ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਤਨਾ
ਕੀਤੀ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿਖੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ
ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਜਥੇ: ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ
ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ
ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ
ਗ੍ਰੰਥੀ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ
ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਪੂਰਨ ਸਹਿਯੋਗ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ
ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ
ਗ੍ਰੰਥੀ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਸੁਲਤਾਨ
ਸਿੰਘ ਵੀ ਅੱਜ ਦੀ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ
ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ ਹਨ।

21 ਮਈ ਨੂੰ ਅਰੰਭ ਹੋਇਆ ਸੀ ਵਿਵਾਦ

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੀ 21 ਮਈ ਨੂੰ ਤਖ਼ਤ
ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਜੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ
ਤੇ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੇ ਵਧੀਕ
ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਾ
ਮਾਮਲਾ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਵਿਚਾਰਨ
ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ
ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਨੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਵਾਂ ਨੂੰ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਸਨਮੁੱਖ ਪੇਸ਼ ਹੋ
ਕੇ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਰੱਖਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ
ਦੇ ਨਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ
ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ
ਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ
ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ
ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਭਾਈ ਬਲਦੇਵ
ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਕਾਲ
ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣਾ ਪੱਖ
ਰੱਖਣ ਤੱਕ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਫ਼ਸੀਲ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦੀਆਂ ਪੰਥਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ‘ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ
ਸੀ।

ਸੁਖਬੀਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ ‘ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੱਜ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਜੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ
ਜਥੇਦਾਰ ਤੇ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ

ਅਤੇ ਉਪ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਥੋਂ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ
ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਚ ਦਖ਼ਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਨਿਰਣੈ

ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਬੀਤੀ
21 ਮਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਹੋਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਨ
ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਤਨਖ਼ਾਹੀਆਂ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।
ਅੱਜ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ
ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ
ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਗ੍ਰੰਥੀ
ਭਾਈ ਪਰਸ਼ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੀਤ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ
ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ
ਤਨਖ਼ਾਹੀਆਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ
ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੀਤੀ 21 ਮਈ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ
ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਭਾਈ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ
ਅਤੇ ਭਾਈ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਕੇ
ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਜੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਜ



ਅਤੇ ਉਪ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਥੋਂ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ
ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਚ ਦਖ਼ਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਨਿਰਣੈ
(ਮਿਤੀ 9 ਅਤੇ 10 ਮਈ, 2023 ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ
‘ਚ ਲਏ ਫ਼ੈਸਲੇ) ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਜਾ ਕੇ ਗੈਰ
ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ, ਗੈਰ ਸਿਧਾਂਤਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ
ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਪੂਰੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਦਖ਼ਲ
ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਰਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ
ਹੋਣ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਦੇ ਕਰਕੇ
ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ 21
ਮਈ ਅਤੇ 1 ਜੂਨ, 2025 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ
ਮੁਤਾਬਿਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਰੱਖਣ ਲਈ ਦੋ ਵਾਰ
ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਏ।
ਤੀਸਰੀ ਵਾਰ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ
ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ‘ਤੇ 20 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਹੋਰ ਸਮਾਂ
ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਏ।
ਇਸ ਲਈ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਹੋਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ
ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ
ਤਨਖ਼ਾਹੀਆਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।



ਦੋ ਤਖ਼ਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਕੌਮ ਦੁਖੀ: ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ

ਖੰਨਾ: ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਦੋ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋ ਰਹੀ ਮੰਦਭਾਗੀ ਲੜਾਈ ਸਬੰਧੀ ਚਿੰਤਤ
ਹਨ। ਕੌਮ ਦੇ ਦਾਨਿਸ਼ਵਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਭਰਾ-ਮਾਵੂ ਜੰਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਬਕਾ ਐਮ. ਪੀ. ਅਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ 7 ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤਰਲੋਚਨ
ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਆ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਫ਼ਟ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਵੱਖ-
ਵੱਖ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲੜਾਈ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਹਨ। ਪਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਅੱਗੇ ਆਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੌਮ ਵਿਚ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਵਾਇਆ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਐਲਾਨਿਆ। ਪਰ ਹੁਣ ਇਸ ਲੜਾਈ ਕਾਰਨ ਕੌਮ ਗੈਰ-ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹਾਸੇ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡੋਰਿਆਂ ਦੇ
ਮੁਖੀ, ਸੰਤ ਸਮਾਜ, ਜਥੇਦਾਰ ਤਖ਼ਤ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਆ ਕੇ ਇਹ ਮੌਕਾ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਹਲ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਕੌਮ ਆਪਸੀ ਫ਼ਟ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕੇ।

ਬ੍ਰਿਕਸ ਵਲੋਂ ਪਹਿਲਗਾਮ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ

ਅਤਿਵਾਦ ਨਾਲ ਲੜਨ ‘ਚ ਦੋਹਰੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਕੀਤੀ ਅਪੀਲ

ਰੀਓ ਡੀ ਜਨੇਰੀਓ: ‘ਬ੍ਰਿਕਸ’ ਸਮੂਹ
ਵਲੋਂ ਪਹਿਲਗਾਮ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ
ਸ਼ਬਦਾਂ ‘ਚ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤਿਵਾਦ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ੀਰੋ
ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ
ਖ਼ਤਰੇ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ‘ਚ ਦੋਹਰੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ
ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰੁਖ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ।
‘ਬ੍ਰਿਕਸ’ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਰੀਓ ਡੀ
ਜਨੇਰੀਓ ‘ਚ ਸਮੂਹ ਦੇ ਦੋ ਰੋਜ਼ਾ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ
ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਅਤਿਵਾਦ ਨਾਲ ਲੜਨ ‘ਚ ਆਪਣਾ
ਦ੍ਰਿੜ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ‘ਚ
ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਆਵਾਜਾਈ ਵੀ
ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ। ‘ਬ੍ਰਿਕਸ’ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ
‘ਰੀਓ ਡੀ ਜਨੇਰੀਓ ਐਲਾਨਾਮੇ’ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦ
ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ, ਪੱਛਮੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੇ ਵਪਾਰ
ਅਤੇ ਟੈਰਿਫ਼ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਸਮੇਤ ਕਈ
ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ‘ਤੇ ਸਮੂਹ ਦੀ ਸਥਿਤੀ
ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ



ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ‘ਚ ਭਾਰਤੀ
ਵਫ਼ਦ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ। ‘ਬ੍ਰਿਕਸ’
ਐਲਾਨਾਮੇ ਵਿਚ 22 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਜੰਮੂ ਅਤੇ
ਕਸ਼ਮੀਰ ‘ਚ ਹੋਏ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ

ਸ਼ਬਦਾਂ ‘ਚ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ‘ਬ੍ਰਿਕਸ’ ਨੇ
ਅਤਿਵਾਦ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੂਪਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ
ਦੀ ਆਪਣੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ
‘ਚ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਆਵਾਜਾਈ,

ਅਤਿਵਾਦੀ ਵਿੱਤ ਪੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ
ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪਨਾਹਗਾਹਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਿਲ
ਹੈ। ਐਲਾਨਾਮੇ ‘ਚ ਅਤਿਵਾਦ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ੀਰੋ
ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ
ਅਤਿਵਾਦ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ‘ਚ ਦੋਹਰੇ
ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ
ਹੈ। ਇਸ ‘ਚ ਅਤਿਵਾਦ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ‘ਚ
ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ‘ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਤਿਵਾਦੀ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ
ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ
ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀਆਂ
ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ
ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ‘ਬ੍ਰਿਕਸ’ ਨੇ ਅਤਿਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਸਹਿਯੋਗ
ਨੂੰ ਹੋਰ ਭੁੰਘਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਲਿਆ ਅਤੇ
ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਲੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਸਾਰੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ
ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਠੋਸ ਕਾਰਵਾਈਆਂ
ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਸਮੂਹ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ
ਇਕਪਾਸਤ ਟੈਰਿਫ਼ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਟੈਰਿਫ਼ ਉਪਾਵਾਂ ਦੇ
ਵਾਧੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀਆਂ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਢਿੱਲੋਂ
ਡਾ. ਇਨਕਲਾਬੀ ਬਾਂਦੀ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ

ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ
ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ
ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ

ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੌੜਾ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ
ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ
ਗੁਰਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ (ਅਮਰ ਕਾਰਪੇਟ)

ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ
ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਹਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲੈਲ
ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਡਸਾ
ਸੁਖਮੇਲ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ
ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ (ਹੈਪੀ ਹੀਰ)
ਆਗਿਆਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਾਨ
ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ

ਟਰੰਪ ਵਲੋਂ ਫਲੋਰੀਡਾ 'ਚ ਬਣ ਰਹੇ 'ਐਲੀਗੇਟਰ ਅਲਕਾਟਰਾਜ਼' ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਹਿਰਾਸਤ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਦੌਰਾ

ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ: ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਅੱਜ ਦੱਖਣੀ ਫਲੋਰੀਡਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨਵੇਂ ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਹਿਰਾਸਤ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਐਲੀਗੇਟਰ ਅਲਕਾਟਰਾਜ਼' ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫਲੋਰੀਡਾ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਰੋਨ ਡੀਸੈਂਟਿਸ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਕ੍ਰਿਸਟੀ ਨੋਏਮ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦੌਰੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਟਰੰਪ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਾਕਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਭੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮਗਰਮੱਛ ਤੋਂ ਪਿੱਛਾ ਕਿਵੇਂ ਛੁਡਾ ਲਵੇਗੇ? ਇਸ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਦੇ ਭਲਕੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

ਟਰੰਪ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲੇ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਤਰੀਕਾ ਤੇ ਢੰਗ ਦੱਸਿਆ। ਫਲੋਰੀਡਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 200 ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੈਮਰੇ, 28,000 ਫੁੱਟ ਕੰਡਿਆਲੀ ਤਾਰ, 400 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਟਰੰਪ ਵਲੋਂ ਇਥੇ ਕੀਤੀ ਗੋਲਮੇਜ਼ ਵਾਰਤਾ ਵਿੱਚ ਨੋਏਮ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ 'ਸਵੈ-ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲੇ'

ਨਾਲ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।



ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਨੋਏਮ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਘਰ ਚਲੇ ਜਾਉਗੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ 'ਐਲੀਗੇਟਰ ਅਲਕਾਟਰਾਜ਼' ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਉਗੇ। ਐਵਰਗਲੇਡਜ਼ ਵਿੱਚ ਬਣ ਰਹੇ 'ਐਲੀਗੇਟਰ ਅਲਕਾਟਰਾਜ਼' ਖਿਲਾਫ਼ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਟਰੰਪ ਦੀ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਗੇਟ ਤੱਕ ਪੁੱਜੇ।

ਜਥੇਦਾਰ ਗੜਗੱਜ ਦਾ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਨਮਾਨ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਦੌਰਾਨ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘਾਂ ਵਲੋਂ ਸਿਰੇਪਾਓ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਕੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਾਬਿਆ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਜਥੇਦਾਰ ਗੜਗੱਜ ਵਲੋਂ ਲਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਲਈ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘਾਂ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੇਪਾਓ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਹਾਰ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਦੌਰਾਨ ਤਾਬਿਆ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਵੀ ਜਥੇਦਾਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ



ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਲੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸਮੂਹ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਇੱਕਜੁੱਟਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 5 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਲਈ ਵੀ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਇਕੱਤਰਤਾ 'ਚ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤਿੰਨ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਾਹਿਬਾਨ ਗਿਆਨੀ ਰਾਜਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਸੁਲਤਾਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਅਸ਼ਵਨੀ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਹਾਈਕਮਾਨ ਪਠਾਨਕੋਟ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਅਸ਼ਵਨੀ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੇ.ਪੀ. ਨੱਢਾ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ ਨੇ ਸੂਬਾ ਭਾਜਪਾ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਪਾਰਟੀ ਹਾਈਕਮਾਨ ਵਲੋਂ ਅਸਤੀਫੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 2027 ਵਿੱਚ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵੱਲ ਅਹਿਮ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸ਼ਵਨੀ ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਾਖੜ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣਗੇ, ਨਾਲ ਹੀ ਅਸ਼ਵਨੀ



ਸ਼ਰਮਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਸ਼ਵਨੀ ਸ਼ਰਮਾ 17 ਜਨਵਰੀ 2020 ਤੋਂ 4 ਜੁਲਾਈ 2023 ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਟੁੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2022 'ਚ ਆਈਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਲੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਭਾਜਪਾ 2 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ ਸੀ। 2024 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ ਨੇ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਜਪਾ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ 13 ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵੀ ਸੀਟ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤ ਸਕੀ ਸੀ।

ਕੈਂਟਨ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ) ਦੇ ਉਘੇ ਬਿਜ਼ਨਸਮੈਨ ਰਾਜ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ

ਕੈਂਟਨ: ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਉਘੇ ਬਿਜ਼ਨਸਮੈਨ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਥਾਂ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸ. ਰਾਜ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਅਚਾਨਕ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ 72 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਪਤਨੀ ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ, ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਅਤੇ ਸੋਹਜ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ, ਧੀ ਡਾ. ਅਰਦਮਨ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ, ਭਰਾ ਰਵਿੰਦਰ ਰਵੀ, ਜੰਗ ਬਹਾਦਰ, ਭੈਣ ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਦੋ ਪੋਤੇ, ਦੋ ਪੋਤੀਆਂ, ਇਕ ਦੋਹਤਾ ਇਕ ਦੋਹਤੀ ਦਾ ਭਰਿਆ ਪਰਿਵਾਰ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ।



ਰਾਜ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਜਗਤਪੁਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਧੇਰੇ ਸਮਾਂ ਜਲੰਧਰ ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ। ਉਹ ਸਾਲ 1998 ਵਿੱਚ ਕੈਂਟਨ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਆਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਿਲਣਸਾਰ ਅਤੇ ਨਿੱਘੇ ਸੁਭਾਅ ਨਾਲ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਥਾਂ ਬਣਾਈ। ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਮਿਲਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਕਾਇਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਉਘੇ ਬਿਜ਼ਨਸਮੈਨ ਸਨ, ਉਥੇ ਹੀ ਭਾਈਚਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਭ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਲਈ ਲਾਈਨ ਨਾ ਖਿੱਚੋ ਕਿਉਂਕਿ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣਾ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਨੇਕ ਇਨਸਾਨ ਸਨ, ਜੋ ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਕਲੀਫ਼ ਤੋਂ ਕਾਰਡੀਅਕ ਅਰੈਸਟ ਨਾਲ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਰੁਖ਼ਸਤ ਹੋ ਗਏ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਜੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਹ ਉਸ ਕੋਲ ਟੈਕਸਸ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਕ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਦਾਦਾ-ਨਾਨਾ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਿਲ-ਜੁਲ ਕੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ

ਵੱਡਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ।

ਰਿਐਲਟਰ ਕਰਨ ਗਿੱਲ ਨੇ ਰਾਜ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਦਰਿਆਵਿਲ ਇਨਸਾਨ ਸਨ ਤੇ ਇਕੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਿਜ਼ਨਸ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਾਡੇ ਵਧੀਆ ਸਬੰਧ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲਾ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪ ਫੋਨ ਕਰ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ, 'ਤੁਹਾਡਾ ਚੈੱਕ ਉਡੀਕ ਰਿਹਾ ਕਦੇ' ਲੈਣ ਆਉਣੈ।'

ਰਾਜ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਕੈਂਟਨ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਲੋਕ ਪੁੱਜੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭੇਟ ਕੀਤੇ। ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਦੁਖ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਨਾਲ ਫੋਨ ਨੰਬਰ 734-788-6366 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਰਾਜ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਵੀ ਵੱਡੇ ਮਦਾਹ ਸਨ ਤੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਖਬਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਔਖੀ ਘੜੀ ਵਿੱਚ ਅਦਾਰਾ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦੁਖ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੈ।

Sistar Mortgage
A Nationwide Lender

Over 2 Decades of experience providing high level servicing for new and experienced borrowers!

Residential and Commercial Loans
Available in Most States!

Special loan programs for:

- Jumbo Loans
- Self Employed and with a work permit
- Business loans with or without property

(734) 330-8859
balbir.grewal@sistarmortgage.com
balbirgrewal.sistarmortgage.com
<https://www.nmlsconsumeraccess.org>

Balbir (Bill) Grewal
MORTGAGE LOAN OFFICER
NMLS# 353442

Mortgage Loans
Residential & Commercial
(Licensed Mortgage Originator)

» Call: Amrik P. Singh
Serving Community from Last 14 Years

312-608-0006

asingh@gosfmc.com www.gosfmc.com
2700 Patriot Blvd., Suite 110 Glenview IL 60026

Solutions Financial
Mortgage Company

NMLS
#232904

GoldenKey
LENDING

Grow your business with our Strategic

COMERCIAL LOAN SOLUTIONS

Partner with us for expert guidance and support

Contact Us at
317-620-4100
www.goldenkeylending.com

We speak your Language
English • ਪੰਜਾਬੀ • ਹਿੰਦੀ • اردو

325 S. College Avenue, Indianapolis, Indiana 46202

NMLS 147421

MILWAUKEE JULY 27, 2025 1-6 PM

VENUE: CROWNE PLAZA MILWAUKEE

ADDRESS: 6401 S. 13TH ST., MILWAUKEE, WI 53221

TICKETS: ADULTS \$30, CHILDREN 5+ \$10

CHILDREN UNDER 5 FREE

LADIES ONLY

Food • Giddha • Singing • Prizes • Bhangra • Open Dance Floor

Email: MilwaukeeTeeyan@gmail.com to register your performance. On the spot performance will not be accepted this year. Limit 1 performance per group.

ORGANIZERS CONTACT:

HAPPY CHAHAL: 414-712-6568 | HARJINDER SOOS: 414-530-5699

PINKU SANDHAWALIA: 414-708-2035 | GURDEEP CHAHAL: 414-861-7395

JAS KAUR, HARPREET TOOR, MANI TOOR, BALJIT GILL, REENA AULAKH,
HARJEET BOPARAI, RAMAN HANSI

Chief Guest: Mrs. Debra Dhaliwal

Wife of Mr. Darshan S. Dhaliwal

VENDOR PARTNERS & SPONSORS



Asian Diva Salon
Milwaukee

dream
DECOR
— BY KIRAN —



WATERSTONE
BANK



Regal Jewels
Since 1983
Ph: 773-262-4377
www.RegalJewels.com



ਡੇਟਨ ਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਦੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ

ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਲਹਿਰਾਇਆ ਝੰਡਾ

ਡੇਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ 4 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਹਾੜਾ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸੇ ਦਿਨ 1776 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਬਰਤਾਨੀਆ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਦਿਹਾੜੇ ਮੌਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਪਰੇਡਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ, ਵਪਾਰਕ, ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਝਾਕੀਆਂ ਭਾਗ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸੇ ਤਹਿਤ, ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਓਹਾਇਓ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਡੇਟਨ, ਜੋ ਕਿ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਜਨਮਭੂਮੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ—ਵਿਚ ਵੀ 249ਵੇਂ ਇੰਡਿਪੈਂਡੈਂਸ ਡੇਅ ਦੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਡੇਟਨ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਫੇਅਰਬੋਰਨ ਅਤੇ ਬੀਵਰਕਰੀਕ ਦੀਆਂ ਪਰੇਡਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ

ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਰ ਵਰਗ, ਧਰਮ, ਨਸਲ ਅਤੇ ਰੰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਇਆ।

ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿੱਖ ਝਾਕੀ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਝੰਡਿਆਂ, ਬੈਨਰਾਂ ਅਤੇ ਪੋਸਟਰਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਵਿੱਤਰ (ਬੋਬੀ) ਸਿੰਘ, ਵਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਅਤੇ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਜੀਪਾਂ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਝੰਡੇ ਅਤੇ 'ਸਿੱਖਸ ਇਨ ਅਮਰੀਕਾ' ਦੇ ਬੈਨਰ ਲਗਾਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਵਾਟਰ ਰੀਸਟੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪਾਲ ਚਤਰਬ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਪਰੇਡ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਪਰੇਡ

ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ 'ਹੈਪੀ ਫੋਰਥ ਜੁਲਾਈ, ਹੈਪੀ ਇੰਡਿਪੈਂਡੈਂਸ ਡੇਅ' ਦੀਆਂ ਗੂੰਜਾਂ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਵੇਕਲੀ ਪਛਾਣ ਵੀ ਪਰੇਡ ਵਿਚ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਰਹੀ ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਝਾਕੀ ਮੁੱਖ ਸਟੇਜ ਕੋਲੋਂ ਗੁਜ਼ਰੀ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਏ.ਐੱਫ.ਏ. ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਸੁਨੀਲ ਮੱਲੂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਕੈਮਰਾਬੰਦ ਕੀਤਾ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਸੋਸਾਇਟੀ ਆਫ ਡੇਟਨ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ 4 ਜੁਲਾਈ ਮੌਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾਦਾਰ ਕਮੇਟੀ

ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸਹਿੰਬੀ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੀਵਰਕਰੀਕ ਦੇ ਮੇਅਰ ਡੋਨ ਐਡਮਸ, ਰੀਵਰਸਾਈਡ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੇਅਰ ਬਿਲ ਫਲਾਉਟੀ, ਅਤੇ ਇੰਟਰਫੇਥ ਗਰੁੱਪ ਆਫ ਡੇਟਨ ਤੋਂ ਚਾਰਲਿਨ ਬੇਅਲਸ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਹੇਮ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰ ਗੀਤ ਗਾਇਆ ਗਿਆ।

ਮੇਅਰ ਡੋਨ ਐਡਮਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ 4 ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਆਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ

ਸਮਾਰੋਹ ਸਿਰਫ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇੱਥੇ ਵੱਸ ਰਹੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਗਲੇ ਸਾਲ, ਜਦ ਅਮਰੀਕਾ ਆਪਣੀ 250ਵੀਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਨਾਏਗਾ, ਮੈਂ ਮੁੜ ਇੱਥੇ ਆਵਾਂਗਾ।"

ਡਾ. ਸਿਮਰਨ ਕੌਰ ਸਹਿੰਬੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਹਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।" ਹੋਰਨਾਂ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਡਾ. ਸੰਧਿਆ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ (ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ) ਅਤੇ ਚਾਰਲਿਨ ਬੇਅਲਸ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਡਾ. ਸਹਿੰਬੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ, ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।



ਮੋਦੀ ਵਲੋਂ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ

ਵਪਾਰ, ਨਿਵੇਸ਼, ਊਰਜਾ ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸਮੇਤ ਦੁਵੱਲੇ ਸੰਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ

ਬਿਊਨਸ ਆਇਰਸ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵਲੋਂ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੇਵੀਅਰ ਮਾਈਲੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੰਜ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦੇ ਤੀਜੇ ਪੜਾਅ ਤਹਿਤ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਬਿਊਨਸ ਆਇਰਸ ਪਹੁੰਚੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਵਲੋਂ ਮਾਈਲੀ ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਪਾਰ, ਨਿਵੇਸ਼, ਊਰਜਾ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਖਣਿਜਾਂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਭਾਰਤ-ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਫਰਵਰੀ, 2019 'ਚ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮੋਰੀਸੀਓ ਮੈਕਰੀ ਦੀ ਭਾਰਤ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧ ਰਣਨੀਤਕ ਭਾਈਵਾਲੀ ਤੱਕ ਉੱਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਵਿਚਕਾਰ ਖਣਿਜ ਸਰੋਤ ਖੇਤਰ 'ਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਹਿਯੋਗ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਲਿਥੀਅਮ 'ਚ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਰੀ ਊਰਜਾ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਕ ਹੈ। ਅਗਸਤ 2022 'ਚ ਖਣਿਜ ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਸਹਿਯੋਗ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਮਝੌਤਾ ਪੱਤਰ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਤਹਿਤ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਂਝੇ ਕਾਰਜ ਸਮੂਹ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਜਨਵਰੀ 'ਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਭਾਰਤ-ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਦੁਵੱਲੇ ਵਪਾਰ 'ਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। 2019 ਤੋਂ 2022 ਤੱਕ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਵਪਾਰ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੁੱਗਣੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ 2022 'ਚ 6.4 ਅਰਬ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। 2021 ਅਤੇ 2022 'ਚ ਭਾਰਤ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਦਾ ਚੌਥਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਪਾਰਕ ਭਾਈਵਾਲ ਸੀ। 2024 'ਚ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਵਿਚਕਾਰ ਕੁੱਲ ਸਾਲਾਨਾ ਦੁਵੱਲਾ ਵਪਾਰ 5.23 ਅਰਬ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਦੇ ਪੰਜਵੇਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਵਪਾਰਕ ਭਾਈਵਾਲ ਅਤੇ ਬਰਾਮਦ ਸਥਾਨ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਇਆ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 57 ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਭਾਰਤੀ ਦੁਵੱਲੀ ਯਾਤਰਾ ਹੈ। ਇਹ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਦੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਯਾਤਰਾ ਹੈ, ਉਹ 2018 'ਚ ਜੀ-20 ਸੰਮੇਲਨ ਲਈ ਇਥੇ ਆਏ



ਸਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਹੋਟਲ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲੋਂ ਨਿੱਘਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਖੇਪ ਗੱਲਬਾਤ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਲਈ ਇੱਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਉਹ ਤੀਜੇ ਪੜਾਅ 'ਚ ਇਥੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ। ਮੋਦੀ ਆਪਣੀ ਫੇਰੀ ਦੇ ਚੌਥੇ ਪੜਾਅ ਤਹਿਤ 17ਵੇਂ ਬ੍ਰਿਕਸ ਸੰਮੇਲਨ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਜਾਣਗੇ ਜਦਕਿ ਫੇਰੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਤੇ 5ਵੇਂ ਪੜਾਅ 'ਚ ਨਾਮੀਬੀਆ ਜਾਣਗੇ।

ਜਨਤਾ ਕਰਜ਼ੇ 'ਚ ਡੁੱਬੀ, ਮੋਦੀ ਦੇ ਦੋਸਤ ਕਮਾ ਰਹੇ ਹਨ ਮੁਨਾਫ਼ਾ: ਕਾਂਗਰਸ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਨਾਕਾਮ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਜੈਰਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਨੇ ਉਕਤ ਦੋਸ਼ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਲਾਇਆ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਮੰਚ ਐਕਸ 'ਤੇ ਪਾਏ ਸੰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੁਝ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਤਸਵੀਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਅੰਕੜੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਅਸਲ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਸੱਚਾਈ ਤੋਂ ਕੋਈ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਬੋਝ ਮੋਦੀ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 2 ਸਾਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਰਜ਼ਾ 90 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ 4.8 ਲੱਖ

ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਵ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ 25.7 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁਕਾਉਣ 'ਚ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੈਰਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ 55 ਫੀਸਦੀ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ, ਮੋਬਾਈਲ, ਈ. ਐਮ. ਆਈ. ਲਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਹਿੰਗਾਈ 'ਚ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉਹ ਕਰਜ਼ੇ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹਨ। ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਜ਼ਾ 25 ਫੀਸਦੀ ਪਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇਤਾ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਭ ਤੋਂ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਾਰਚ 2025 ਤੱਕ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ/ਬਾਹਰੀ ਕਰਜ਼ਾ 736.3 ਅਰਬ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਸੀ, ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ 10 ਫੀਸਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਨੌਕਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਸਾਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਤੋਂ ਜਨਤਾ ਦੁਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਦੇਸ਼ 'ਚ ਤਨਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਅੱਛੇ ਦਿਨ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ...!



ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ 'ਚ ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਨੂੰ 6 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ

ਢਾਕਾ: ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ 6 ਮਹੀਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਬੰਗਲਾ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦ ਡੇਲੀ ਸਟਾਰ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਪਰਾਧ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਆਈ. ਟੀ. ਸੀ.) ਨੇ ਅੱਜ ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਆਈ.ਟੀ.ਸੀ ਨੇ ਹਸੀਨਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਨੇਤਾ ਸ਼ਕੀਲ ਬੁਲਬੁਲ ਦਰਮਿਆਨ ਫੋਨ 'ਤੇ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਕਤ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ। ਇਹ ਗੱਲਬਾਤ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਵਾਇਰਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਈ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਛਾਪਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਥਿਤ ਵੀਡੀਓ ਕਲਿੱਪ 'ਚ ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ 227 ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਰਜ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 227 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਲਾਈਸੈਂਸ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 5 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ 'ਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਦਰੋਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਨੇ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਭੱਜ ਗਈ ਸੀ।



ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਸਬੰਧੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਖਰੀਦੋ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਘਰ ਬੈਠਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰਨਾਵੇਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ

ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲਗੀਰ ਲਿਖਤ:

- * ਸਿੱਖ ਤਵਾਰੀਖ਼ 1469-2022 (5 ਜਿਲਦਾਂ) US \$ 70 (including courier charges)
- * ਨਵਾਂ ਤੇ ਵੱਡਾ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ 2748 ਸਫ਼ੇ, ਸੈਂਕੜੇ ਰੰਗੀਨ ਤਸਵੀਰਾਂ (4 ਜਿਲਦਾਂ) US \$ 120 (including courier charges)
- * ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਅੱਜ ਦਾ ਦਿਨ (2 ਜਿਲਦਾਂ) US \$ 40 (including courier charges)
- * 100 ਸਿੱਖ ਬੀਬੀਆਂ US \$ 20 (including courier charges)
- * ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਤੇ ਹੋਰ ਲੇਖ US \$ 20 (including courier charges)
- * ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ, ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ, 40 ਮੁਕੱਤੇ US \$ 20 (including courier charges)
- * ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਟੀਕਾ US \$ 20 (including courier charges)
- * ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਇਤਿਹਾਸ US \$ 20 (including courier charges)

ਬੀਬੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਕੌਰ ਪ੍ਰਯਾਗਰਾਜ ਲਿਖਤ

- * 101 ਮਹਾਨ ਹਸਤੀਆਂ: ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਿਆ US \$ 25 (including courier charges)

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਕਿਰਨਜੀਤ ਰੰਧਾਵਾ ਲਿਖਤ

- * 550 ਸਵਾਲ (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਸਬੰਧੀ) US \$ 20 (including courier charges)

English books: (by Dr Harjinder Singh Dilgeer)

- * Guru Granth Sahib (English translation) 7 volumes. US \$ 125 (including courier charges)
- * Sikh History in 10 Volumes. US \$ 100 (including courier charges)
- * Amritsar & Darbar Sahib (Illustrated. with dozens of precious coloured photos of Darbar Sahib) US\$ 40 (including courier charges)
- * Heritage of the Punjab (with dozens of precious photos of historical buildings of Punjab) US \$ 50 (including courier charges)
- * Encyclopedia of Jalandhar District (with dozens of precious photos of historical buildings of Punjab) US \$ 50 (including courier charges)
- * Historical Sikh Shrines (with hundreds of precious photos of historical Gurdwaras of all the Gurus) US \$ 125 (including courier charges)

All books will be delivered to you at your door.

ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਫੋਨ: 224-422-4773

ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲਗੀਰ ਫੋਨ: +44 777 549 9320

ਬਾਬਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਾਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰ ਬਣੇ ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲਗੀਰ



ਨਾਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ: ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਬਾਬਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਬਾਬਾ ਬੋਹਤ ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲਗੀਰ ਨੂੰ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਬੋਰਡ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਡਾ. ਦਿਲਗੀਰ ਉਹ ਵਿਦਵਾਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 10 ਜਿਲਦਾਂ ਵਿਚ ਮੁਕੰਮਲ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚਾਰ ਜਿਲਦਾਂ ਵਿਚ 'ਨਵਾਂ ਤੇ ਵੱਡਾ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਦੀ ਰਚਨਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਤਰਜਮਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 40-50 ਹੋਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲ ਤੋਂ ਅਧਿਆਪਨ ਅਤੇ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਯੂ.ਕੇ. ਤੇ 'ਸਿੱਖ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਐਡੀਟਰ ਵੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਡਾ. ਦਿਲਗੀਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਭਾਰਤ ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਪੀ-ਐਚ. ਡੀ ਦੇ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨਰ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਹਨ।

ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ 'ਚ ਫਸੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਸੰਤ ਸੀਚੇਵਾਲ ਕੋਲ ਲਗਾਈ ਮਦਦ ਦੀ ਗੁਹਾਰ

ਮਲਸੀਆ: ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ 'ਚ ਡੋਂਕਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਨ ਬਚਾ ਕੇ ਨਿਕਲੇ 25 ਸਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਰੋਂਗਟੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਪਰ ਏਜੰਟਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲੜਕੇ ਸਮੇਤ ਚਾਰ ਹੋਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਡੋਂਕਰਾਂ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 5 ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਡੋਂਕਰਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਤਸੀਹੇ ਦੇ-ਦੇ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁੱਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਵੀਡੀਓ ਵੀ ਕਾਫੀ ਵਾਇਰਲ ਹੋਈਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡੋਂਕਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੜਕੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰਨ ਦੇ ਆਰਡਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਉਥੋਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਬਚ ਨਿਕਲਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲੜਕੇ ਨੇ ਉਥੋਂ 600 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ 5 ਮਹੀਨੇ

ਬਾਅਦ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਗਏ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਸੰਤ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਿਹਨਾਂ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੋਲੰਬੀਆ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਦਦ ਲਈ ਨਿਰਮਲ ਕੁਟੀਆ ਪਹੁੰਚੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਲਵਿੰਦਰ ਦੇ ਭੈਣਾਂ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਭਰਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸਦਾ ਪਿਤਾ ਬਿਮਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਭੈਣ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਲਵਿੰਦਰ ਨਾ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤੇ ਪਿੰਡੇ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਘਰ ਵੀ ਵਿਕਵਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ



ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਭਾਅ ਵਿਕ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ

ਚਾਰ ਏਜੰਟਾਂ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਭੇਜਣ ਦਾ ਝਾਂਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਏਜੰਟਾਂ ਨੇ 32 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਮੰਗੇ ਸਨ ਪਰ ਆਖਰ ਗੱਲ 28 ਲੱਖ 'ਤੇ ਨਿਬੜ ਗਈ ਸੀ। ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਲਵਿੰਦਰ ਜੁਲਾਈ-2024 'ਚ ਘਰ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣ ਲਈ ਤੁਰਿਆ ਸੀ ਪਰ ਏਜੰਟਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸਨੂੰ ਉਥੇ ਭੇਜਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚੋਂ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਕੋਲੰਬੀਆ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਲਈ ਡੋਂਕਰਾਂ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਥੇ ਹੀ ਚਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਹੋਰ ਮਿਲੇ ਸਨ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹਰਿਆਣੇ ਤੋਂ ਸਨ। ਡੋਂਕਰਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ 'ਚ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਫੋਨ ਤੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਖੋਹ ਲਏ। ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡੋਂਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਹੋਰ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਸ

ਲਈ ਡੋਂਕਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਪੈਸੇ ਨਿਕਲਵਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਥੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਲਿਫਾਫਿਆਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਗਰਮ ਰਾਡਾਂ ਨੰਗੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ, ਪਲਾਸਟਿਕ ਪਿਘਲਾ ਕੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਪਾਈ ਗਈ ਤੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਬਲੇਡ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੜਫਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਨੂੰ ਨਾਲ ਦੇ ਕਮਰੇ ਤੱਕ ਆਉਂਦੀ ਰਹੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਸੰਤ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ 'ਚ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੁਰੰਤ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਕੋਲ ਉਠਾਇਆ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਲੰਬੀਆ ਵਿਚਲੇ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਾਵਾਸ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰਕੇ ਦਿੱਤੇ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਫ਼ਸਲੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਚ ਅਸਫਲ: ਬਾਜਵਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਫ਼ਸਲੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਰਚ 2022 'ਚ ਸੱਤਾ



ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫ਼ਸਲੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਐਲਾਨ

ਪਵੇਗਾ, ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸਲ ਹੱਲ ਯਕੀਨੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵਿਕਲਪ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਹੋਣ ਵਿਚ ਹੈ।

ਚੀਫ਼ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗੜਗੱਜ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਮੰਗਿਆ ਹੋਰ ਸਮਾਂ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਚੀਫ਼ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਵਲੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਲਈ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਬਾਅਦ ਅੱਜ ਦੀਵਾਨ ਦੇ ਇੱਕ ਆਨ: ਸਕੱਤਰ ਰਮਣੀਕ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਜਥੇਦਾਰ ਦੇ ਨਾਮ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਨਾਰਾਜ਼ ਧੜੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਆਨ: ਸਕੱਤਰ ਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੱਥੂਨਗਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਅੱਜ ਕੁਝ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਲੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿਖੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ। ਵਫਦ ਨੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ



ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਤਾ ਕੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਦੀਵਾਨ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਦੀਵਾਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਅੱਜ ਸ਼ਾਮ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ

ਜਥੇਦਾਰ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਦੀਵਾਨ ਨੇ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋਰ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਦੀਵਾਨ ਵਲੋਂ 12 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਸੱਦੇ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਮਾਮਲੇ ਕਰਕੇ ਦੀਵਾਨ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਨੀਰਜ ਚੋਪੜਾ ਨੇ ਜਿੱਤਿਆ ਐਨ.ਸੀ. ਕਲਾਸਿਕ ਦਾ ਖਿਤਾਬ

ਬੈਂਗਲੁਰੂ: ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਟਾਰ ਜੈਵਲਿਨ ਥਰੋਅਰ ਨੀਰਜ ਚੋਪੜਾ ਨੇ ਅੱਜ ਐਨ.ਸੀ. ਕਲਾਸਿਕ 2025 'ਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਖਿਤਾਬ ਆਪਣੇ ਨਾਂਅ ਕੀਤਾ। ਨੀਰਜ ਜੋ ਕਿ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਾ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਵੀ ਹੈ, ਨੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਖਿਤਾਬ ਜਿੱਤਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨੌਜਾ ਸੁੱਟਣ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ 86.18 ਮੀਟਰ ਦੇ ਥਰੋਅ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਦੇ ਕਾਂਤੀਰਵਾ ਸਟੇਡੀਅਮ 'ਚ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਿਆ। 27 ਸਾਲਾ ਨੀਰਜ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਵਜੋਂ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਭਾਰਤੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ. ਕਲਾਸਿਕ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਵਲੋਂ 'ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਏ' ਦਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਡਬਲ ਓਲੰਪਿਕ ਤਗਮਾ ਜੇਤੂ ਨੀਰਜ ਨੇ ਫਾਉਲ ਥਰੋਅ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਦੂਜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ 'ਚ 82.99 ਮੀਟਰ 'ਤੇ ਨੌਜਾ ਸੁੱਟਿਆ। ਉਸਨੇ ਤੀਜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ 'ਚ 86.18 ਮੀਟਰ ਸੁੱਟਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਅੰਦਾਜ਼ 'ਚ ਹਵਾ 'ਚ ਆਪਣੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਚੁੱਕ ਕੇ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਇਆ।



ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਨੀਆ ਦੇ ਜੂਲੀਅਸ ਯੋਗੇ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਹੇ। ਉਸਨੇ 84.51 ਮੀਟਰ ਥਰੋਅ ਸੁੱਟਿਆ। ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਰੁਮੇਸ਼ ਪਬੀਰਾਗੇ (84.34 ਮੀਟਰ ਥਰੋਅ) ਤੀਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਹੇ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਚਿਨ ਯਾਦਵ ਚੌਥੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਹੇ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨੀਰਜ ਨੇ ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਜੇ.ਐਸ.ਡਬਲਿਊ. ਸਪੋਰਟਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਵਲੋਂ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇੱਕ ਘਰ 'ਚੋਂ 4 ਲਾਸ਼ਾਂ ਮਿਲੀਆਂ- ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਵਿਚ ਦੋ ਸਕੇ ਭਰਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦੱਖਣੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਅੰਬੇਡਕਰ ਨਗਰ ਬਾਣਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੱਕਸ਼ਣਪੂਰੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਇੱਕ ਘਰ ਵਿਚ 4 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਚਾਰੋਂ ਲੋਕ ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਸਨ। ਚਾਰੋਂ ਹੀ ਮਰਦ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦੋ ਸਕੇ ਭਰਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਚਾਰੋਂ ਏ.ਸੀ. ਮਕੈਨਿਕ ਸਨ ਅਤੇ ਏ.ਸੀ. ਗੈਸ ਭਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਗੈਸ ਲੀਕ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ। ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੇ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।



'ਕਵਾਡ' ਵਲੋਂ ਪਹਿਲਗਾਮ ਹਮਲੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਟਹਿਰੇ 'ਚ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਕਵਾਡ ਸਮੂਹ ਨੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪਹਿਲਗਾਮ 'ਚ ਹੋਏ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ, ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਟਹਿਰੇ 'ਚ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਸਹਿਯੋਗ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਚਾਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਕਵਾਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅਮਰੀਕਾ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ, ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਅਖੀਰ 'ਚ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲਾਨਾ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਏਜੰਡਾ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਇਥੇ ਬੈਠਕ ਕੀਤੀ। ਕਵਾਡ ਨੇ ਪਹਿਲਗਾਮ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਨਿੰਦਾ ਅਤੇ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਅੱਤਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ

ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮੈਂਬਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਮਤਿਆਂ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨ। ਕਵਾਡ ਸਮੂਹ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼



ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਬੈਠਕ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨ 'ਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਜਾਂ ਮਈ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਪਾਕਿ ਸੈਨਾਵਾਂ 'ਚ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਚੱਲੇ ਫ਼ੌਜੀ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰੋਂ ਅੱਤਵਾਦ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲਗਾਮ ਹਮਲੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ, ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਘਾਤਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ

ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਪੂਰਬੀ ਚੀਨ ਸਾਗਰ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਚੀਨ ਸਾਗਰ 'ਚ ਚੀਨ ਦੀ ਵਧਦੀ ਸੈਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਕਤਰਫ਼ਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਬੈਠਕ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਸਾਲ ਮੁੰਬਈ 'ਚ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਵਾਡ ਬੰਦਰਗਾਹ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬੈਠਕ 'ਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐਸ. ਜੈਸ਼ਕਰ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਮਾਰਕ ਰੂਬੀਓ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਪੈਨੀ ਵੋਂਗ ਅਤੇ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਤਾਕੇਸ਼ੀ ਇਵਾਯਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

12 ਜੁਲਾਈ, ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ

ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਨੇ ਸਾਹ ਸੂਤੇ

ਪੰਜਾਬ 'ਭਾਰਤ ਦਾ ਅੰਨ ਭੰਡਾਰ' ਹੈ। ਇਹ ਸਤਲੁਜ, ਬਿਆਸ ਤੇ ਰਾਵੀ ਵਰਗੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸਥਿਤੀ ਜਿੱਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੇ ਸਿੰਚਾਈ ਲਈ ਵਰਦਾਨ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਇਹ ਹੜ੍ਹ ਵਰਗੀਆਂ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਿਮਾਚਲ ਤੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਰਗੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜ ਅਕਸਰ ਮੌਨਸੂਨ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਸੂਬੇ 'ਚੋਂ ਵਗਣ ਵਾਲੇ ਦਰਿਆਵਾਂ 'ਚ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਬੱਦਲ ਫਟਣ ਤੇ ਭਾਰੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੈਦਾਨੀ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਚੜ੍ਹਾਅ ਕਾਰਨ ਹੜ੍ਹ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਸਥਿਤੀ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਫਿਰ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਹਿਮਾਚਲ 'ਚ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਵਧੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਸਾਲ 2019 ਤੋਂ 2023 'ਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਲੰਧਰ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਰੂਪਨਗਰ, ਪਟਿਆਲਾ ਤੇ ਤਰਨਤਾਰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਕਾਫ਼ੀ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ 35 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਾੜਾਂ 'ਚ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਮੀਂਹ ਦਾ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਹਾੜੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਦਾ ਅਸਰ ਸਿਰਫ਼ ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਖਿਸਕਣ, ਢਿੱਗਾਂ ਡਿੱਗਣ ਅਤੇ ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰੀ ਮਲਬਾ ਵਹਿਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਹਾਅ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੈਦਾਨੀ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੋਰ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦਿੱਕਤ ਸਿਰਫ਼ ਇੰਨੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਆਪਣਾ ਡਰੇਨੇਜ ਸਿਸਟਮ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ। ਇਹ 24 ਘੰਟਿਆਂ 'ਚ ਸਿਰਫ਼ 100 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਲੜੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਕੁਝ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਹਾਲੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮੌਹਾਲੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਰਗੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੇ 2024 'ਚ ਹੜ੍ਹ ਤਿਆਰੀ ਗਾਈਡਬੁੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ 'ਚ ਡਰੇਨੇਜ ਸੁਧਾਰ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਦਰਿਆਵਾਂ ਤੇ ਨਹਿਰਾਂ ਦੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੜਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਅਗਾਊਂ ਚਿਤਾਵਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਯੈਲੋ ਅਤੇ ਰੈੱਡ ਅਲਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਤੇ ਜੰਗਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਬਾਰਿਸ਼ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ ਪਰ ਸਹੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ, ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਅਸਰ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਰੋਕੂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਕ ਹੋਰ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ।

ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਹਰੀਕੇ ਪੱਤਣ ਤੋਂ ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਹੈਂਡ ਵਰਕਸ ਤੱਕ ਦਰਿਆ ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਕਰੀਬ 47 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਕਾਰਨ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਕਈ ਸਰਹੱਦੀ ਪਿੰਡ ਹਰੇਕ ਸਾਲ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਹੇਠ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ.) ਤੱਕ ਵੀ ਪੁੱਜਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵੇਲੇ ਦੀ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪਟਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਤਲਬ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਬਜ਼ੇ ਹਟਾਉਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਸਨ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦਰਿਆ ਸਤਲੁਜ ਤੇ ਬਿਆਸ ਦੇ ਸੰਗਮ ਹਰੀਕੇ ਪੱਤਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਹੈਂਡ ਵਰਕਸ ਤੱਕ ਦਰਿਆ 'ਚ ਆਮ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦਰਿਆ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰ ਲਏ ਹਨ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਕ ਦਰਿਆ 'ਚ ਮਿੱਟੀ ਪਾ ਕੇ ਖੇਤ ਬਣਾ ਲਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦਸੰਬਰ 2022 ਵਿਚ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਤੱਤਕਾਲੀ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਵੀ ਦਰਿਆਈ ਪਿੰਡਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਟਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਲਬ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਤੈਅ ਸਮੇਂ 'ਚ ਪਟਵਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਤੱਤਕਾਲੀ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਮਾਮਲਾ ਠੰਢੇ ਬਸਤੇ 'ਚ ਪੈ ਗਿਆ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਜਦੋਂ ਵੇਲੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਨਜ਼ਰ ਆਏ ਤਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ.) ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਲਿਆ।

ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਕੋਲ ਪੇਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀਆਂ ਖਰੀਆਂ- ਖੋਟੀਆਂ ਸੁਣਨੀਆਂ ਪਈਆਂ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਟਾਲ-ਮਟੋਲ ਵਾਲਾ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਬਜ਼ੇ ਬਰਕਰਾਰ ਹਨ ਤੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਕਰੋਪੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੰਡਰਾ ਰਹੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਨੇ ਅੱਜਕਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹ ਸੂਤੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਮਸਲਾ; ਮਜੀਠੀਆ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਏਜੰਡਾ

ਲੰਘੀ 25 ਜੂਨ ਨੂੰ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵੱਲੋਂ ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਬਿਕਰਮ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੂਰਖੀਆਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ 11 ਦਿਨ ਦੀ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਚਰਚਾ ਰੁਕਣ ਦਾ ਨਾਮ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਹੈ। 'ਆਪ' ਵਿਧਾਇਕ ਕੁੰਵਰ ਵਿਜੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕੁੱਝ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜਿੱਥੇ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਚੰਗੇ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਉੱਪਰ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਸਮੇਤ ਤਮਾਮ 'ਆਪ' ਆਗੂ ਮਜੀਠੀਆ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਛੇਤੀ ਗਈ ਮੁਹਿੰਮ 'ਯੁੱਧ ਨਸ਼ੇ ਵਿਰੁੱਧ' ਦੀ ਅਹਿਮ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਜੀਠੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ



ਨਵਕਿਰਨ ਸਿੰਘ ਪੱਤੀ
ਈਮੇਲ: n4navkiran@gmail.com

ਵੱਲੋਂ ਮਜੀਠੀਆ ਮਾਮਲੇ ਉੱਪਰ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਹਰ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਮਜੀਠੀਆ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਉਭਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਠੋਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਿਆਸੀ ਡਰਾਮੇਬਾਜ਼ੀ ਜਿਆਦਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਮਜੀਠੀਆ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਐਨੀ ਹੀ ਸੁਹਿਰਦ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੋਈ ਠੋਸ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੀ।

ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮਜੀਠੀਆ ਖਿਲਾਫ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਤਾਂ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐੱਸ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25, 27-ਏ ਅਤੇ 29 ਤਹਿਤ ਦਸੰਬਰ 2021 ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਤਹਿਤ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਉਪਰੰਤ 2022 ਵਿਚ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੇਸ ਦੀ ਸਹੀ ਚੰਗੇ ਨਾਲ ਪੈਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਤੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੋ ਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 2022 ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਬੰਦ ਮਜੀਠੀਆ ਤੋਂ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸਦੀ ਸੋਧਿਆ ਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ (ਐੱਸ.ਆਈ.ਟੀ.) ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਜੀਠੀਆ ਵੱਲੋਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਫੇਦ ਧਨ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੋ ਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਸ਼ੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਉਭਰਿਆ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਨਸ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੁੱਝ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਵਾਉ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮਾਤਾ-ਮੇਟਾ ਨਸ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 'ਅਮਲੀਆ' ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤੁੰਨ ਦਿੱਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿਰੀ ਡਰਾਮੇਬਾਜ਼ੀ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। 2017 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁੱਟਕਾ ਸਾਹਿਬ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜ ਕੇ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਸੀ ਕਿ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਣ 'ਤੇ ਚਾਰ ਹਫਤਿਆਂ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ

ਲੋਕ ਤੋਤ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿਆਂਗਾ ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। 2017 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਬਾਅਦ ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਤੀਸਰੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ, ਪ੍ਰਤਾਪ



ਵੱਲੋਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ (ਐੱਸ.ਟੀ.ਐੱਫ.) ਬਣਾਈ ਗਈ। ਐੱਸ.ਟੀ.ਐੱਫ. ਵੱਲੋਂ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਸ਼ਾ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁੱਝ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਰ ਜਦ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਐੱਸ.ਐੱਸ.ਪੀ. ਰਾਜਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਮਸਲਾ ਠੰਢੇ ਬਸਤੇ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕਰੀਬ 6 ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਿਵਾਸੀ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਔਲਖ ਅਤੇ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਖੁਲਾਸੇ ਹਨ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਚਹੇਤੇ ਇਕ ਸਾਬਕਾ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਿਆ ਕਮਾ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਮਤਲਬ ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿਚ 'ਕੁੱਝ ਰਾਜਨੀਤਕ ਆਗੂਆਂ-ਪੁਲਿਸ-ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ' ਦਾ ਤਿੰਨ ਧਿਰੀ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਗਰਮ ਹੈ। ਹਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਿਰਫ ਚੋਣਾਂ ਨੇੜੇ ਸਿਆਸਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। 2022 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਜੀਠੀਆ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਮਾਮਲਾ ਭਖਾਈ ਰੱਖਿਆ, ਹੁਣ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਵੀ 2027 ਤੱਕ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਖਿੱਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਜੀਠੀਆ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਦਿੱਲੀ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਮਜੀਠੀਆ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਵੱਲ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਕਈ ਹਫਤਿਆਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮਜੀਠੀਆ ਦਾ ਨਾਮ ਤਾਂ 2014 ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਸੀ, ਜਦ 2014 ਵਿਚ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੋਲਾ ਨੇ ਮਜੀਠੀਆ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆ ਸੀ। ਮਜੀਠੀਆ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਸਮਝਣ ਲਈ ਵੀ ਬੜਾ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਕੋਲ ਮਹਿੰਗੇ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਪੈਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਾਅ-ਪੇਚਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਿਵੇਂ ਬਚ ਨਿੱਕਲਦੇ ਹਨ। 2022 ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਜੀਠੀਆ ਦੇ ਵਕੀਲ ਬਹੁਤ ਬੋਲ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਜਦ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਜੀਠੀਆ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮਜੀਠੀਆ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਜਸਟਿਸ ਏ.ਜੀ. ਮਸੀਹ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਸੰਦੀਪ ਮੋਦਗਿਲ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਸਟਿਸ ਮਸੀਹ ਨੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਕੇਸ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਕੇਸ ਜਸਟਿਸ ਰਾਏ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਅਨੂਪ ਚਿਤਕਾਰਾ ਦੀ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਜਸਟਿਸ ਅਨੂਪ ਚਿਤਕਾਰਾ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੇਸ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਵੱਲੋਂ ਨਿਯੁਕਤ

ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਵਰਗੇ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਜੀਠੀਆ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਯੂ-ਟਰਨ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਭ ਨੇ ਹੀ ਵੇਖਿਆ-ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਮਜੀਠੀਆ ਖਿਲਾਫ ਪੁਖਤਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਿਰਫ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਹੀ ਲਿਆ ਸੀ। ਚੰਨੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 2021 ਵਿਚ ਮਜੀਠੀਆ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਤਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਬਹੁਤਾ ਤਰੱਦਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਜਾਹਿਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਸਿਆਸੀ ਸਟੇਟ ਸੀ। ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੱਗਭੱਗ ਡੇਢ ਮਹੀਨਾ ਮਜੀਠੀਆ 'ਰੂਪੋਸ' ਰਿਹਾ ਤੇ ਚੰਨੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਜੋਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਗੰਭੀਰ ਕੇਸ ਵਿਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਪੁਲਿਸ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ/ਨੇਤਲੇ ਮਿੱਤਰਾਂ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਢੰਗ ਅਪਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ 'ਖਾਸ' ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਮਜੀਠੀਆ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਲੈਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਜੀਠੀਆ ਦੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਤੱਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤੀ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਮਜੀਠੀਆ 24 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮਜੀਠੀਆ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਣ ਦੇ ਕਰੀਬ 20 ਦਿਨ ਬਾਅਦ 16 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਲਈ ਸੀ। ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਐੱਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਦਾ ਗਠਨ ਤਾਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਮਜੀਠੀਆ ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਿਹਤਾ 11 ਦਿਨ ਦਾ ਹੁਣ ਰਿਮਾਂਡ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਜੇਕਰ ਇਹੋ ਰਿਮਾਂਡ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਸਥਿਤੀ ਹੀ ਹੋਰ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਨਾਲ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮਜੀਠੀਆ ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਸੋ ਸਥਿਤੀ ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਮਜੀਠੀਆ ਕੋਈ ਦੁੱਧ ਧੋਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਪੁਖਤਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਿਆਸੀ ਮਸਲਾ ਬਣਾ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ, ਭਾਜਪਾ ਤੇ 'ਆਪ' ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਤਾਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ। ਵੈਸੇ ਵੀ 2018 ਵਿਚ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮਾਨਹਾਨੀ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮਜੀਠੀਆ ਤੋਂ ਲਿਖਤੀ ਰੁਪ ਵਿਚ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਹੁਣ ਮਜੀਠੀਆ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਦਮਗਜ਼ੇ ਮਾਰਨ ਦਾ ਨੈਤਿਕ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉੱਝ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿੱਥੈਟਿਕ ਨਸ਼ੇ 1990ਵਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਿਆਦਾ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਹੋਏ ਹਨ ਜਦ ਭੁੱਕੀ, ਅਫੀਮ ਵਰਗੇ ਰਵਾਇਤੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਉੱਪਰ ਸਖਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਦਾ ਮਸਲਾ ਸਿਰਫ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ, ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਜਾਂ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੱਖੀ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ, ਚਿੰਤਕਾਂ, ਜਨਤਕ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇਸਦਾ ਠੋਸ ਹੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।



ਨਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸਜ਼ਾ

ਸੁਣ ਲੈ 'ਕਾਣੀਏ' ਐਵੇਂ ਨਾ 'ਹੁੱਬ' ਹਾਲੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਹੀ 'ਜਾਣੀਏ' ਜੀ। ਕੇਸ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਖਿੱਚਾ-ਧੂਹੀ ਦਾ ਸੁਆਦ ਹੀ ਮਾਣੀਏਂ ਜੀ। ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਭਖਦਾ' ਜੋ ਅੱਗ ਵਾਂਗੂੰ 'ਬਰਫ' ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਠਾਣੀਏਂ ਜੀ। 'ਫਾਹੇ ਲੱਗਿਆ' ਸਿਆਸਤੀ ਚੋਰ ਕਿਹੜਾ ਜ਼ਰਾ ਪਹਿਲੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ 'ਛਾਣੀਏ' ਜੀ। ਜਿਹਦੀ ਚੱਲ ਰਹੀ 'ਜਾਂਚ-ਪੜਤਾਲ' ਹੋਵੇ ਸੁਣੀਏਂ ਇਹੋ ਕਿ 'ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਵਧਦੀਆਂ' ਨੇ। ਜਨਤਾ ਖਬਰ ਇਹ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਤਾਂਘਦੀ ਐ 'ਲੋਟੂ ਲੀਡਰ' ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਕਦ ਸੱਦਦੀਆਂ ਨੇ।

ਅਮਰੀਕੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਸੁੰਗੜ ਰਹੀ ਜਮਹੂਰੀ ਸਪੇਸ

ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੀ ਡਾਕਟਰ ਰੂਪਾ ਮਾਰੀਆ ਦੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਸਾਨਫ੍ਰਾਂਸਿਸਕੋ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਟੇਟ ਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਖਸਲਤ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਡਾ. ਮਾਰੀਆ ਨੂੰ 23 ਸਾਲ ਦੀ ਬੇਦਾਗ਼ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਜਾਇੰਟਿਨਿਜ਼ਮ ਨੂੰ ਨਸਲਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਸਦੇ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਫਲਸਤੀਨੀ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਉੱਪਰ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਡੱਟ ਕੇ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਫਲਸਤੀਨੀ ਸਿਹਤ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੀ,

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ

ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਮੈਡੀਸਨ ਦੇ ਜਾਇੰਟਿਨਿਸਟ ਦਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਸਨੂੰ ਜਾਬਰ ਸੰਸਥਾਗਤ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਦਹਾਕੇ ਲੰਮੀ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਉਸਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ 10-ਸਾਲ ਦੀ ਨਾਂਹਪੱਖੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਉਸਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਰੀਅਰ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਡਾ. ਮਾਰੀਆ ਦੀਆਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪੋਸਟਾਂ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀ-ਵਿਰੋਧੀ ਦੱਸਿਆ, ਜਦੋਂਕਿ ਮਾਰੀਆ ਅਤੇ ਉਸ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਜਾਗਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਹੱਕਾਂ, ਨੈਤਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੈ। ਮਾਰੀਆ ਝੁਕੀ ਨਹੀਂ, ਉਸਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਫਲਸਤੀਨੀ ਪੱਖੀ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ

ਯੂਸੀਐਸਐਫ ਵੱਲੋਂ ਡਾ. ਰੂਪਾ ਮਾਰੀਆ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਪਹਿਲਾ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਅਮਰੀਕੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਘਟਣ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਖਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ।—ਸੰਪਾਦਕ॥

ਵਿਚ ਅਕਾਦਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਕਿੰਨੀ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਕ ਦਬਾਅ ਅੱਗੇ ਝੁਕ ਕੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਜਮਹੂਰੀ ਅਤੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਮੁੱਲਾਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪੁਰਾਣੇ ਮੈਕਾਰਥੀਵਾਦ ਅਤੇ ਅਜੋਕੇ ਜਬਰ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਫਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਦੋਂ ਜਬਰ ਅਮਰੀਕੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ 'ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਘੁਸਪੈਠ' ਦੇ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਹੁਣ ਇਹ ਨਹਾਇਤ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਇਕ ਬਦੇਸ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਆਲੋਚਨਾ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਗਰੂਕ ਨਾਗਰਿਕ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੈਕਸਾਂ ਦਾ ਪੈਸਾ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਜੰਗ ਲਈ ਖਰਚਿਆ ਜਾਵੇ। ਤਾਜ਼ਾ ਪਿਊ ਸਰਵੇਖਣ 'ਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਦੀ ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਨਾਂਹਪੱਖੀ ਹੈ, ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਨੂੰ ਬਾਪਤ ਦੀ ਨੀਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਵਧ ਰਹੇ ਵਿਰੋਧ ਕਾਰਨ ਅਮਰੀਕੀ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਬੁਖਲਾਹਟ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ।

ਅਕਤੂਬਰ 2023 'ਚ ਹਮਾਸ ਦੇ ਕਬਿਤ ਹਮਲੇ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਪੂਰੀ ਗਾਜ਼ਾ ਪੱਟੀ ਨੂੰ ਹੀ ਕਬਰਸਤਾਨ ਬਣਾ ਦੇਣ ਦੀ ਅਮਰੀਕੀ-ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਯੁੱਧਨੀਤੀ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੀਆਂ

ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਈ ਅਕਾਦਮਿਕ ਖੇਤਰਾਂ— ਜਿਵੇਂ ਮਿਡਲ ਈਸਟ ਸਟੱਡੀਜ਼, ਕ੍ਰਿਟੀਕਲ ਰੋਸ ਥਿਊਰੀ, ਅਤੇ ਐਥਨਿਕ ਸਟੱਡੀਜ਼— ਤੋਂ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਐਡਵਰਡ ਸਈਦ, ਰਾਸ਼ਿਦ ਖਲੀਦੀ, ਨੂਰਾ ਇਰਕਾਤ ਅਤੇ ਜਸਬੀਰ

ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਉੱਪਰ ਜਾਂਚ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿਟ ਮਿਲ ਗਈ, ਪਰ ਇਹ ਘਟਨਾ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨਬੰਦੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਸੰਸਥਾਗਤ ਤੰਤਰ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ



ਰੰਜਨੀ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸਨ



ਰੂਪਾ ਮਾਰੀਆ

ਪੁਆਰ ਵਰਗੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਜ਼ਾਇ“ਨਿਜ਼ਮ ਅਤੇ ਬਸਤੀਵਾਦ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਦੇ ਸੋਸ਼ਣ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦਾ ਭਾਰੀ ਮੁੱਲ ਵੀ ਤਾਰਨਾ (ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਦੋਵੇਂ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ) ਪਿਆ।

ਫਲਸਤੀਨ ਹਮਾਇਤੀ ਅਕਾਦਮਿਕਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਬਰ ਕਈ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ: ਗਿਣ-ਮਿੱਥ ਕੇ ਭੰਡੀ, ਆਨਲਾਈਨ ਤੰਗ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨਾ, ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਕੱਢਣਾ, ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੱਕੀ ਨੌਕਰੀ ਨਾ ਦੇਣਾ, ਖੋਜ ਫੰਡਿੰਗ ਵਿਚ ਕਟੌਤੀ, ਆਦਿ। ਇਸ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜ਼ਾਇ“ਨਿਸਟ ਲਾਬੀ, ਸੰਜੋਖੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨੂੰ ਫੰਡ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਹਸਤੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕੈਨੇਰੀ ਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੈਪਸ ਵਾਚ ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਅਨਸਰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪੋਸਟਾਂ, ਸੰਗਠਨਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ, ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ-ਹਮਾਇਤੀ' ਜਾਂ 'ਯਹੂਦੀ-ਵਿਰੋਧੀ' ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਚੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅਕਸ ਵਿਗਾੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਰੀਅਰ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਫਲਸਤੀਨ ਹਮਾਇਤੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਾਰਨ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਕਰੀਅਰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵੀ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਨ। ਡਾ. ਸਟੀਵਨ ਸਲਾਏਟਾ ਨੂੰ 2014 ਵਿਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ਼ ਇਲੀਨੋਇਸ ਤੋਂ ਇਸ ਲਈ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਟਵੀਟ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੱਕੀ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਡੋਨਰਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਸੀ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਉਸ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਉਸਦੇ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸਦੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਕਰੀਅਰ ਦੇ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਤਾਂ ਹੁਣ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਜਾਰਜ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਖੇ ਕਲੀਨੀਕਲ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾ. ਲਾਰਾ ਸ਼ੀਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਫਲਸਤੀਨੀ ਵਕਤਾ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਫਲਸਤੀਨੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਵਸਣ ਦੇ ਬਸਤੀਵਾਦ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਬਿਤ ਰੂਪ 'ਚ ਉਸ ਉੱਪਰ ਯਹੂਦੀ ਵਿਰੋਧੀ

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਫਲਸਤੀਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਬੋਲਣਾ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜੋਖਮ ਭਰਿਆ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਕ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਕੋਲੰਬੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ 400 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਫੈਡਰਲ ਫੰਡ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਗਾਜ਼ਾ ਉੱਪਰ ਹਮਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਮਹਮੂਦ ਖਾਲਿਲ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਖੁਦ ਉਸਨੂੰ 'ਹਮਾਸ ਪੱਖੀ ਰੈਡੀਕਲ ਬਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਹਾ ਇਹ ਤਾਂ 'ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ' 'ਚੋਂ ਪਹਿਲੀ' ਹੈ। ਇਸੇ ਮਹੀਨੇ, ਮਾਰਚ 2025 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਪੀਐੱਚ.ਡੀ. ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਰੰਜਨੀ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸਨ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਅਮਰੀਕੀ ਹੋਮਲੈਂਡ ਸਿਕਿਓਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ 'ਤੇ 'ਹਿੰਸਾ ਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਨ' ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਕਿ 'ਕੋਲੰਬੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਇਕ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਹਮਾਇਤੀ ਸੀਬੀਪੀ ਹੋਮ ਐਪ ਵਰਤ ਕੇ ਆਪ ਹੀ ਡਿਪੋਰਟ ਹੋ ਗਈ'।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 30 ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਬੀ.ਡੀ.ਐੱਸ. (ਬਾਈਕਾਟ, ਡਾਇਵੈਸਟਮੈਂਟ, ਸੈਕਸ਼ਨਜ਼) ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਜਰਮ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਅਤੇ ਕਾਂਟਰੈਕਟਰਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਹਲਫਨਾਮਾ ਤੱਕ ਮੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਬਾਈਕਾਟ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਇਸਦਾ ਅਕਾਦਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਉੱਪਰ ਗੰਭੀਰ ਅਸਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਕਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਰਾਜਸੀ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਆਈ.ਐੱਚ.ਆਰ.ਏ. (ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਹੋਲੋਕਾਸਟ ਰੀਸੈਂਬਰੈਂਸ ਅਲਾਇੰਸ) ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ 'ਯਹੂਦੀ-ਵਿਰੋਧੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਜਾਇੰਟਿਨਿਜ਼ਮ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਯਹੂਦੀ-ਵਿਰੋਧੀ ਐਲਾਨਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰਾਜਨੀਤਕ ਆਲੋਚਨਾ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਇਸ ਕਦਰ ਘਿਣਾਉਣੀ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਯਹੂਦੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 'ਜਿਊਡਿਸ਼ ਵਾਇਸ ਫਾਰ ਪੀਸ' ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਲੋਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਇਹ ਹਮਲਾ ਸਿਰਫ ਫਲਸਤੀਨ-ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਸਵਾਲ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਜਬਰ 9/11 ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਫੈਲਾਏ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਹਊਏ, 'ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ' ਅਤੇ ਅਰਬ-ਮੁਸਲਿਮ

ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪਿਛੋਕੜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਫਲਸਤੀਨੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ 'ਰੈਡੀਕਲ', 'ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ' ਜਾਂ 'ਗੈਰ-ਅਮਰੀਕੀ' (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ਪ੍ਰੇਮ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ— ਇਹ ਸਭ ਮੈਕਾਰਥੀ ਯੁੱਗ ਦੇ ਸ਼ੱਕੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਦਮਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚੋਂ ਚੁਣ-ਚੁਣ ਕੇ ਕੱਢਣ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਜਬਰ ਵਿਆਪਕ ਸੰਜੋਖੀ ਪਿਛਾਖਤੀ ਹਮਲੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜੋ ਨਸਲ, ਲਿੰਗ ਅਤੇ ਬਸਤੀਵਾਦ ਵਿਸ਼ੇ ਪ੍ਰਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। 'ਕ੍ਰਿਟੀਕਲ ਰੋਸ ਥਿਊਰੀ' ਅਤੇ ਡੀ.ਈ.ਆਈ. (ਡਾਇਵਰਸਿਟੀ, ਇਕੁਇਟੀ, ਐਂਡ ਇਨਕਲੂਜ਼ਨ) ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਿੱਲ, ਅਤੇ ਸਿਲੇਬਸ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵੀ ਇਸੇ ਸਿਲਸਿਲੇਵਾਰ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਹਮਲੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ ਜੋ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸੂਝ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਈ ਅਕਾਦਮਿਕ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਸਮੂਹ ਇਸ ਦਾ ਡੱਟਵਾਂ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਿਡਲ ਈਸਟ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਐਂਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (ਐੱਮ.ਈ.ਐੱਸ.ਏ.), ਪਾਲੇਸਟਾਈਨ ਲੀਗਲ, ਅਤੇ ਅਮੈਰੀਕਨ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (ਏ.ਐੱਸ.ਏ.) ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਕਾਦਮਿਕਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਲੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸੈਂਕੜੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਇਕੱਠਤਾ ਬਿਆਨਾਂ, ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ, ਜਨਤਕ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣਾ ਵਿਰੋਧ ਦਰਜ ਕਰਾਇਆ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗਾਜ਼ਾ 'ਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਲੋਚਕ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣਾ ਐਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਜਾਇੰਟਿਨਿਜ਼ਮ-ਵਿਰੋਧੀ ਗਰੁੱਪ - ਜਿਵੇਂ ਜਿਊਡਿਸ਼ ਵਾਇਸ ਫਾਰ ਪੀਸ, ਇਫਨਾਟਨਾਓ (ਜੋ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫੇਰ ਕਦੇ) ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਜਿਊਡਿਸ਼ ਐਂਟੀ-ਜਾਇੰਟਿਨਿਸਟ ਨੈਟਵਰਕ ਇਸ ਝੂਠੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ 'ਚ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜਾਇੰਟਿਨਿਜ਼ਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਯਹੂਦੀ-ਵਿਰੋਧ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਅਪਾਰਥਾਇਡ ਡਾਇਵੈਸਟਮੈਂਟ ਮੂਵਮੈਂਟ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਈ ਕੈਂਪਸਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰ ਫੜਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਐਂਟੀ-ਅਪਾਰਥਾਇਡ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਪਹਿਲੂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਹ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਫੌਜੀਵਾਦ, ਫਲਸਤੀਨੀ ਖੇਤਰ ਉੱਪਰ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਵਸਣ ਦੇ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਬਸਤੀਵਾਦ 'ਚ ਅਮਰੀਕੀ ਸਟੇਟ ਦੀ ਮਿਲੀਭੂਗਤ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਂਝੇ ਰੂਪ 'ਚ ਜੂਝਣ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਸਿਰਫ ਮਿਡਲ ਈਸਟ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਚੇਤਾਵਨੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅੱਜ ਫਲਸਤੀਨ ਬਾਰੇ ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਭਲਕ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸਹਿਮਤ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਉਸਦਾ ਕਰੀਅਰ ਤਬਾਹ ਕਰਕੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰ ਵਿਚ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਭਿਆਨਕ ਕਤਲੇਆਮ ਅਤੇ ਫਲਸਤੀਨੀ ਆਵਾਮ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਗਵਾਹ ਬਣਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣਾ ਵੀ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲਿਹਾਜ਼ਾ ਫਲਸਤੀਨ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਬੋਲਣ ਦੇ ਅਕਾਦਮਿਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਦੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਕਰਨਾ ਆਖਿਰਕਾਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਜਾਂਚ, ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਚਿੰਤਨ, ਡੂੰਘੀ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਸਥਾਨ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਬਚਾਉਣਾ ਵੀ ਹੈ।

ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ, ਨਸਲੀ ਰੰਗਭੇਦ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 14 'ਤੇ)



ਜ਼ੁਬਾਨਬੰਦੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦਸਤੂਰ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਦਰਜ ਨਾਗਰਿਕ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਡਾ. ਮਾਰੀਆ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਾ ਪਹਿਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਆਖਰੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਕੁਚਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਰੀਅਰ ਤਬਾਹ ਕਰਕੇ ਜ਼ੁਬਾਨਬੰਦੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ 'ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਰਾਖੀ' ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਜਿਸ ਅਮਰੀਕੀ ਸਟੇਟ ਨੇ ਦੁਜੀ ਆਲਮੀ ਜੰਗ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਧਾਤਵੀ ਜੰਗਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਕਦੇ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ, ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਸਰਜ਼ਮੀਨ ਉੱਪਰ ਜਮਹੂਰੀ ਸਪੇਸ ਵੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਹਮਲੇ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਰਹੀ ਹੈ। 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੱਧ 'ਚ 'ਮੈਕਾਰਥੀਵਾਦ' ਨੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਸੰਘੀ ਘੁੱਟ ਕੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਜੋ ਘਾਣ ਕੀਤਾ, ਬਾਅਦ ਦੇ ਦਹਾਕਿਆਂ 'ਚ ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਿਲਸਿਲੇਵਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲੁਕਵੇਂ ਰੂਪ 'ਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੋ ਹੁਣ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੌਧਿਕ ਸੂਝ ਰੱਖਦੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਪਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਦਣਦਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫਲਸਤੀਨ ਹਮਾਇਤੀ ਅਕਾਦਮਿਕਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦਾ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ

ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਝੱਲ ਰਹੇ ਫਲਸਤੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅਕਾਦਮਿਕਾਂ ਉੱਪਰ ਜਾਬਰ ਹਮਲਾ ਵੀ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਹੋਰ ਵੀ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਫਲਸਤੀਨ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਅਤੇ ਖੋਜਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗਿਣ-ਮਿੱਥ ਕੇ ਸੈਂਸਰ ਅਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਕਾਦਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਹੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਹਮਲੇ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਹੈ।

ਜਾਇੰਟਿਨਿਜ਼ਮ ਅਤੇ ਫਲਸਤੀਨ ਦਾ ਮੁਕਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਮਰੀਕੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ 1967 ਦੀ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਮਰੀਕੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਹਮਾਇਤ, ਜਾਇੰਟਿਨਿਜ਼ਮ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ, ਅਤੇ ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੰਚ ਬਣ ਗਈਆਂ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਜਾਇੰਟਿਨਿਜ਼ਮ ਪੱਖੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਏ.ਆਈ.ਪੀ.ਏ.ਸੀ. ਵਰਗੇ ਤਾਕਤਵਰ ਲਾਬੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਵਿਚ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਨਸਲਵਾਦ-ਪੱਖੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਲਸਤੀਨ-ਪੱਖੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ।

ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਲੋੜ

ਹਾਂ ਹਮੇਂ ਇਸ ਗਰਦਿਸ਼-ਏ-ਆਯਾਮ ਸੇ ਕੁਛ ਡਰ ਨਹੀਂ ਪਰ ਹਮੇਂ ਇਸ ਇਸ਼ਕ ਕੇ ਅੰਜਾਮ ਸੇ ਡਰ ਲਗਤਾ ਹੈ। ਬਿਲਕੁਲ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਕਾਲ ਚੱਕਰ (ਗਰਦਿਸ਼-ਏ-ਆਯਾਮ) ਤੋਂ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਨਹੀਂ ਡਰਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਡਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਸੋਚ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਵਕਤ ਤੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਹੀ ਕਦਮ ਪੁੱਟਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜੋ ਸੋਚ ਲੈ ਕੇ ਅਸੀਂ ਤੁਰਦੇ ਹਾਂ ਉਸ ਦਾ ਅੰਜਾਮ (ਨਤੀਜਾ) ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਬਹੁਤ ਡਰਾਉਣਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਵਖਤੁ ਵੀਚਾਰੇ ਸੁ ਬੰਦਾ ਹੋਇ॥

(ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮਾ 1, ਅੰਗ: 83)

ਅਤੇ ਫਰੀਦ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੈ:

ਬੇੜਾ ਬੰਧਿ ਨ ਸਕਿਭਾਵ ਜੋ ਸਮੇਂ ਤੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੀ ਅਸਲ ਬੰਦਾ ਹੈ, ਇਨਸਾਨ ਹੈ। ਫਰੀਦ ਜੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਕਰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਬੇੜਾ ਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਭਰ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਛਲਦੇ ਸਰਵਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ

ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਾਲ
ਫੋਨ: 92168-60000

ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਕੁਝ ਲੋਕ ਧਾਰਮਿਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਰਥਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਪਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਿਰਫ ਧਾਰਮਿਕ ਸੂਝ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਸਗੋਂ ਇਹ ਸੰਪੂਰਨ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਵੀ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਸੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੁਕਾਂ ਦੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਤੇ ਅੱਖਰੀ ਅਰਥ ਤਾਂ ਇਹੀ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਬੇਰ ਅੱਜ ਦੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੁਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇਸ ਲਈ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗਗੀਣ ਹੁੰਦੇ ਜਾਣਾ ਫਿਕਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵਕਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵਿਚਾਰ ਰਹੇ ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਤੂਫਾਨਾਂ ਜਾਂ ਹੜ੍ਹ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਬੇੜਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹ ਰਹੇ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਸਿਰਫ ਅਗਵਾਈਯੋਗੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਬੌਧਿਕ ਕੰਗਾਲੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵੀ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹਰ ਵਕਤ, ਹਰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਵਿਚ ਸੇਧ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਹਉਮੈ ਤੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਵਰਤਾਰੇ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਬਣਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਵੀ ਸਮਾਂ ਬਦਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ ਤੇ ਮਾਰਕ ਕਾਰਨੀ ਇਕ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਖੁਦ ਹੀ ਵੇਖੋ ਟਰੂਡੋ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਸਿੱਖ ਵਜ਼ੀਰ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਿਹੜੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਸਨ ਤੇ ਹੁਣ ਭਾਵੇਂ ਤਿੰਨ ਸਿੱਖ ਵਜ਼ੀਰ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਕੀ ਹੈ? ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ

ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ, ਯੂ.ਕੇ. ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ, ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਸੋਚ ਤੇ ਕੌਮਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ 'ਚ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਕਿ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰਾ ਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹਮਾਇਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਕਾਰਨ ਸਥਾਨਕ ਗ਼ੈਰ-ਸਿੱਖ ਤੇ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਆਬਾਦੀ 2021 ਦੀ ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ 2.1 ਫੀਸਦੀ ਹੈ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਵਸੋਂ 2.3 ਫੀਸਦੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਵਸੋਂ 4.9 ਫੀਸਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨ 44 ਲੱਖ, ਹਿੰਦੂ ਕਰੀਬ 30 ਲੱਖ ਤੇ ਸਿੱਖ ਵਸੋਂ ਕਰੀਬ 9 ਜਾਂ 10 ਲੱਖ ਹੈ। ਯੂ.ਕੇ. ਵਿਚ ਵੀ ਮੁਸਲਿਮ ਆਬਾਦੀ 41 ਲੱਖ, ਹਿੰਦੂ ਸਾਢੇ 11 ਲੱਖ ਤੇ ਸਿੱਖ ਵਸੋਂ ਕਰੀਬ ਸਾਢੇ 6 ਲੱਖ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਹੈ। ਸੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਿੱਖ ਭਾਈਆਸਪੋਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਪੰਜਾਬੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕਰ ਲਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਹਾਲਾਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜੰਗ ਜਾਰੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ, ਉਹ ਹੀ ਸਫਲ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਦੁਨੀਆ ਝੁਕਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਜੀ-7 ਸੰਮੇਲਨ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਾਰਕ ਕਾਰਨੀ ਦੀ ਦੁਵੱਲੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਭਾਰਤ-ਕੈਨੇਡਾ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੁਧਾਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਹੋਏ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਰ ਭਾਰਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ, ਵਲੋਂ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਵੀ ਹੈ।

ਬੇਸ਼ੱਕ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕਰਨੇ ਜਾਂ ਰੋਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਲੋਕਰਾਜ਼ੀ ਹੱਕ ਹੈ ਪਰ ਹਰ ਵਾਰ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕਰਕੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸੰਬੰਧੀ ਹੱਤਕ-ਆਮੇਜ਼ ਤਰੀਕੇ ਵਰਤਣੇ ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸ਼ੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਿੱਖ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਇਕ ਸਮੂਹਿਕ ਲੀਡਰ ਉਸਾਰਨ। ਅਸੀਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕਦੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਮੌਕੇ ਘਟਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਿੱਖ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਇਕ ਸਹਿਮ ਜਿਹੇ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਵੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਧੌਕੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਹਿਚਕਚਾਉਣ ਵੀ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕਈ ਧੌਕੇ ਹੋਣੇ ਹਨ ਤੇ ਹੋ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਨਾਇਨਸਾਫੀ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੌਮ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ

ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੀ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ, ਸਾਡੀ ਕੌਮ ਦਾ ਵੀ ਕਸੂਰ ਹੈ। ਇਕ ਤਾਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਸੀਂ ਕਰੀਬ ਕਰੀਬ ਦੁਕਵੀਂ ਅਗਵਾਈ ਤੋਂ ਸੌਂਪਣੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹੀ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਗਏ ਸਗੋਂ ਵਿਦਿਅਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਢਹਿੰਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਸਿਰਫ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਨਹੀਂ ਵਿਚਰ ਰਹੇ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਆਈ.ਏ.ਐਸ., ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਤੇ ਹੋਰ ਮੁਕਾਬਲੇ



ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੇ ਹਾਂ। ਤਾਜ਼ਾ ਉਦਾਹਰਨ ਡਾਕਟਰੀ ਲਈ ਹੋਈ ਨੀਟ (ਯੂ.ਜੀ.) ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ 100 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ 9 ਪੰਜਾਬੀ ਹਨ, ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ 2 ਫੀਸਦੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ 9 ਫੀਸਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਦੋਖੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵੀ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰੀ ਕੌਮ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪੁੱਛ ਲਵੋ ਕਿ, ਉਹ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਕੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਖਿਲਾਫ ਜਬਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਬਹਾਨਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ? ਕੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਪਵੇਗਾ? ਕੀ ਅੱਜ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਇਹ ਸੰਭਵ ਵੀ ਹੈ? ਕੀ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਦੇਸ਼ ਜੋ ਬਣ ਵੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਵੰਡ ਵੱਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਵਧਾਏਗਾ? ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਸਲਤਨਤਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਕੁਝ ਸਵਾਰਿਆ ਸੀ? ਕੀ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਧਰਮ ਆਧਾਰਿਤ ਰਾਜ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਇਸਾਈਆਂ ਦੇ ਜਾਂ ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਰਾਜ ਰਿਹਾ ਨਿਪਾਲ ਜਾਂ ਫਿਰ ਯਾਹੂਦੀ ਧਰਮ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਇਸਰਾਈਲ, ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦਾ ਕੁਝ ਸੰਵਾਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਵਿਚ ਧੌਕ ਰਹੇ ਹਨ? ਕੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਆਪੀ ਧਰਮ ਤੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ?

ਕਿਤੇ ਇਹ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ

ਫਾਇਦਿਆਂ ਲਈ ਬਲਦੀ ਦੇ ਬੁਬੇ ਵੱਲ ਧੌਕ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਬੇਸ਼ੱਕ ਡਰਨਾ ਸਿੱਖ ਦਾ ਕਰਮ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਸਬਕ ਲੈਣਾ ਤੇ ਸਮਾਂ ਵਿਚਾਰਨਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਰਮ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਕ ਬਿਨ ਮੰਗੀ ਸਲਾਹ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬਜਾਏ ਫੋਕੀ ਮਾਅਰਕੇਬਾਜ਼ੀ ਤੇ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਇਕ ਸਮੂਹਿਕ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਉਸਾਰਨਾ, ਇਹ ਔਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਿੱਖ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਵੱਡਾ ਮੰਤਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਮਾਂ ਲੈ ਕੇ ਸਿਰਫ 5 ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਜੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਰੋਸ-ਪੱਤਰ ਵੀ ਦੇਣ। ਜੇਕਰ ਸਿੱਖ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਮੂਹਿਕ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਉਸਾਰ ਲੈਣ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੀ ਬਣਾ ਸਕੇਗੀ। ਪਰ ਇਸ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੁਬਾਰਾ ਉਸਾਰਨ ਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਸਮੂਹਿਕ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਬਣ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹਾਲਾਤ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਫਿਰ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵੱਲ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਂਜ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਆਰਡਰ ਕੌਲੂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਤੀਸਰਾ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕੀ ਨਤੀਜੇ ਹੋਣਗੇ ਇਹ ਵੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਤਦ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਜੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਤੇ ਸੂਝਵਾਨ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਉੱਭਰ ਸਕੇ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਮਾਅਰਕੇਬਾਜ਼ੀ ਤੇ ਖਰੂਦੀ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੌਮ ਦਾ ਕੁਝ ਸੰਵਾਰਦੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪੂਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਹੋਰ ਡੂੰਘੀ ਹਕੂਮਤੀ ਨਫ਼ਰਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਉਂਜ ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਜਿਥੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਜਿਥੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਵੱਡਾ ਅਸਰ ਹੈ, ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਇਸਾਈ ਬਣਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਸਾਡੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਨਿਘਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀਆਂ ਜਿਥੇ ਈਸਾਈ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਧਾਰਮਿਕ ਰਾਜ ਵੀ ਹਨ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਕੋਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਾਕਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰ ਕੇ ਇਸਾਈ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਦਾ ਹੋਵੇ।

ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸਿਰਫ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਸਫਲਤਾ ਜੋਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੋਸ਼ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਜੋਸ਼-ਏ-ਕੁਰਬਾਨੀ ਸੇ ਹੀ ਦੁਨੀਆ ਸੇ ਕਬ ਜੀਤਾ ਹੈ ਕੋਈ,

ਹੋਸ਼ ਭੀ ਲਾਜ਼ਿਮ ਹੈ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੱਕ ਰਸਾਈ ਕੇ ਲੀਏ।

(ਲਾਲ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰੀ)

ਡਾ. ਐਸ. ਐਲ ਵਿਰਦੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:
'ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਲੁੱਟ, ਪੀੜਾ ਦਾ ਉਲੇਖ ਤਾਂ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੀਰੀ (ਨੌਕਰ) ਦੀ ਲੁੱਟ, ਪੀੜਾ, ਦਮਨ ਅਤੇ ਦਰਦ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ। ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਭੱਤਾ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੀ ਮੁਟਿਆਰ (ਜੱਟੀ) ਦੀ ਮੜਕ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭਿੱਜੀ ਇੱਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਾਹ ਦੀ ਪੰਡ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਦਲਿਤ ਔਰਤ ਦੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗਿੱਧੇ ਵਿਚ ਨੱਚਦੀ ਮੁਟਿਆਰ ਦੀ ਮਸਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਤਾਂ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਗੰਦਗੀ ਦਾ ਟੋਕਰਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲਿਜਾਂਦੀ ਭੰਗਣ ਦੀ ਭੈੜੀ ਦਸ਼ਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਲੜਕੀ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੀ ਸਰਾਹਨਾ ਤਾਂ ਹੈ, ਪਰ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਪੱਥਰ ਤੋੜਦੀ ਸ਼ਕਲ ਤੋਂ ਬੇਸ਼ਕਲ ਹੋਈ ਨੌਜਵਾਨ ਦਲਿਤ ਲੜਕੀ ਦੇ ਦੁਖਦਾਇਕ ਅਰਮਾਨਾਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਹਵੇਲੀਆਂ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਤਾਂ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੋਪੀ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਝਿਉਰਾਂ ਨੂੰ ਝਿੜਕਾਂ, ਤਰਖਾਣਾਂ ਦੇ ਤਰਲੇ, ਲੁਹਾਰਾਂ ਦੇ ਲਹੂ ਲੁਹਾਣੇ ਹੱਥ, ਨਾਈਆਂ ਦੇ ਨਹੇਰਨੇ, ਘਮਾਰਾਂ ਨੂੰ ਘੁਰਨੀਆਂ ਤੇ ਸ਼ੀਬਿਆਂ ਦੀ ਸੋਪੀ ਦੇ ਸਿਆਪੇ ਦੀ ਸੁਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ। ਧਰਮ ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਦੁਧਾਰੂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਬਦਲੇ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਤਾਂ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਦੁਧਾਰੂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਰਜ਼ਾ ਹੀ ਉੱਚ ਜਾਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਜਬਰੀ ਹੱਕ ਕੇ ਲੈ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਗਾਏ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾੜੀ ਸਾਂਭ ਕੇ ਮੇਲੇ ਗਏ ਜੱਟ ਦੇ ਦਮਾਮੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਤਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪਿੱਛੇ ਮਾਲ-ਢਾਂਡਾ ਸਾਂਭਣੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਗਏ ਸੀਰੀ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੀ।

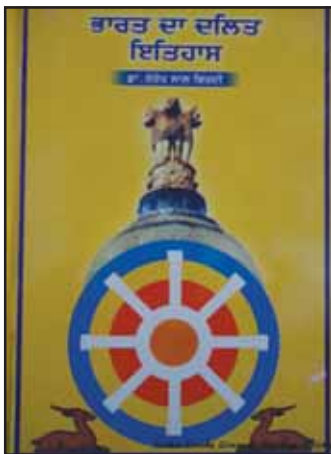
ਹੀਰ-ਰਾਂਝਾ, ਸੱਸੀ-ਪੁੰਨੂੰ, ਸੀਰੀ-ਫਰਿਆਦ, ਸੋਹਣੀ-ਮਹੀਵਾਲ, ਦੇ ਇਸ਼ਕ ਮੁਸ਼ਕ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਤਾਂ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣੀ ਜਾਤੀਵਾਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸੋਚ

ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਟੀਰੀ ਅੱਖ

ਡਾ: ਸੰਤੋਖ ਲਾਲ ਵਿਰਦੀ ਵੱਲੋਂ, ਦੋ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖੀ ਕਿਤਾਬ 'ਭਾਰਤ ਦਾ ਦਲਿਤ ਇਤਿਹਾਸ' ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ! ਕਥਿਤ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਣ ਲੱਗਿਆਂ, ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ? - ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਇਸ ਦੀ ਬਾਖੂਬੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦੀ ਹੈ! ਮੇਰੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਸਫ਼ਿਆਂ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸਮਝ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। - ਪਰਮਜੀਤ ਰੋਡੇ

ਨੂੰ ਛੁਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੋ ਵਰਗਾਂ 'ਚ ਵੰਡੀ ਦੁਨੀਆਂ, ਇੱਕ ਲੋਕਾਂ ਦੀ, ਦੂਜੀ ਜੋਕਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਤਾਂ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਜਾਤੀਆਂ 'ਚ ਵੰਡੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਸਮਾਜ ਦਾ ਯਥਾਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਹੈ, ਪਰ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਤੇ ਛੂਆ-ਛਾਤ ਦੀਆਂ ਪਈਆਂ ਵੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਭਾਈਚਾਰਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਰਜ਼ੇ ਬਦਲੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖੋਹੇ ਜਾਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਤਾਂ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕਰੋੜਾਂ ਦਲਿਤ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਕੁੱਲੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵੀ ਮਾਲਿਕ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਜਿਉਂਦੇ-ਜੀਅ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਜ਼ਨਾਮੇ ਵਸਦੇ ਰਹੇ, ਤੇ ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ ਵੀ ਸਾਂਝੇ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨ ਘਾਟ 'ਚ ਨਹੀਂ ਸੜ ਸਕਦੇ। ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ? ਜਦ ਕਿ ਦੁੱਖੀ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਦਰਦਮੰਦ ਹੋਣਾ ਲੇਖਕ ਦਾ ਮੁੱਖ ਲੱਛਣ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ



ਵਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਇੱਥੇ ਆ ਕੇ ਸਮੁੱਚੇ ਆਧੁਨਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲ ਬਹੁਜਨ ਦਲਿਤ ਸ਼ੋਸ਼ਿਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਲੋਕ, ਸਭ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਵੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੰਚਿਤ ਰਹੇ। ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, ਸ਼ਮਸ਼ਾਨ ਘਾਟਾਂ ਦੇ ਪਾਸ, ਗੰਦੇ ਨਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਛੱਪੜਾਂ ਦੇ ਦੁਆਲੇ, ਉਹ ਜਹਿਮਤ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੇਚਦੇ ਰਹੇ। ਉੱਚ ਜਾਤੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰੋਟੀ-ਬੋਟੀ ਦੀ ਸਾਂਝ ਤਾਂ ਕੀ ਪਾਉਣੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਦੇ ਰਹੇ। ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਸ਼ਹੂਰਨ ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚੋਂ ਮਰੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ

ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਉੱਚ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਸਤੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਭਸਮ

ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਮਰਦ, ਔਰਤਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨੱਕ, ਕੰਨ, ਬੁੱਲ੍ਹ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਗੰਦਗੀ ਉਠਾ ਕੇ ਲਿਜਾਣੀ ਪੈਂਦੀ, ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਗਰਮ ਸਲਾਖਾਂ ਨਾਲ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਖੂਹ ਉਹ ਪੁੱਟਦੇ ਸਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਖੂਹ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਉਹ, ਉਸੇ ਖੂਹ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਤੋਂ ਵਰਜਿਤ ਰਹੇ। ਕੱਪੜਾ ਉਹ ਬੁਣਨ ਪਰ ਨਵੇਂ ਕੱਪੜੇ ਤਾਂ ਕੀ, ਉਹ ਤਾਂ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੇ ਉਤਾਰੇ ਹੋਏ ਵੀ ਉੱਚ ਜਾਤੀਆਂ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਦਲਿਤ ਔਰਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਛਾਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਢੱਕ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਛਾਤੀਆਂ ਕੱਟ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਮਰਦ ਗੋਡਿਆਂ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਧੋਤੀ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਧੋਤੀ ਪਹਿਨਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੋਡੇ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਮੰਦਿਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਭਲੇ ਹੀ ਕੁੱਤੇ-ਬਿੱਲੇ ਉੱਥੇ ਪੇਸ਼ਾਬ ਕਰੀ ਜਾਣ। ਸਿੱਖਿਆ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਘੋਰ ਅਪਰਾਧ ਰਿਹਾ। ਜੇ ਉਹ ਸਹਿਮਨ ਵੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣ ਲੈਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਪਿਘਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸਿੱਕਾ ਪਾ ਕੇ ਸਾੜ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਕੋਠੀਆਂ, ਬੰਗਲੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੀ ਬਣਾਉਣੇ, ਉਹ ਤਾਂ ਗਾਰਡਰ ਬਾਲੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਘਰ-ਬਾਰ ਸਾੜ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ, ਸੈਂਕੜੇ ਦਲਿਤ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਹੋਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੂਹਾਂ ਵਿਚ ਜਹਿਰ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਜਬਰੀ ਜਬੜ ਕਰ ਲਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚੋਂ ਭਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਬਹੁਜਨ ਦਲਿਤਾਂ ਦਾ ਚੀਕ-ਚਿਖਾਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਹਨ ਵਿਚ ਨਾ ਆਵੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਘੁੰਏ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਜੀਭ ਬਥਲਾਉਂਦੀ ਹੈ? ਇੰਨਾ ਵਲੋਂ ਸਿਰਜਿਆ ਕਾਲਪਨਿਕ ਇਤਿਹਾਸ, ਇਤਿਹਾਸ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕਲੰਕ ਹੈ।' ('ਭਾਰਤ ਦਾ ਦਲਿਤ ਇਤਿਹਾਸ' 'ਚੋਂ)

ਬੀਬੀ ਭਿਰਾਈ: ਭਿਰਾਈ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਭੂਆ ਸੀ ਤੇ ਬਾਬਾ ਫੇਰੂ ਦੀ ਭੈਣ। ਉਹ ਖਡੂਰ ਵਾਸੀ ਭਾਈ ਮਹਿਮਾ ਖਹਿਰਾ ਨਾਲ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਕਿਤੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀਰਾਰੀ (ਸ਼ਾਇਦ 'ਵੀਰ' ਵਾਲੀ ਤੋਂ; ਉਵੇਂ ਭਿਰਾਈ ਵੀ 'ਭਰਾ' ਤੋਂ ਹੀ ਬਣਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ) ਤੇ ਫਿਰਾਈ (ਸ਼ਾਇਦ 'ਫੇਰੂ' ਦੀ ਭੈਣ ਤੋਂ) ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਰਿਵਾਇਤ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜਦ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੱਦੀ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ



ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲਗੀਰ
ਰਚੇਤਾ: 'ਨਵਾਂ ਤੇ ਵਡਾ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼'

ਮਗਰੋਂ ਉਹ (ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ) ਖਡੂਰ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਆਪਣੀ ਭੂਆ ਕੋਲ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੋਤੀ-ਜੋਤਿ ਸਮਾਉਣ ਸਮੇਂ ਉਥੇ ਹੀ ਸਨ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਹੀ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਗਏ ਸਨ। ਪਰ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਗੱਦੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਸੱਤ ਸਾਲ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਉਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਮਗਰੋਂ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਤਾਂ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ (ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ) ਉਥੋਂ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਭੂਆ ਭਤੀਜੇ ਦਾ ਪਿਆਰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਘੜ ਲਈ ਹੋਵੇ।

ਗੁਰੂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ -3

ਮਾਤਾ ਬਖਤ ਕੌਰ: ਮਾਤਾ ਬਖਤ ਕੌਰ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਸਨ। ਆਪ ਦੇ ਪਤੀ ਦਾ ਨਾਂ (ਬਾਬਾ) ਤੇਜ ਭਾਨ (ਪੁੱਤਰ ਬਾਬਾ ਹਰਿ ਜੀ (1463-1501), ਤੇ ਪੋਤਰਾ ਬਾਬਾ ਵਿਸ਼ਨ ਦਾਸ (?-1500)) ਸੀ। ਆਪ ਦੇ ਘਰ ਚਾਰ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ: ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ, ਈਸ਼ਰ ਦਾਸ (ਪਿਤਾ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ), ਖੇਮ ਰਾਏ ਤੇ ਮਾਣਕ ਚੰਦ ਜੀ। ਆਪ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਵੀ ਦਾਦੀ ਜੀ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਟੀ ਬੀਬੀ ਅਮਰੋ ਆਪ ਦੀ ਪੋਤ-ਨੂੰਹ ਸਨ। ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਲੱਖੋ, ਮਾਤਾ-ਸੁਲੱਖਣੀ, ਮਾਤਾ ਲਖਮੀ ਨਾਂਵਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।



ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ

ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ (ਤੇ ਦਾਨੀ): ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਬੀਬੀ ਮਨਸਾ ਦੇਵੀ ਨਾਲ 1532 ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਆਪ ਦੇ ਘਰ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ 1533 ਦੇ ਦਿਨ ਇਕ ਬੇਟੀ ਭਾਨੀ, 11 ਮਾਰਚ 1536 ਦੇ ਦਿਨ ਪੁਤਰ ਮੋਹਨ ਅਤੇ 2 ਜੂਨ 1539 ਦੇ ਦਿਨ ਦੂਜੇ ਪੁਤਰ ਮੋਹਰੀ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ।

ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਕ ਬੇਟੀ ਦਾਨੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪੁਰਾਣੇ ਤਵਾਰੀਖੀ ਸੋਮਿਆਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦਾਨੀ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ 11 ਫਰਵਰੀ 1543 ਦੇ ਦਿਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਘਰ 1548 ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ, 1550 ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਪੁੱਤਰ

ਮਹਾਂਦੇਵ ਨੇ ਤੇ 13 ਅਪ੍ਰੈਲ 1553 ਨੂੰ (ਗੁਰੂ) ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ। 1574 ਵਿਚ ਜੋਤੀ-ਜੋਤਿ ਸਮਾਉਣ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਆਪ (ਮਾਤਾ ਭਾਨੀ) ਦੇ ਪਤੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ। ਆਪ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ ਪੁੱਤਰੀ ਸਨ, ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਪਤਨੀ ਬਣੇ ਤੇ ਫਿਰ 1581 ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਮਾਤਾ ਬਣ ਗਏ ਜਦ ਆਪ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਨੂੰ ਗੁਰਗੱਦੀ ਮਿਲੀ। ਭਾਵੇਂ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਨੇ 1552 ਵਿਚ ਗੁਰਗੱਦੀ ਸੰਭਾਲੀ; ਪਰ ਉਹ 1540 ਤੋਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਇੰਝ ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ ਨੂੰ 58 (1540 ਤੋਂ 1598 ਤਕ) ਸਾਲ ਗੁਰੂ ਘਰ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ

ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਿਲ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਦੀ ਮੌਤ 9 ਅਪ੍ਰੈਲ 1598 ਦੇ ਦਿਨ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਵਿਚ ਹੋਈ।

ਮਾਤਾ ਭਾਨੀ ਬਾਰੇ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਹੁਤ ਗਲਤ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਜਦ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਨਹਾ ਰਹੇ (ਜਾਂ ਭਗਤੀ ਕਰ ਰਹੇ) ਸਨ ਤਾਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਪਾਵਾ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਤੇ ਮਾਤਾ ਭਾਨੀ ਨੇ ਉਸ ਬੱਲੇ ਪੈਰ ਰਖ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਸਮਾਧੀ' ਨਾ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਮੰਗਣਾ ਹੈ ਮੰਗ ਲੈ; ਬੀਬੀ ਨੇ ਇਹ ਮੰਗਿਆ ਕਿ ਅੱਗੋਂ ਗੁਰਗੱਦੀ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਹੀ ਰਹੇ। ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇੱਥੇ ਤਿੰਨ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ: 1. ਸਿੱਖ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਭਗਤੀ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਟੁੱਟਣ ਨਾਲ ਭੰਗ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹੀ ਭਗਤੀ ਹੋਵੇ 2. ਵਰ ਮੰਗਣ/ਦੇਣ ਦਾ ਫ਼ਲਸਫ਼ਾ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਹਮਣਵਾਦੀ ਪਰਚਾਰ ਹੈ 3. ਗੁਰਗੱਦੀ ਹਰ ਇਕ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਕਰ ਕੇ ਮਿਲੀ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਖਾਨਦਾਨੀ ਜਾਂ ਭਾਨੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਵਰ ਕਾਰਨ। ਇਹ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦੇ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਨੂੰ ਛੁਟਿਆਉਣਾ ਹੈ।

ਇਕ ਹੋਰ ਗਲਤ ਪਰਚਾਰ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫੈਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੇਰੇ ਪਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਛੇਤੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨੱਥ ਲਾਹ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪੈਰਾਂ

ਵਿਚ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਇਸ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਆਪ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾ ਗਏ। ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਪਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ: 1. ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਨੱਥ ਪਾਉਣਾ ਮਨ੍ਹਾ ਹੈ 2. ਮੌਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਬਖਸ਼ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਵਰ, ਕਰਮਾਤ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਪਰਚਾਰ ਹਨ। ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਝੂਠ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਮਾਤਾ ਦਇਆ ਕੌਰ ਸੋਢੀ: ਮਾਤਾ ਦਇਆ ਕੌਰ ਬਾਬਾ ਹਰੀ ਦਾਸ ਸੋਢੀ ਜੀ (ਪੁਤਰ ਠਾਕਰ ਦਾਸ ਤੇ ਪੋਤਰਾ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿਆਲ) ਦੀ ਪਤਨੀ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਪੁੱਤਰ (ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ) 24 ਸਤੰਬਰ 1534 ਦੇ ਦਿਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਉਦੋਂ ਇਹ ਚੂਨਾ ਮੰਡੀ, ਡੱਬੀ ਯਾਜ਼ਾਰ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। (ਗੁਰੂ) ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ ਅਜੇ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੇ ਸਨ ਕਿ ਆਪ ਦੇ ਪਿਤਾ ਬਾਬਾ ਹਰੀ ਦਾਸ (1496-1542) ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਏ।

ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਮਾਤਾ ਜੀ ਆਪ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਬਾਸਰਕੇ (ਹੁਣ ਬਾਸਰਕੇ ਗਿੱਲਾਂ) ਲੈ ਆਏ। ਆਪ ਨੇ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੀ ਉਮਰ ਬਾਸਰਕੇ ਗਿੱਲਾਂ ਅਤੇ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਬਿਤਾਈ। ਆਪ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਸਮੇਂ ਬਾਰੇ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਪਰ ਏਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਬਰ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਹੋਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਪਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਕੱਲਿਆਂ ਇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ, ਪਾਲਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਤੋਂ ਰੂਹਾਨੀ ਇਲਮ ਦਿੱਤਾ; ਚੰਗੀ ਤਾਬੀਰ ਦਿੱਤੀ, ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਸਿਖਾਇਆ।

ਅੱਜ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਦੇ ਪਿਤਾਮਾ ਸ. ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਹੈ। ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਵੇਲੇ ਮੈਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ. ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹੈ।

ਮੈਂ ਸਦਾ ਇਹ ਗੱਲ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸ. ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚੇਤਨਾ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਾ ਕੀਤੀ ਸਗੋਂ ਇਸ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਜਾਗ ਵੀ ਲਾਈ। ਇਹ ਸਤਰਾਂ ਲਿਖਦਿਆਂ ਉਹਦੇ ਨਾਵਲ 'ਚਿੱਟਾ ਲਹੂ' ਦੇ ਨਾਇਕ ਦੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਵੀ ਯਾਦ ਆ ਰਹੀਆਂ ਨੇ, 'ਫਿਰ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਗਲੀ ਮੁਹੱਲਿਆਂ ਵਿਚ, ਮੈਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਸਭ ਮਿਟਾ ਦਿਆਂਗਾ।' -ਸਮਾਜ ਨੂੰ



ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਫੋਨ: 647-535-1539

ਬਦਲਣ ਦੀ ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਅਸਰ ਸੀ। ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਰਿਹਾ।

ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਅੱਜ ਵੀ ਸ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਟੋਟਾ ਜਿਹਾ ਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬੋਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਲਈ ਸ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਵੱਡੀ ਦੇਣ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਵਲ 'ਇੱਕ ਮਿਆਨ ਦੇ ਤਲਵਾਰ' 1961 ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਨਾਲ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਵੀ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਸੁਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਸੀ। ਏਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਬਣ ਗਿਆ ਤੇ ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਅ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਸਾਡਾ ਸਾਹਿਤਕ ਬਾਪ-ਸ. ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ (4 ਜੁਲਾਈ 1897-28 ਦਸੰਬਰ 1971)

ਸਾਡੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਤਨ ਸਿੱਖੀ ਵਿਰਸੇ ਦੇ ਗੌਰਵ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਯਾਦ ਤੇ ਪੁਨਰ-ਜੀਵਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪੈਂਤੜਾ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪੈਂਤੜੇ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਲੜਾਈ ਆਰੰਭ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ, ਮੋਹਨ

ਤੇ ਖਲਨਾਇਕ ਦੇ ਕਾਲੇ-ਚਿੱਟੇ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਦੀਆਂ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਬਹਾਦਰ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਜ਼ਾਲਮ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਤੇ ਡਰਾਕਲ ਸਨ। ਇਹ ਵੰਡ ਇਨਸਾਨੀ ਸੁਭਾਓ ਦੇ ਵੀ ਖਿਲਾਫ ਸੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸਰਬ-ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਤੇ 'ਏਕ ਪਿਤਾ ਏਕਸ ਕੇ ਹਮ ਬਾਰਿਕ' ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ

ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਝੰਡਾ ਚੁੱਕਿਆ। ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਜੱਲੂਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ 'ਖੁੰਨੀ ਵਿਸਾਖੀ' ਵਰਗੀ ਲੰਮੀ ਨਜ਼ਮ ਲਿਖ ਕੇ ਜ਼ਾਹਿਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਬਰੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਵਲਾਂ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਾਤਰ



- 1). ਜਲੰਧਰ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਸ. ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਮਾਤਾ ਰਾਜ ਕੌਰ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ, ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਸਾਬੀ, ਬਾਬਾ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨੋਆਣਾ, ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਵਰਿਆਮ ਤੇ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
- 2). ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਸਿੰਘ ਵੈਦ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਜ਼ਾਹਿਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਮੰਨ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧੁਰ ਅਵਚੇਤਨ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਧਾਵੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਾਬਰੀ ਦੀ ਲੁਕਵੀਂ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਵਿੱਢੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਹੀ ਇੱਕ ਪੜਾਅ ਸੀ।

ਰੂਪ ਰਚਨਾ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਿਤਕ ਕਿਰਤਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਇਕ

ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਸੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਮੰਦਾ। ਉਹ ਖੁਬੀਆਂ ਤੇ ਖਾਮੀਆਂ ਦਾ ਮੁਜੱਸਮਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਵੱਖਰੇ ਹੋ ਕੇ ਲੜੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਲੜਾਈ ਨੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜਨ ਲਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਖੂਨ ਦੇ ਪਿਆਸੇ ਵੀ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ।

ਪਰ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੇਰ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ 'ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ' ਬਣ ਕੇ ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ

ਸਿੱਖ, ਹਿੰਦੂ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਛਾਣ ਕਰ ਕੇ ਚੰਗੇ-ਮਾੜੇ, ਜ਼ਾਲਮ ਜਾਂ ਬਹਾਦਰ ਬਣਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਚਿਤਰੇ ਸਗੋਂ ਗੁਰ-ਸਿਧਾਂਤ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇਨਸਾਨ ਵਜੋਂ ਚਿਤਰਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਨ ਦੀ ਥਾਂ ਸੈਕੂਲਰ ਜਾਂ ਇਨਸਾਨੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਡੋਲਦਾ ਤੇ ਉਸਾਰਦਾ ਹੈ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ 'ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਕੀਮਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਕਰਨ ਲਈ',

ਸਾਹਿਤਕ ਵਿਧਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਦਾਚਾਰਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜ-ਸੁਧਾਰਕ ਹੱਕਾ ਦੇਣ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਬਣਾਇਆ। ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਮਨ-ਇੱਛਤ ਜੜਤ, ਅਚਨਚੇਤੀ ਮੌਕਾ-ਮੇਲ, ਕਾਵਿਕ-ਨਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਪਾਤਰਾਂ ਦੀ ਨਾਇਕ-ਖ਼ਲਨਾਇਕ ਵਿਚਲੀ ਵੰਡ, ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਦੀ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਵਾਲੀ ਦਖ਼ਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ, ਯਥਾਰਥ ਦੀ ਥਾਂ ਸੁਧਾਰਕ ਪਹੁੰਚ ਬੇਸ਼ੱਕ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਕਲਾਤਮਕ ਪੱਖੋਂ ਉਣਿਆਂ ਰੱਖਦੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇਨਸਾਨੀ ਮੁਹੱਬਤ ਤੋਂ ਆਪਸੀ ਰਵਾਦਾਰੀ ਪੱਖੋਂ ਇਹ ਰਚਨਾਵਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀਆਂ ਹੀ ਪਾਲਣਹਾਰ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਰਾਖਸ਼ੀ ਰੁਚੀਆਂ ਭਾਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਤੀਸਰੀ ਜਾਤ ਵੱਲੋਂ ਪਾਈ ਵੰਡ ਨੇ ਰੰਗ ਦਿਖਾਉਣਾ ਹੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਚੀਰਿਆ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਏ। ਦਸ ਲੱਖ ਬੇਕਸੂਰ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਹਜ਼ਾਰ-ਹਾਅ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਪਤ ਰੋਲੀ ਗਈ। ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਬੇਘਰ ਹੋ ਗਏ। ਜਿਹੜੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ 'ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਂ' 'ਤੇ ਵੱਸਣ ਵਾਲਾ ਪੰਜਾਬ ਆਖਦਾ ਸੀ; ਓਸੇ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਣਾ ਪੈ ਗਿਆ, 'ਆ ਕਿ ਬਾਬਾ! ਤੇਰਾ ਵਤਨ ਵੀਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ!' ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੇ ਬੋਲੇ ਵਿਚ ਵਿਛੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ, ਲਹੂ ਦੀ ਭਰੀ ਚਨਾਬ ਵੇਖ ਕੇ ਅਤੇ ਲੁੱਟੀਆਂ-ਪੁੱਟੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦੇ ਵੈਣ ਸੁਣ ਕੇ ਵਾਰਿਸਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰ ਕੇ 'ਕਿਤਾਬੇ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਅਗਲਾ ਵਰਕਾ ਫੋਲਣ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਅਸੀਂ ਸਭਨਾਂ ਨੇ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਾਤਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ 'ਅੱਗ ਦੀ ਖੇਡ' ਖੇਡੀ ਵੀ ਤੇ ਵੇਖੀ ਵੀ। 'ਖੂਨ ਦੇ ਸੋਹਿਲੇ' ਗਾਏ ਵੀ ਤੇ ਸੁਣੇ ਵੀ। ਦੇਸ਼-ਵੰਡ ਦੇ ਦੁਖਾਂਤ ਬਾਰੇ ਲਿਖੇ ਨਾਵਲ ਦਾ ਨਾਂ 'ਖੂਨ ਦੇ ਸੋਹਿਲੇ' ਰੱਖਣਾ ਆਪਣੀ ਓਸੇ ਨਾਨਕੀ-ਵਿਰਾਸਤ ਨਾਲ ਨਾਤਾ ਜੋੜਨਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਬੋਲਦਾ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, 'ਖੂਨ ਕੇ ਸੋਹਿਲੇ ਗਾਵੀਅਹਿ ਨਾਨਕ ਰਤੁ ਕਾ ਕੁੰਗੂ ਪਾਇ ਵੇ ਲਾਲੇ॥'

ਅੱਜ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸੱਚੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ 'ਤੇ ਉਸ ਅੱਗੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ।

ਗੰਗਾਨਗਰ: ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਸਟੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਬੀਕਾਨੇਰ ਵੱਲੋਂ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 2025 ਲਈ ਦਾਖਲੇ ਸਬੰਧੀ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੁੱਲ 23 ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ 366 ਸੀਟਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਪੀ.ਜੀ. ਕਾਲਜ,

ਮਹਾਰਾਜਾ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ

ਸੀ.ਸੀ. ਹੈਡ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਡਾ. ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਲਈ 4 ਸੀਟਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੋਜਰਥੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਨਿਹਰਾ ਅਵਸਰ ਹੈ, ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਖੋਜ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ

ਹਨ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਆਨਲਾਈਨ ਫਾਰਮ ਭਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 5 ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ 18 ਜੁਲਾਈ 2025 ਤੱਕ ਚਲੇਗੀ। ਆਨਲਾਈਨ ਫਾਰਮ ਭਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ 25 ਜੁਲਾਈ 2025 ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਆਵੇਦਨ ਫਾਰਮ ਦੀ ਹਾਰਡ ਕਾਪੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਯੋਗਤਾਧਾਰੀ

ਉਮੀਦਵਾਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀਆਂ ਅਧਿਕਾਰਕ ਵੈਬਸਾਈਟਾਂ www.mgsuikaner.ac.in ਅਤੇ www.univindia.net 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਨਲਾਈਨ ਆਵੇਦਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੁੰਡੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ (ਸਟੇਟ) ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਖੋਜ ਨਿਗਰਾਨ ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਹਨ। ਡਾ. ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਇਸ ਅਕਾਦਮਿਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦੇਣ ਵੱਲ ਇੱਕ ਠੋਸ ਕਦਮ ਹੈ।

ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ...

ਦੋ-ਆਬਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਘੁੰਗ ਵੱਸਦੇ ਸ਼ਹਿਰਨੁਮਾ ਪਿੰਡ ਜੰਡਿਆਲਾ ਮੰਜਕੀ ਵਿਚ ਜਨਮਿਆ ਅਤੇ ਜਵਾਨ ਹੋਇਆ ਲਖਵਿੰਦਰ ਜੌਹਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ, ਕਲਾ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਉਹ ਨਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਰਹਿ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਤੇਰਾਂ ਕੁ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਹੋਰ ਖੂਬਸੂਰਤ ਪੰਜਾਬੀ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਇਹ ਰਚਣਹਾਰਾ, ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਅੱਜ ਵੀ ਪੂਰੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਸਰਗਰਮ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਜੋਂ ਵੀ ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਲਫਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਪੁੱਟ ਦੀ ਜਾਦੂਗਰੀ ਵਿਚ ਵੀ ਪੂਰਾ ਨਿਪੁੰਨ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਬਦੀ-ਸਾਂਝਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਫ਼ਰ 'ਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣ ਦੇ ਸੰਗ-ਸੰਗ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਵੀ ਹੈ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਘੇਰਾ ਵੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ।

ਹਾਜ਼ਰ-ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ...

ਜੀਵਨ ਦੇ ਪਲ ਪਲ ਬੀਤਦੇ ਪਲਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਜਦ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਕੁਝ ਕੁ ਹੁਸੀਨ ਪਲ ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਯਾਦਾਂ ਬਣ ਜਾਣ ਤਾਂ ਭਲਾ ਕੌਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨਣਾ ਜਾਂ ਮਾਣਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੇਗਾ? ਲਖਵਿੰਦਰ ਜੌਹਲ ਦੇ ਮਨ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲਵਲਿਆਂ, ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਅਤੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਖੂਬਸੂਰਤ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਰਚਨਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਸੁਹਿਰਦ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ ਆ ਦਸਤਕ ਦਿੱਤੀ। ਲਖਵਿੰਦਰ ਦੀ ਰੂਹ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੀਆਂ ਕਈ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ



ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਬਾਠ
ਫੋਨ: 209 600 2897

'ਸਿਮਰਤੀਆਂ ਵਿਚ ਸਮਾਏ ਹੋਏ ਸੱਚ' ਨੂੰ ਰੂਹ ਨਾਲ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪੁੱਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵੀ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ-ਅਸਲੀ ਪਾਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਲੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ-ਚਿਤਰ! ਦੋਸਤੋ... ਭਰ ਚਾਨਣੀ ਰਾਤ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਨਿਗ੍ਹਾ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਇੰਜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਚੰਨ ਅਤੇ ਤਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਆਕਾਸ਼ ਦਾ ਚੰਦੋਆ ਪੂਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਨੂੰ ਲਿਸ਼ਕਦੇ ਮੋਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਹੋਰ ਗਹੁ ਨਾਲ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਣਗਿਣਤ ਟਿਮ-ਟਿਮਾਉਂਦੇ ਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਝੁਰਮਟ ਦਰਮਿਆਨ ਕੁਝ ਸਿਤਾਰੇ ਕੁਝ ਕੁ ਅਲੱਗ ਅਤੇ ਨਿਵੇਕਲੀਆਂ ਰੌਸ਼ਨੀਆਂ ਬਖੇਰਦੇ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇੰਜ ਹੀ... ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਪਿਛਲ-ਝਾਤ ਮਾਰਦਿਆਂ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਨੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮੋਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਚੰਦਾਂ ਕੁ ਨਗੀਨਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਅਤੇ ਬੜੀ ਰੂਹ ਨਾਲ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਖੂਬਸੂਰਤ ਲਫਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਪਰੇ ਦਿੱਤਾ। ਲੇਖਕ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਹੀਰੇ ਸੱਜਣ' ਦੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਵਿਚਰਨ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਾਣਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ... ਜਿਸ ਦਾ ਉਸ ਦੀ ਖੁਦ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਉਪਰ ਗਹਿਰਾ ਅਸਰ ਪਿਆ। ਇਹ ਵਿਲੱਖਣ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਂ ਅੰਗਤ-ਪਿੱਛਤ ਤੁਰ ਕੇ 'ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ' ਹੋ ਗਈਆਂ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ 'ਹਾਜ਼ਰ' ਰੱਖ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਅਸੂਲ ਮੁਤਾਬਕ ਜੋ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਆਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਦਿਨ ਜ਼ਰੂਰ ਚਲੇ ਵੀ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਸੱਚ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਸੁਖਨਵਰ ਜਾ ਕੇ ਵੀ... ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਕੰਮਾਂ-ਕਾਜਾਂ, ਬੋਲਾਂ ਜਾਂ ਲਫਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਗ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਲਖਵਿੰਦਰ ਜੌਹਲ ਦੀ 'ਹਾਜ਼ਰ-ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ' ਪੁਸਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਸਪੂਤਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚਲੀ ਮੁਹੱਬਤ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਮਣੀਕ ਅਤੇ ਸੰਦਲੀ ਪੈੜਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਵੀ ਹੈ! ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰ ਅਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਦੀਆਂ ਸੁੰਦਰ ਲਾਈਨਾਂ ਯਾਦ ਆ ਗਈਆਂ...

ਅਮਰੀਕੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਸੁੰਗੜ ਰਹੀ ਜਮਹੂਰੀ ਸਪੇਸ

(ਸਫਾ 11 ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਅਤੇ ਧਾਤਵੀ ਬਸਤੀਵਾਦ ਬੇਬੋਫ਼ ਦਣਦਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਕਾਦਮਿਕਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਮਾਨਵਤਾ ਲਈ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਖਲਾਕੀ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਉਪਰ ਸਟੈਂਡ ਲੈਣਾ, ਸੱਤਾ ਦੀਆਂ ਸੱਚਾਈਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੋਸ਼ਨ-ਖ਼ਿਆਲ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਡੱਟ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣਾ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਜੇਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ 'ਚ ਘੇਰ ਸੱਜੇਪੱਖੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਸਟੇਟ ਉਪਰ ਕੰਟਰੋਲ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਉਚੇਚਾ ਫੋਕਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੈਂਪਸਾਂ ਦੀ ਜਮਹੂਰੀ ਸਪੇਸ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਉੱਪਰ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ.-ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਉਪਰ ਸਿਲਸਿਲੇਵਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੱਲਾ ਬੋਲਿਆ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਸਪੇਸ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁੰਗੋਤ ਦਿੱਤੀ

ਹਾਜ਼ਰ-ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ

ਅਨੇਕਾਂ ਮਿਆਰੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਰਚਣਹਾਰ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਛਪੀ ਪੁਸਤਕ 'ਹਾਜ਼ਰ-ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ' ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਉਪਰੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੁਝ ਭੁਲੇਖਾ ਵੀ ਪਿਆ, ਇਹ ਸੋਚਦਿਆਂ ਕਿ 'ਹਾਜ਼ਰ-ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ' ਅਤੇ 'ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ-ਹਾਜ਼ਰ' ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਪਰ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ, ਜਾਣਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਣਦਿਆਂ ਮਨ ਦੇ ਭੁਲੇਖੇ ਵੀ ਨਿਕਲਦੇ ਗਏ...

ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਲਫਜ਼ ਜਿਉਂਦੇ ਨੇ ਸੁਖਨਵਰ ਜਿਉਣ ਮਰ ਕੇ ਵੀ ਉਹ ਕੇਵਲ ਜਿਸਮ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਜੋ ਸਿਵਿਆਂ ਵਿਚ ਸੁਆਹ ਬਣਦੇ। (ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ)

ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਵਿਧਾਵੀ ਲੇਖਕ, ਨਾਵਲ ਦੇ ਸਿਰਨਾਵੇਂ, ਅਤੇ ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ੀ ਸੋਚਣੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਨਾਲ ਕਰਦਿਆਂ ਲਖਵਿੰਦਰ ਜੌਹਲ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, 'ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਦਿਆਂ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਯੁੱਗ ਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਾਂ! ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਜਿਹਾ ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ੀ ਵਾਲਾ ਅਕਾਦਮਿਕ ਅਮਲ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਦਾ ਉਹ ਹਾਸਲ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਨੂੰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਨਿਖੇੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਖੋਪੇ ਲੱਗੇ ਬਲਦ ਵਾਂਗੂੰ, ਸਾਉ ਬਣੇ ਹੋਏ, ਪਹਿਲੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਹੋਰ ਗੂੜ੍ਹਾ ਕਰੀ ਜਾਣ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੀ ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੀ ਰੂਹ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਦੀ ਰੂਹ ਵਿਚ ਇਸ ਕਦਰ ਰਮ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਤੋਂ ਵਿਛੁੰਨਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਜੀਵਨ-ਕਥਾ, ਦੰਦ-ਕਥਾ, ਲੋਕ-ਕਥਾ ਅਤੇ ਅਸਧਾਰਨ ਲੋਹ-ਕਥਾ ਨੂੰ ਸੋ-ਸੋ ਸਲਾਮਾਂ।'

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਲੈਨਿਨ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ, ਸ. ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਧੀਰ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਉਚਕੋਟੀ ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਜਿਸਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਰ ਕਰ ਗਈਆਂ। ਉਹ ਸਾਹਿਤ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਇੱਕੋ ਜਿੰਨਾ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਜਿਉਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਸੂਲ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਜਨੂਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਲੜਾਈ ਲੜਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਅਸੂਲਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਲਖਵਿੰਦਰ ਜੌਹਲ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਇੰਜ ਬਿਆਨਿਆ ਹੈ, ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਰਸਾਲੇ ਉੱਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਛਾਪਣ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹਾਰਨ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਫੇਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਰਜਾਨੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਉਗਲੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ 'ਗੱਲ ਪੈਸੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ਅਸੂਲ ਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਲੇਖਕ ਦੀ ਖੁਦਦਾਰੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਮੈਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟਾਂਗਾ।' ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲਿਆ ਤੇ ਆਖਰ ਸਰਕਾਰ ਹਾਰ ਗਈ। ਧੀਰ ਸਾਹਿਬ ਜਿੱਤ ਗਏ। ਇਹ ਜਿੱਤ ਬੇਅਸੂਲੀ ਉੱਤੇ ਅਸੂਲ ਦੀ ਜਿੱਤ ਸੀ। ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਧੀਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ 'ਬੀਰੂ ਤਾਂਗੇ ਵਾਲੇ', 'ਸਵੇਰ ਹੋਣ ਤੱਕ' ਮੁੜ-ਮੁੜ ਜੰਮਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।'

ਸਖਤ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲੇ ਨਰਮ ਦਿਲ ਇਨਸਾਨ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ ਤੋਂ ਭਲਾ ਕੌਣ ਵਾਕਿਫ਼ ਨਹੀਂ? ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਹਸਤਾਖਰ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਬਾਰੇ ਕਾਮਰੇਡ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਲਖਵਿੰਦਰ ਜੌਹਲ ਨੇ ਇੰਜ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ... 'ਜੇਕਰ ਆਨੰਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁੱਸੇ ਉੱਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾ ਲੈਣ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਪੱਡਤ ਨਹਿਰੂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੱਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸੰਭਵ ਸੀ।' ਕਾਮਰੇਡ ਆਨੰਦ ਦਾ ਲੇਖਕ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਨਿਖਾਰਨ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਲਖਵਿੰਦਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ 'ਮੇਰੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਕਾਮਰੇਡ ਆਨੰਦ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਵਿਚਰਨ ਕਲਾ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਕਲਾ, ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦੀ ਹੀ ਦੇਣ ਦਿਸਦਾ ਹੈ।'

ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜ਼ੀਰਵੀ ਨਾਲ ਬਿਤਾਏ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਲੇਖਕ ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਅਤੇ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਨਾਲ ਬਿਆਨਿਆ ਹੈ- ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਮੁਸਕਾਨ, ਜ਼ੁਬਾਨ ਉੱਤੇ ਹਾਸੇ-ਮਜ਼ਾਕ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਚੁਟਕਲੇ, ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਦਗਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਦੇਸ਼, ਦੁਨੀਆ,



ਦੋਸਤਾਂ ਦਾ ਦਰਦ। ਇਹੀ ਸੀ- ਸੁਰਜਨ ਜ਼ੀਰਵੀ... ਜੋ ਮਹਿਜ਼ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਗ਼ਮ ਨਿਖਾਰ ਲੈਂਦਾ ਸੀ।'

ਲਖਵਿੰਦਰ ਜੌਹਲ ਖੁਦ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕਵੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਸ ਅਤੇ ਸਾਕਰਾਤਮਕਤਾ ਗਾਇਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਹਰ ਪਲ ਦਾ ਆਪਣਾ ਰੰਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਾਣਨਾ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 'ਕਾਮਰੇਡ ਕਵੀ ਬਾਰੇ ਮੇਰਾ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨ' ਦੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਹ ਉਘੇ ਕਵੀ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਨਾਲ ਬਿਤਾਏ ਕਈ ਪਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਪਲ ਨੂੰ ਇੰਜ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, 'ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕਿਤਾਬ ਛਪੀ... ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਗੋਸਟੀ ਹੋਈ। ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਨੇ ਇਸ ਗੋਸਟੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, 'ਜੌਹਲ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਮੇਰੇ ਮਨ ਨੂੰ ਧੂ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕਵਿਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।' ਲਖਵਿੰਦਰ ਜੌਹਲ ਅੱਗੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਉੱਤੇ ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਨਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਤੱਕ ਵੀ, ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਧੂ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ...'। ਇਹ ਲਖਵਿੰਦਰ ਜੌਹਲ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹਿਰਦੇ ਅਤੇ ਵਡੱਪਣ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ।

ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਮੀਸ਼ੋ ਨੂੰ ਲਖਵਿੰਦਰ ਜੌਹਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਆਦਰਸ਼ ਐਲਾਨਿਆ। ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਅਤੇ ਕਿੱਤੇ ਵਿਚ ਵੀ।

ਉਸ ਬਾਰੇ ਲਿਖੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਖੁਦ ਬੋਲ ਰਹੇ ਨੇ: ਮੇਰੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਧੀਮਾ ਧੀਮਾ ਮੀਸ਼ਾ ਬੋਲੇ...

'ਧੀਮੇ ਬੋਲਾਂ ਦਾ ਬੁਲੰਦ ਕਵੀ' ਲੇਖ ਵਿਚ ਲਖਵਿੰਦਰ ਨੇ ਮੀਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬਿਤਾਏ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਹੈ- ਬੜੀ ਰੂਹ ਅਤੇ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ! ਸਮੇਂ ਦਾ ਮਹਾਨ ਕਵੀ, ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਕਾਵਿ-ਝੀਲਾਂ ਦਾ ਤਾਰੂ ਮੀਸ਼ਾ ਆਖਰ ਕਾਂਜਲੀ ਝੀਲ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਡੁੱਬ ਗਿਆ? ਇਹ ਸਵਾਲ ਲੇਖਕ ਦੇ ਕੋਮਲ ਮਨ ਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ!

ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਕਰੀਬੀ ਦੋਸਤ, ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਵੀ ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਬਾਰੇ ਲਖਵਿੰਦਰ ਜੌਹਲ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਦਿਖ ਇੱਕ ਖਿੜੇ ਹੋਏ ਆਦਮੀ ਵਰਗੀ ਸੀ। ਉਹ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ ਜਾਂ ਹੱਸਦਾ ਵੀ, ਆਪਣੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਉਹ ਪਰ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣ ਦਿੰਦਾ। 32 ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਰਚਨਹਾਰੇ ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਚੰਗੇ-ਮਾੜੇ ਅਤੇ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੇ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਉਤਾਰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ... ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਲਿਖਣਾ ਅਤੇ ਅਜੇਹੀ ਲੇਖਣੀ ਦੀ ਪਰਚਮ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਅਡੋਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਤੇ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ, ਜਗਤਾਰ ਦਾ ਹਾਸਿਲ ਹੈ...।

ਰਸੂਲ ਹਮਜ਼ਾਤੋਵ ਦੁਆਰਾ ਅਵਾਰ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਿਤਾਬ ਮੇਰਾ ਦਾਗ਼ਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵਿਲੱਖਣ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਫਰੈਂਕ ਨਾਲ ਬਿਤਾਏ ਵਕਤ ਨੂੰ 'ਸੁਹਜ, ਸਹਿਜ ਅਤੇ ਸਿਰਤ ਦੀ ਤ੍ਰਿਲੈਣੀ' ਲੇਖ ਅੰਦਰ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਨਾਲ ਪਾਠਕਾਂ ਅੱਗੇ ਪਰੇਸ਼ਿਆ ਹੈ।

ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਵਰਿਆਮ, ਪ੍ਰਸਿੱਦਰਜੀਤ, ਅਮਿਤੋਜ, ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਗੋਰਖੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ-ਚਿਤਰ ਉਲੀਕਦਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਰੂਹਾਂ ਨਾਲ ਬਿਤਾਏ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਚਿਤਵਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਉਪਚਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਜੌਹਲ ਨੇ!

ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਕਵੀ ਡਾ. ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਚੰਦ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਲਖਵਿੰਦਰ ਜੌਹਲ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਚੰਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਵੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ, ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਹੋ ਗਿਆ ਸਾਂ। ਇਹ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਮੋਹ ਸੀ? ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦਾ ਤਲਿਸਮ ਸੀ? ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਗ਼ਜ਼ਲਗੋਈ ਦਾ ਕਮਾਲ? ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ।' ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਲਿਖਦੇ ਨੇ ਕਿ 'ਡਾ. ਚੰਦ ਨੂੰ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇੱਕੋ ਜਿੰਨੀ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਸੀ। ਉਹ ਜਿਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦਾ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਡਾ 'ਦਿਲ-ਦਰਿਆ' ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਚੰਦ 'ਕਤਰੇ ਵਿਚ ਸਮੁੰਦਰ' ਸੀ...।'

ਪਾਸ਼ ਨਾਲ ਬਿਤਾਏ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਭਾਵਪੂਰਤੀ ਨਾਲ ਇੰਜ ਬਿਆਨਿਆ: 'ਪਾਸ਼ ਇੱਕ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ, ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਵਾਵਰੇਲੇ ਵਾਂਗ ਆਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਛੱਡ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਛੜ ਜਾਣ ਤੋਂ ਏਨੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇੱਕ ਰਹੱਸ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਨਕਸਲੀ ਕਾਰਕੁਨ ਸੀ? ਕਵੀ ਸੀ? ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ ਸੀ? ਇਨਕਲਾਬੀ ਯੋਧਾ ਸੀ? ਜਾਂ ਫਿਰ ਇੱਕ ਤਿੱਖਾ ਸ਼ਰਾਰਤੀ-ਸ਼ਿੰਦਰੀ ਨੌਜਵਾਨ ਸੀ, ਜੋ ਪੈਰ ਪੈਰ ਉੱਤੇ ਬਦਲਦਾ, ਪਲਾਇਨ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਸ਼ਿਆਂ ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਵੱਧਦਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ? ਉਹ ਇੱਕੋ ਵੇਲੇ ਬੁਲੰਦ ਕਵੀ ਸੀ, ਅਤਿ ਦਰਜੇ ਦਾ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਕ ਸੀ ਤੇ ਬੇਹੱਦ ਲਚਕੀਲਾ ਅਤੇ ਚੁਲਬੁਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੀ ਇਹੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਰੋਧਤਾਈਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਦੋਸਤ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੀ ਸੀ।'

ਦੋਸਤੋ, ਇਸ ਖੂਬਸੂਰਤ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਜਾਨਣ ਅਤੇ ਮਾਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਸੁਹਿਰਦ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੇ ਛੱਡਣਾ ਹੀ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਲੱਖਣ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਰਚਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਪਸੰਦ ਆਵੇਗੀ। ਮੇਰੀ ਵੱਲੋਂ ਲਖਵਿੰਦਰ ਜੌਹਲ ਨੂੰ ਇਸ ਨਿਵੇਕਲੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਕਾਮਯਾਬੀ ਲਈ ਵੇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਬਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਸਾਹਿਤਕ ਸਫ਼ਰ ਲਈ ਸ਼ੁਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਵੀ!!

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ।

ਵਿਅੰਗ: ਗਿੰਨੀਜ਼ ਬੁੱਕ

ਵਿਆਹਾਂ ਦਾ ਸੀਜ਼ਨ ਸੀ ਵਧਾਈਆਂ ਦੇ ਵਾਹਵਾ ਨੋਟ ਮਿਲੇ ਹੋਣਗੇ ਸੋਚ ਕੇ ਮੀਰਜ਼ਾਦੇ (ਮਰਾਸੀ) ਦੇ ਘਰ ਚੋਰ ਪੈ ਗਏ, ਘਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬੂਹਾ ਬਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗੀ, ਪੁੰਨਿਆ ਦੀ ਰਾਤ ਸੀ ਚੋਰ ਬੂਹੇ ਬਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪਰਦੇ ਹਟਾ-ਹਟਾ ਕੇ ਚੰਨ ਦੀ ਲੋਅ ਨਾਲ ਮੰਜਿਆਂ ਹੇਠ ਵੜ-ਵੜ ਕੇ ਜੁੱਲੀਆਂ ਫਰੋਲਣ ਕਿ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਟਕਾ ਲੱਭ ਜਾਵੇ, ਮਚਲਾ ਹੋਇਆ ਮਰਾਸੀ ਖੰਘ ਖੰਘ ਕੇ ਚੋਰਾਂ ਉਪਰ ਖੰਘਾਰ ਸੁੱਟੀ ਜਾਵੇ ਨਾਲੇ ਆਖੇ ਕਹਿੰਦਾ ਪੀਰਾਂ ਮਾਰਿਉ ਸਾਨੂੰ ਏਥੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਲੋਅ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ ਤੁਸੀਂ ਚੰਦਰਮਾ ਦੀ ਲੋਅ ਵਿਚ ਕੀ ਭਾਲਦੇ ਹੋ? ਵਿਚਾਰੇ ਚੋਰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਮੂੰਹ ਲਪੇਟਦੇ ਹੋਏ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਜਾਣ ਕਿ 'ਗਿੰਨੀਜ਼ ਬੁੱਕ' ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਵਾਰਦਾਤ ਕਰ ਕੇ ਚੱਲੇ ਹਾਂ ਆਪਾਂ ਅੱਜ।

-ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ "ਸੋਢੀ" ਨਡਾਲਾ
ਫੋਨ: 480 794 0325

ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਅਤੇ ਆਮ ਇਨਸਾਫ਼ ਲਈ ਵੀ ਵੱਡਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ।

ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਢਾਂਚੇ/ਇਲਾਜ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਡਾਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੈਡੀਕਲ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਾਮਾਤਰ ਵਸੀਲਿਆਂ ਨਾਲ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕੀ-ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਫਲਸਤੀਨੀ ਆਵਾਮ ਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿਚ ਅੜਿੱਕਾ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ 'ਚ ਡਾ. ਮਾਰੀਆ ਦੀ ਬਰਖ਼ਾਸਤਗੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿਹਤ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਹਮਲੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਡਾ. ਮਾਰੀਆ ਵਰਗੇ ਲੋਕ ਖ਼ਮੋਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਸਟੇਟ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਮੈਡੀਸਨ ਖੇਤਰ ਦੀ ਲੋਕਪੱਖੀ ਪੁਨਰ-ਕਲਪਨਾ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਹਨ। ਆਓ, ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਡਾ. ਰੂਪਾ ਮਾਰੀਆ ਵਰਗੀਆਂ ਨਿਆਪਸੰਦ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਇਕਮੁੱਠਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਅਮਰੀਕਨ-ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਨਸਲਵਾਦ-ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਦਾ ਡੱਟ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰੀਏ।

ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਹਮਲਾ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜ਼ਾਇ"ਨਵਾਦ-ਵਿਰੋਧੀ ਕਈ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਵਾਨ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਹਿੰਦੁਤਵ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਦੇ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਵੱਲ ਮੋੜਾ ਕੱਟਣ ਦੇ ਵੀ ਤਿੱਖੇ ਆਲੋਚਕ ਹਨ। ਉਹ ਦੇਵਾਂ ਨੂੰ ਨਸਲੀ-ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਜੋਂ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੁਤਵ ਅਤੇ ਜ਼ਾਇ"ਨਵਾਦ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਦੇਵੇਂ ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਕੇ ਉੱਥੇ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਵਸਣ, ਇਸਲਾਮੋਫੋਬੀਆ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਹਿੰਸਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹਨ। ਇਹ ਅੰਤਰ-ਸੰਬੰਧਤ ਆਲੋਚਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਗਣਾ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ: ਇਕ ਪਾਸੇ ਹਿੰਦੁਤਵ ਹਮਾਇਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਜ਼ਾਇ"ਨਵਾਦੀ ਨੈਟਵਰਕ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਈ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ। ਅਕਾਦਮਿਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਬੌਧਿਕ ਵੰਨਸੁਵੰਨਤਾ, ਵਿਸ਼ਵੀ ਸਵਾਲਾਂ ਉੱਪਰ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ

ਵਾਸ-ਪਰਵਾਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਨੋ-ਸਮਾਜਿਕ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੰਵਾਦ ਸਿਰਜਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ

ਸਤਨਾਜਾ (ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ)

ਲੇਖਕ: ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ

ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ, ਕਹਾਣੀ, ਕਵਿਤਾ ਤੇ ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ 27 ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲਵਾਨ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਕੇ ਹੰਢੇ ਵਰਤੇ ਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਵੀਕਾਰੇ ਸਰਬਾੰਗੀ ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਉਘੜਵੀਂ ਪਛਾਣ ਬਣਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। 'ਸਤਨਾਜਾ' ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਛਪਵਾਈ ਅੱਠਵੀਂ ਪੁਸਤਕ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਪਣੀਆਂ ਸੱਤ

ਸਰੀਰਕ ਤਸੀਹੇ ਭੋਗਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤੇ ਨਹੀਂ ਮੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਸਗੋਂ ਉਸਦੀਆਂ ਲਾਲਚੀ ਤੇ ਸਵਾਰਥੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਹੀ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਨਕਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇਹ ਕਰਮਚਾਰੀ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਏਨੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਰਿਸ਼ਤੇ ਉਸ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਤੇ ਸੁੱਟੇ ਵਰਗੇ ਅਰਥ ਹੀ ਰੱਖਦੇ ਨੇ ਤੇ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵਰਤਦਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੰਮ ਨਾ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਸਖਸ਼ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸਦੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਅੰਦਰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਪਛਤਾਵੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵੀ ਉਸਦਾ ਕੁਝ ਸੰਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ।

ਕਹਾਣੀ 'ਕਿਸਮਤ ਪੁਤੀ' ਔਰਤ ਲਈ 'ਕਿਸਮਤ ਪੁਤੀ' ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਦੀ ਵਿਆਹ ਸੰਸਥਾ ਬਾਰੇ ਬਹੁ-ਪਰਤੀ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਪਾਤਰ ਲਾਡੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਕਰਵਾਏ ਵਿਆਹ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਪੁਤੀ ਖੋਲ੍ਹਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਹਿੱਸੇ ਅਜਿਹਾ ਲਾਈਲੰਗ ਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਲੋੜੇਂ ਵੱਧ ਹੋਜਲਾ ਪਤੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਨਰਕ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਮਾਊ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਇਛਾਵਾਂ ਵੀ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਤਾਂ ਨਤੀਜਾ ਤਲਾਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਪਤੀ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਸੁਆਰਣ ਲਈ ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਏ ਲਾਡੇ ਰਾਬਰਟ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅ ਖੇਡਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਦਾਅ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਠਾ ਹੀ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਕਿਸਮਤ ਨੇ ਉਸਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਵਾਪਸ ਦੇਸ਼ ਪਰਤਣ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਫਿਰ ਪੁੱਠੀ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕਲਾ ਨਾ ਛੱਡਣ ਦੀ ਮਜਬੂਰੀ ਕਾਰਨ ਉਹ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਤਾਂ ਨੌਬਤ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤਲਾਕ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਸਬੰਧੀ ਵੱਡੇ ਸੁਪਨੇ ਵੇਖ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪਤੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲਿਆ ਨੋਟਿਸ ਉਸਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਖੋਲ੍ਹੀ ਗਈ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਪੁਤੀ ਵੀ ਖਾਲੀ ਹੀ ਨਿਕਲੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਤੇ ਇਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਾ ਪਸੰਦ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲਾਡੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਉਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਭਾਵੇਂ ਤਰਕ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ ਤੇ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਵਿਆਹ ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ ਔਰਤ ਨਾਲ ਪੈਰ ਪੈਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੀ ਭਾਵਪੂਰਤ ਕਹਾਣੀ ਹੋ ਨਿਬੜੀ ਹੈ।

ਕਹਾਣੀ 'ਵਸੀਅਤਨਾਮਾ' ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣੀ ਬੋਧ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਝਦਾਰ ਮਾਧੇ ਸਿਰਫ਼ ਚੱਲ ਤੇ

ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਸੀਅਤ ਹੀ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਦੇ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਗੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਸੀਅਤਨਾਮੇ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸੰਸਕਾਰ ਵੀ ਦੇ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਖਾਨਦਾਨੀ ਅਸੂਲਾਂ ਤੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣ। ਕਹਾਣੀ ਵਿਚਲਾ ਫੌਜੀ ਪਿਤਾ ਆਪਣੀ ਵਸੀਅਤ ਵਿਚ

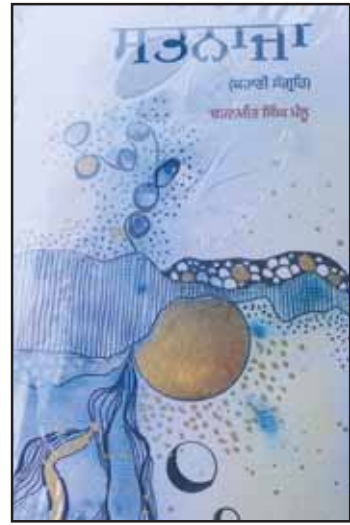
ਨੂੰ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਝਾਕ ਵਿਚ ਉਸਦੇ ਮਗਰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੁਤਮ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਪਰ ਪੁਰਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂਦਿਆਂ ਵੇਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਸਥਿਤੀ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ

ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਬਣਨ ਦੀ ਗੱਲ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਕਹਾਣੀ 'ਜ਼ਾਬਤਾ' ਪੱਛਮੀ ਜੀਵਨ ਜਾਂਚ ਵਿਚ 'ਜ਼ਾਬਤਾ' ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਾਬਤਾ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਸਮਾਜ ਜਾਨਵਰ ਬੇ-ਰਹਿਮੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵੀ ਏਨੀ ਹੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਸਖਤੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਵਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਾਨਵਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਆਖਦੀ ਹੈ, 'ਤੁਹਾਡਾ ਕਹਿਣਾ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੁੱਤੇ ਕੋਲੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਤਾਂ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਇਸਨੂੰ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਗ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ'

ਕਹਾਣੀ 'ਕੈਸਰ ਦੇ ਛਿੱਟੇ' ਕੈਸਰ ਵਰਗੀ ਨਾ-ਮੁਰਾਦ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਹਿੱਲੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਸੀਲਾ ਹੈ, ਮਨੁੱਖੀ ਆਤਮ ਬੱਲ। ਐਕਸਰੇ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਹੋਈ ਮਨੁੱਖੀ ਗਲਤੀ ਕਾਰਨ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤਕਾਰ ਪਾਤਰ ਨੂੰ ਇਹ ਵਹਿਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਫੇਫੜੇ ਖਰਾਬ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੁਣ ਨਿਸਚਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਵਹਿਮ ਉਸਨੂੰ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਤੀ ਉਦਾਸਸੀਨ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਵੱਧ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਮੌਤ ਦਾ ਡਰ ਭੁਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਦੋਸਤ ਡਾਕਟਰ ਨੀਲਾ ਐਕਸਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਗਲਤ ਨਹਿਰਾ ਕੇ ਉਸਦੇ ਆਤਮਕ ਬਲ ਨੂੰ ਏਨਾ ਵਧਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਤੋਂ ਤੋੜਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਉਸ ਅੰਦਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਅੰਗਝਾਈ ਲੈਣ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਨੀਮੇ ਪ੍ਰਵਾਚਨ ਇਸਦੇ ਕਲਾਤਮਕ ਸੁਹਜ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਥਾਨਕੀ ਜੁਗਤਾਂ ਰਵਾਇਤੀ ਕਹਾਣੀ ਤੇ ਨਵੀਂ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਵਿਚ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਜੁਗਤਾਂ ਦੇ ਵਿਚ-ਵਿਚਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸਿਰਜਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵੀ ਸਰਲ ਮੁਹਾਂਦਰੇ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਾਣੀਆਂ ਆਪਣੇ ਕਥਾ ਤੱਤ ਤੇ ਗਲਪੀ ਬਿੰਬ ਨੂੰ ਉਭਾਰਣ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਫਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਸਤਨਾਜੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸੱਤੇ ਅਨਾਜਾਂ ਦੀ ਤਾਸੀਰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਨਿਭਾਅ ਪੱਖੋਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀ ਤਾਸੀਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ 'ਸਤਨਾਜੇ' ਵਾਂਗ ਸਾਂਝੀ ਤਾਸੀਰ ਵੀ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਲਾ ਕਥਾ ਰਸ ਪਾਠਕ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦੇਂਦਾ। ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਕਿ ਇਹ ਕਹਾਣੀਆਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਸੋਚਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਛੱਡ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।



ਲੇਖਕ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬ 'ਸਤਨਾਜਾ' ਦਾ ਸਰਵਰਕ।

ਅਜਿਹੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਰਿਵਾਰਕ ਏਕਤਾ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਅੰਭਰਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਵੀ ਭੁਗਤਦੇ ਹਨ। ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੀ ਅਮੀਰੀ ਦੇ ਅਹੰਮ ਅਧੀਨ ਉਸਦੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਸਮੇਂ ਲੋੜੇਂ ਵੱਧ ਵਿਖਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਭੋਗ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਵਸੀਅਤਨਾਮਾ ਪੜ੍ਹ ਲਏ ਜਾਣ ਦੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਛਤਾਵੇ ਦੇ ਹੰਝੂ ਵਹਿਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਬੜੇ ਸਹਿਜ ਤੇ ਸੁਖਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅੰਭਰਬਰਮੁਕਤ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਚੰਗਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕਹਾਣੀ 'ਹੱਦ ਹੋ ਗਈ' ਪਰਵਾਸ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਜੜ੍ਹਾਂ ਲਾਉਣ ਲਈ ਟੱਪੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੱਦ ਬਾਰੇ ਜਿਹੜਾ ਸੰਵਾਦ ਸਿਰਜਦੀ ਹੈ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸੋਚਣ ਤੇ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਹੈਸੀਅਤ ਰੱਖਦਾ ਬਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਧੀ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਨੀਮੀ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਹੋ ਰਹੇ ਘਾਣ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵੀ ਵੇਖਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਇਕ ਗੈਰਤਮੰਦ ਬਾਪ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਧੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਕੇ ਅਪਾਹਜ ਤੇ ਨਿਖੱਟ ਪਤੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪਿਉ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ

ਮਰਨ ਵਰਗੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਕੇ ਨਾਂ ਤਾਂ ਬਿਗਾਨੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਪਾਠਕੀ ਹਮਦਰਦੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਆਪੋ ਫਾਬਤੀਏ ਤੇਨੂੰ ਕੌਣ ਛੁਡਾਵੇ ਕਹਾਵਤ ਉਸ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢੁੱਕਦੀ ਹੈ।

ਕਹਾਣੀ 'ਚਮਤਕਾਰੀ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ' ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚਮਤਕਾਰ (ਵਿਗਿਆਨਕ ਟ੍ਰਿਕ) ਵਿਖਾ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥੀਂ ਲੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਢੋਂਗੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਬਾਬੇ ਆਪਣੀ ਵਾਕ ਚਤੁਰਤਾ ਰਾਹੀਂ ਅਨਪੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅੰਧ ਭਗਤ ਬਣਾ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀ ਐਸ਼ਪ੍ਰਸਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਿਚਲੀ ਸਭ ਤੋਂ ਕੌੜੀ ਸਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੀ.ਐੱਸ.ਸੀ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਇਕ ਬਾਬੇ ਵੱਲੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਕ ਨਿਸਚਿਤ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀ ਝੂਠੀ ਭਵਿੱਖ ਬਾਣੀ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਕੁਤਮਾਈ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਾ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਪੁੱਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਪਰ ਤੱਦ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਇਹ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੱਖ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪਾਤਰ ਦੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅੰਧ-

‘ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰ’

ਕਈ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸਵਰਗੀ ਲੇਖਕ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਨੇ ਇਕ ਬੜਾ ਹੀ ਦਰਦ ਭਰਿਆ ਤੇ ਰੂਹ ਨੂੰ ਹਲੂਣ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅੱਖੀਂ ਡਿੱਠਾ ਸਾਕਾ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਵਿਚ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਇਹ ਅੱਖੀਂ ਡਿੱਠਾ ਵੇਰਵਾ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਜਿਸ ਵਕਤ ਉਹ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਬੇਬੇ ਨੂੰ ਨੁਹਾ-ਧੁਆ ਕੇ ਫੱਟੇ ਉੱਤੇ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਭ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਿਆ, 'ਕੱਲ੍ਹ ਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਭ ਦੇ ਮੂੰਹ ਦੇਖ ਲੈਂਦਾ। ਵਿਚਾਰੀ 'ਪੁੱਤਰ-ਪੁੱਤਰ' ਕਰਦੀ ਮਰ ਗਈ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਦੇ ਕੁ ਗੱਜ ਕੋਰੇ ਲੱਠੇ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਹਨੇ ਬੇਬੇ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ, ਜੋ ਗੁੱਛਾ-ਮੁੱਛਾ ਹੋਈ ਗੰਢੜੀ ਵਾਂਗ ਪਈ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਫੜ ਕੇ ਸਿੱਧੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕੱਪੜਾ ਖਿੱਚ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਉੱਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਉਹ ਉਠ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਆਕੜੀ ਹੋਈ ਲਾਸ਼ ਦੇ ਗੋਡੇ ਫੇਰ ਠੋਡੀ ਨੂੰ ਜਾ ਲੱਗੇ। ਲਾਸ਼ ਹਿੱਲਦੀ ਵੇਖ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਪਿੰਡੇ ਹਟ ਗਏ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਘੁੱਟ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬੇਬੇ ਦੇ ਸਿਰਹਾਣੇ ਬੈਠ ਗਿਆ।

ਬੇਬੇ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣ ਨੇ ਉਹਦੇ ਪੁੱਤ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਖਿਆਲ ਨੇ ਸੱਠ ਸਾਲ ਮਨਫ਼ੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਹ

ਚਾਰ-ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ ਧਾਹੀਂ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਰੋ ਪਿਆ।

ਸੱਠ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਦੇ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ-ਭਾਂਡਾ ਖੋਹ ਕੇ ਘਰੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਫ਼ੌਜ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋ ਕੇ ਮਰਦਾਨ ਛਾਉਣੀ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਘਰ ਵਿਚ ਗਰੀਬੀ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਬੇਬੇ ਉਹਨੂੰ ਸਿਆਲਕੋਟ ਸ਼ਹਿਰ ਇਕ ਡਿਪਟੀ ਦੇ ਘਰ ਮੁੰਡਾ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਰੁਪਏ ਮਹੀਨੇ ਉੱਤੇ ਛੱਡਣ ਲਈ ਘਰੋਂ ਤੁਰ ਪਈ।

ਸਿਆਲਕੋਟ ਜਾਣ ਲਈ ਵਜ਼ੀਰਾਬਾਦ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸੋਧਰੇ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੱਡੀ ਚੜ੍ਹਨਾ ਸੀ। ਰਾਹ ਵਿਚ ਇਕ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਪਿੰਡ ਪੈਂਦਾ ਸੀ- ਕਾਬਾ ਵਾਲਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਨੀਵੇਂ-ਨੀਵੇਂ ਕੱਚੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਉੱਚੇ ਲੰਮੇ ਜਾਂਗਲੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਢੱਠੇ ਜਿਹੇ ਪੁਲ ਤੋਂ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਹਾਲੇ ਗੱਡੀ ਆਉਣ ਵਿਚ ਦੇਰ ਸੀ, ਕਿ ਏਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਇਕ ਜਾਂਗਲੀ ਬੰਦੇ ਨੇ ਪੱਠਿਆਂ ਦੀ ਪੰਡ ਪੁਲ ਦੀ ਕੰਧ ਉੱਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਵੱਢ ਖਾਣੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕੰਬ ਗਏ।

ਬੇਬੇ ਨੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਹੁੱਝ ਮਾਰ ਕੇ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ

ਆਖਿਆ, 'ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰ' ਪਰ ਬਾਪੂ ਤਾਂ ਡੇਢ-ਦੋ ਸੌ ਮੀਲ ਦੂਰ ਬੈਠੇ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਕਿੱਥੇ ਸੁਣਨੀ ਸੀ, ਹਾ! ਉਸ ਜਾਂਗਲੀ ਨੇ ਸੁਣ ਲਈ। ਉਸ ਦੇ ਤੋਤ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਮੈਲੀ ਜਿਹੀ ਚਾਦਰ ਬੱਧੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਉਹ ਸਿਰੋਂ-ਪੈਰੋਂ ਨੰਗ-ਮੁਨੰਗਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਦੂਰ ਤਕ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ। ਬੰਦਾ ਛੱਡ ਕੇ ਉਥੇ ਪਹਿੰਚਾ ਤਕ ਵੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਾਲੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਲੱਗ ਕੇ ਇਉਂ ਲੇਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਜਣ ਕੁਚਲ ਕੇ ਲੰਘ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਠੰਡੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹੋਣ।

ਉਸ ਬੰਦੇ ਨੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਹੱਥ ਬੇਬੇ ਦੀ ਜਕੜ ਵਿਚੋਂ ਝਟਕੇ ਨਾਲ ਖਿੱਚ ਕੇ ਛੁਡਾਇਆ ਅਤੇ ਬੇਬੇ ਦਾ ਗੁੱਟ ਫੜ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, 'ਬੇੜੀ ਦੇਰ ਲਈ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਏਸ ਦਾ ਬਾਪੂ ਸਮਝ ਲੈ' ਅਤੇ ਫੇਰ ਉਹ ਘਸੀਟਦਾ ਹੋਇਆ ਉਹਦੀ ਬੇਬੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੱਠਿਆਂ ਵਾਲੀ ਪੈਲੀ ਵਿਚ ਵੜ ਗਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਹੋਇਆ। ਉੱਚੇ-ਉੱਚੇ ਬਾਜ਼ਰੇ ਅਤੇ ਜਵਾਰ ਦੇ ਬੂਟੇ ਹਿੱਲਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ।

ਪੁਰਾਣਾ ਸ਼ਹਿਦ

ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗੁੰਮਨਾਮ ਸੂਰਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਿਲਚਸਪ ਅਣਲਿਖੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਵੀ ਹੈ, ਇਤਿਹਾਸ ਵੀ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਵੀ) ਨੂੰ ਪਾਠਕਾਂ ਤਕ ਪੁਜਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਵਾਂ ਕਾਲਮ 'ਪੁਰਾਣਾ ਸ਼ਹਿਦ' ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਪਾਠਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਉਹਨੂੰ ਇਉਂ ਜਾਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਗੁੱਛਾ-ਮੁੱਛਾ ਹੋਈ ਆਪਣੀ ਪੱਤ ਬਚਾਉਂਦੀ ਲੜਦੀ ਮਰ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਮੋਢਾ ਦੇਣ ਲੱਗਿਆਂ ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਧਾਹ ਨਿਕਲ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵਾਂਗ 'ਬੇਬੇ-ਬੇਬੇ' ਆਖ ਕੇ ਰੋਂਦਾ ਹੋਇਆ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਮੋਢਾ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨ ਵਿਚ ਛੱਡ ਆਇਆ।

ਖਾਲੀ ਬਟੂਏ ਦਾ ਡਰ

ਬੱਸ ਕੁਕੜਾਵਾਲ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਰੁਕੀ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕੰਡਕਟਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਭੁੱਜੇ ਡਿੱਗੇ ਪੁਰਾਣੇ ਜਿਹੇ ਬਟੂਏ 'ਤੇ ਜਾ ਪਈ...!

ਅੰਦਰ ਬੋਤਾ ਜਿਹਾ ਭਾਨ, ਇੱਕ ਪਰਚੀ ਤੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਫੋਟੋ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਾ ਨਿਕਲਿਆ...! ਉੱਚੀ ਸਾਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ...!

ਬਈ ਕਿਸੇ ਦਾ ਡਿੱਗਾ ਹੋਇਆ ਬਟੂਆ ਲੱਭਾ ਏ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਦੱਸ ਕੇ ਲੈ ਜਾਵੇ!

ਡੰਡੇ ਦੇ ਆਸਰੇ ਤੁਰਦਾ ਹੋਇਆ ਇੱਕ ਬਾਪੂ ਜੀ ਅਗਾਂਹ ਨੂੰ ਆਇਆ ਤੇ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, ਪੁੱਤ ਇਹ ਮੇਰਾ ਹੀ ਏ...ਪੈਸੇ ਤੇ ਬੋਤੂ ਹੀ ਨੇ ਪਰ ਅੰਦਰ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇੱਕ ਫੋਟੋ ਜ਼ਰੂਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ...ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਉਹ ਫੋਟੋ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀਮਤੀ ਏ!

ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਬਾਬਾ ਫੇਰ ਤੇ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨਾ ਪਊ ਕਿ ਇਹ ਤੇਰਾ ਹੀ ਹੈ...ਇੱਥੇ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਤੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਹਰੇਕ ਦੇ ਬਟੂਏ ਵਿਚ ਲੱਗੀਆਂ ਮਿਲ ਜਾਣੀਆਂ...!

ਬਾਬੇ ਹੁਰਾਂ ਲੰਮਾ ਸਾਰਾ ਸਾਹ ਲਿਆ ਉਸਨੂੰ ਕੋਲ ਬਿਠਾ ਆਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ...ਪੁੱਤਰ ਗੱਲ ਬੋਤੀ ਲੰਮੀ ਹੈ, ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣੀ...ਨਿੱਕੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਇਹ ਬਟੂਆ ਇੱਕ ਵੇਰ ਮੇਰੇ ਬਾਪੂ ਜੀ ਨੇ ਮੱਸਿਆ ਦੇ ਮੇਲੇ ਵਿਚੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ...ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਪੁੱਤ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਏ ਮੇਰੀ...ਇਸਨੂੰ ਕਦੇ ਗਵਾਈ ਨਾ...ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪੈਸੇ ਦਿੰਦੇ ਸੀ ਖਰਚਣ ਜੋਗੇ...ਮੈਨੂੰ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ...ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਮੰਗ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੋਟੋ ਇਸ ਬਟੂਏ ਵਿਚ ਲਾ ਲਈ!

ਫੇਰ ਜੁਆਨ ਹੋਇਆ...ਖੁੱਲ੍ਹੀ

ਖੁਰਾਕ...ਲਾਲ ਸੂਹਾ ਰੰਗ...ਫਤਕਦੇ ਡੌਲੇ...ਜੁਆਨੀ ਵਾਲਾ ਜ਼ੋਰ...ਘੰਟਿਆਂਬੱਧੀ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਅੱਗੇ ਖੜ੍ਹ ਬੱਸ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੀ ਦੇਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ...ਭੁਲੇਖਾ ਜਿਹਾ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਤੇ ਤਾਕਤਵਰ ਇਨਸਾਨ ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਂ ਹੀ ਸਾਂ...! ਜੁਆਨੀ ਦੇ ਲੋਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਦਿਨ ਬਾਪੂ ਜੀ ਦੀ ਫੋਟੋ ਕੱਢੀ ਤੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਦੀ ਲਾ ਲਈ...!

ਘਰਦਿਆਂ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ...ਚੰਨ ਵਾਂਙ ਸੋਹਣੀ ਵਹੁਟੀ ਵੇਖ ਸਰੂਰ ਜਿਹਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਰਿਹਾ ਕਰੇ...ਇੱਕ ਦਿਨ ਆਪਣੀ ਫੋਟੋ ਕੱਢੀ ਤੇ ਉਸਦੀ ਲਾ ਲਈ...! ਫੇਰ ਸੋਹਣੇ ਪੁੱਤ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ...ਗਿੱਠ-ਗਿੱਠ ਭੋਇ ਤੋਂ ਉਚਾ ਹੋ-ਹੋ ਤੁਰਨ ਲੱਗਿਆ...ਜੁਆਨ ਹੁੰਦਾ ਪੁੱਤ ਦੇਖ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਹੁਟੀ ਦੀ ਫੋਟੋ ਵੀ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਪੁੱਤ ਦੀ ਲਾ ਲਈ...!

ਫੇਰ ਸਮੇਂ ਦਾ ਚੱਕਰ ਚਲਿਆ...ਜੁਆਨੀ ਵਾਲਾ ਜ਼ੋਰ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ...ਬਾਪੂ-ਬੇਬੇ ਤੁਰ ਗਏ...ਵਹੁਟੀ ਵੀ ਇੱਕ ਨਾਮੁਰਾਦ ਬਿਮਾਰੀ ਕਰਕੇ ਸਦਾ ਲਈ ਫਤਹਿ ਬੁਲਾ ਗਈ...!

ਫੇਰ ਹਾਲਾਤ ਨੇ ਮੋੜਾ ਕੱਟਿਆ...ਜਿਹੜੇ ਪੁੱਤ ਤੇ ਇੰਨਾ ਮਾਣ ਸੀ, ਇੱਕ ਦਿਨ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਲਵਾ ਮੈਨੂੰ ਕੱਲਾ ਛੱਡ ਟੱਬਰ ਲੈ ਕੇ ਦੂਰ ਦੂਜੇ ਸ਼ਹਿਰ ਚਲਿਆ ਗਿਆ...ਜਾਂਦਿਆਂ ਆਖ ਗਿਆ ਮਗਰੋਂ ਨਾ ਆਵੀਂ...ਘਰੇ ਕਲੋਸ਼ ਪੈਂਦਾ!

ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਗੁਆ ਕੇ ਜਬੇ ਨਾਲ

ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਆ ਗਿਆ...ਆਸਰਾ ਮਿਲ ਗਿਆ...ਦਿਨੇ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਤੀਰ ਵਾਲੇ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਸੁਣਦਾ...ਬਾਕੀ ਟਾਈਮ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ



ਰਹਿੰਦਾ ਤੇ ਸ਼ਾਮੀਂ ਇਥੇ ਹੀ ਕਧਰੇ ਲੰਮਾ ਪੈ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ...!

ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਦੇ ਘਰ ਗਵਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸਕੂਨ ਮਿਲ ਗਿਆ...ਇੱਕ ਦਿਨ ਬਟੂਆ ਖਾਲੀ ਕਰ ਸਭ ਕੁਝ ਕੂੜੇਦਾਨ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਅੰਦਰ

ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਹੋ ਫੋਟੋ ਲਾ ਲਈ...!

ਉਸ ਦਿਨ ਮਗਰੋਂ ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰਾ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ...ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਗੱਡੀ ਬੱਸ ਇੱਥੇ ਹੀ ਤੁਰੀ ਜਾਂਦੀ ਏ...ਹੁਣ ਇਹੋ ਮੇਰੀ ਵਸੀਹਤ ਏ...ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਪਰਚੀ ਵੀ ਲਿਖ ਕੇ ਪਾਈ ਕਿ ਜਿਸ ਦਿਨ ਪੰਜ ਭੂਤਕ ਭੇਟ ਕਰਨ ਦਾ ਵੇਲਾ ਆਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਬਟੂਆ ਵੀ ਸਣੇ ਫੋਟੋ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਗਨ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ...ਕਈ ਵਾਰੀ ਪਿੰਡ ਗੇੜਾ ਮਾਰ ਜਾਈਦਾ...ਅਤੀਤ ਅਤੇ ਯਾਰਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਦਿਲ ਹੋਲਾ ਕਰ ਲਈਦਾ...ਕਈ ਵੇਰ ਦੂਰ ਨੇੜੇ ਗਏ ਦਾ ਜੀ ਕਰੇ ਤਾਂ ਇਹ ਫੋਟੋ ਕੱਢ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਲਈਦੇ ਨੇ...!

ਬੁੱਤ ਬਣੇ ਕੰਡਕਟਰ ਨੇ ਸਾਰੀ ਵਿਥਿਆ ਸੁਣ ਬਟੂਆ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ...! ਬਾਪੂ ਹੁਰਾਂ ਨੂੰ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਚੋਰੀ-ਚੋਰੀ ਆਪਣੇ ਹੱਜੂ ਪੁੰਝੇ ਤੇ ਫਤਹਿ ਬੁਲਾ ਦਿੱਤੀ...ਦੁਆਵਾਂ ਦਿੰਦੇ ਬਾਪੂ ਹੁਰੀਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਰਾਹ ਨੂੰ ਹੋ ਤੁਰੇ!

ਬੋਤੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਜਦੋਂ ਕਲੰਡਰਾਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਰੇਹੜੀ 'ਤੇ ਪਈ ਤਾਂ ਭਰਿਆ ਭੀਤਾ ਕੋਲ ਖਲੋਤੇ ਕੰਡਕਟਰ ਦੇ ਗਲ ਪੈ ਗਿਆ...ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਭਾਊ ਭਰੀ ਬੱਸ ਦੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਕਦੇ ਦੀਆਂ ਉਡੀਕੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਤੇ ਤੂੰ ਇਥੇ ਪਤਾ ਨੀ ਕਿਹੜੀ ਗਵਾਹੀ ਸ਼ੈਲੀ ਲੱਭੀ ਜਾਂਦਾ ਏਂ...!

ਉਸਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਕੰਡਕਟਰ ਅੱਜੇ ਵੀ ਉਥੇ ਖਲੋਤਾ ਏਨੀ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਮਾ



ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜਵੰਦਾ

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਜਵੰਦਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਨਿੱਕੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਤੋਂ ਬੜੇ ਸੁਖਮ ਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ੇ ਲੈ ਕੇ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਸੁਨੇਹਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਜਾਂ ਅਸਲੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਘੱਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਸਮੇਟਣਾ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਵਿਚ ਲਾਜਵਾਬ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਜਵੰਦਾ ਦਾ 'ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਮਾ' ਕਾਲਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਆ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਗੱਲ ਆਖੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ...ਭਾਊ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਲੱਭ...ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਕ ਫੋਟੋ ਤੇ ਹੋਣੀ ਹੀ ਏ ਤੇਰੇ ਕੋਲ...ਵੀਰ ਬਣ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਦੇ...ਪਤਾ ਨੀ ਕਿਉਂ...ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਖਾਲੀ ਬਟੂਏ ਤੋਂ ਡਰ ਜਿਹਾ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਏ!

‘ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਨੁਹਾਰ ਬਾਪੂ-ਬੇਬੇ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ’

ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਰੌਣਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ - ਬੇਬੇ ਬਾਪੂ ਬੇਬੇ-ਬਾਪੂ ਦਾ ਨਾਮ ਸੁਣਦਿਆ ਹੀ ਮਮਤਾ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ ਵਹਿਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ‘ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਨੁਹਾਰ ਬਾਪੂ-ਬੇਬੇ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ’ ਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ ਬੇਬੇ ਬਾਪੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚੋਂ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਝਲਕਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯਕੀਨੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਪਾੜੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤੀਜੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤੱਕ ਤਾਂ ਬੇਬੇ ਬਾਪੂ ਘਰ ਦੀ ਰੌਣਕ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਘਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਵੱਧ ਸਤਿਕਾਰਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਮਾਜਿਕ ਸਫਿਆਂ ਉੱਤੇ ਸਮਾਜੀ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਨੇਕ ਸਲਾਹ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੱਕ ਦਾ ਤਜ਼ਰਬਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਿਤਾਈ

ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਪੂ ਦੇ ਘਸੇ ਹੋਏ ਗੀਜੇ (ਜੇਬ) ਵਿਚੋਂ ਅਤੇ ਅੰਮੜੀ ਦੀ ਚੁੰਨੀ ਦੀ ਗੱਠੀ ਬੰਨੇ ਹੋਏ ਪੈਸੇ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਔਲਾਦ ਤੋਂ ਮਾਂ ਪਿਉ, ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ, ਨਾਨਾ-ਨਾਨੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਰੱਬੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬੇਬੇ-ਬਾਪੂ, ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਅਤੇ ਨਾਨਾ-ਨਾਨੀ ਦਾ ਪਿਆਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਬੇਬੇ ਬਾਪੂ ਜੀਵਨ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕੋਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਰ ਪਲ ਹਰ ਕਦਮ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ-ਜਾਂਚ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੱਚੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਸੱਚੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਬੇਬੇ-ਬਾਪੂ ਹੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਗਲਤ ਕੰਮ ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਹਨ। ਝਿੜਕ ਕੇ ਵੀ ਗਲ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ, ‘ਕਰਿ ਉਪਦੇਸ਼ ਝਿੜਕੇ ਬਹੁ ਭਾਤੀ ਬਹੁਤਿ ਪਿਤਾ ਗਲਿ ਲਾਵੈ’।

ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਵੱਧਦੇ ਪਾੜੇ ਨਾਲ ਬੱਚੇ, ਬੇਬੇ ਬਾਪੂ ਮਾਂ ਪਿਉ ਤੋਂ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਅਤੇ ਨਾਨਾ-ਨਾਨੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਟੱਬਰ ਵਿਚ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸਿਰੇ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਬਾਪੂ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵਿਹੜੇ ਅਤੇ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਬੈਠਦੇ ਰੁਤਬਾ ਨਿਧਾਰਦੇ ਹਨ। ਬੈਠਕ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਮਹਿਫਲ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਬਾਪੂ ਦੇ ਹਮਸਾਥੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਹੀ ਬੈਠਦੇ ਹਨ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਬਾਪੂ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਘਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਘਰ ਆਉਂਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਖੰਘੂਰਾ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕੁੜੀ ਕਤਰੀ ਅਤੇ ਬਹੁਆਂ ਸਿਰ ਤੇ ਚੁੰਨੀ ਅਤੇ ਘੁੰਡ ਕੱਢ ਲੈਣ। ਖੰਘੂਰਾ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਕ ਅਸਲੀ ਇਕ ਨਕਲੀ ਖੰਘੂਰਾ। ਅਸਲੀ ਖੰਘੂਰਾ ਗਲ ਵਗੇਰਾ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਨਕਲੀ ਖੰਘੂਰਾ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਪੂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਹੜੇ ਵਤਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਖੰਘੂਰਾ ਇਸ ਲਈ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਸੁਚੇਤ ਹੋ ਜਾਣ। ਉਧਰ ਬਾਪੂ ਦੀ ਵੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਖੰਘੂਰਾ ਮਾਰੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਵੜ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਇਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵੰਨਗੀ ਰਾਹੀਂ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਘਰ ਆਉਣ ਦੀ ਖਬਰ ਵਜੋਂ ਖੰਘੂਰਾ ਮਾਰਨ ਦਾ ਇਲਾਮ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਬਾਪੂ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਫਰਜ਼ ਵੀ ਖੰਘੂਰਾ ਮਾਰਨਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿਚ

ਖੰਘੂਰੇ ਦਾ ਬਾਪੂ ਨਾਲ ਇਉਂ ਮੇਲ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ‘ਵਿਹੜੇ ਵੜਦਾ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਬਾਪੂ ਗਲ ਟੱਲ ਪਾ ਦਿਓ’।

ਬੇਬੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਘਰ ਆਉਂਦੀ ਨੂੰ ਹਰ ਦਾ ਸਮਾਜੀਕਰਨ ਵੀ ਬੇਬੇ ਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ‘ਸਾਸ ਵੀ ਕਭੀ ਬਹੁ ਥੀ’ ਦਾ ਪੈਂਡਾ ਤੈਅ ਕਰਦੀ



ਹੋਈ ਬੇਬੇ ਸੱਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵੰਨਗੀ ਇਉਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ, ‘ਮਾਵਾਂ ਲਾਡ ਲਭਾਵਣ ਧੀ ਵਿਗਾੜਨ ਲਈ, ਸੱਸਾਂ ਦੇਵਣ ਮੱਤਾਂ ਉਮਰ ਸੰਵਾਰਨ ਲਈ’। ਨਵੀਂ ਬਹੁ ਨੂੰ ਘਰ ਦੀ ਚਾਲ-ਵਾਲ ਵੀ ਬੇਬੇ ਹੀ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਖੇਤ-ਬੰਨੇ ਦਾ ਗੇੜਾ ਲਗਵਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਰਸੋਈ ਦਾ ਚੁੱਲ੍ਹਾ-ਚੌਕਾ, ਚੱਜ-ਅਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਵੀ ਬੇਬੇ ਹੀ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਬੇਬੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਵੀ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰੀਸ ਨਹੀਂ ਮਿਹਨਤ ਕਰੋ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ, ‘ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨਤਿਨਵੇਂ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ’। ਬੇਬੇ ਘਰ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਗਾਥਾ ਸੁਣਾ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਹੈ ਕਿ ਘਰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬੇਬੇ ਬਾਪੂ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਉਭਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ, ‘ਬਾਪੂ ਦੀ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਘਰ ਖਾਲੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬੇਬੇ ਦੀ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਉਲਟਿਆ ਪੁਲਟਿਆ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਬੇਬੇ ਸਾਨੂੰ ਸਿੱਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੋਲਣਾ ਕਿਵੇਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਪੂ ਸਾਨੂੰ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੁੱਪ ਕਿਵੇਂ ਰਹਿਣਾ’। ਬੇਬੇ

ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਘਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਲੈਣ ਦੇਣ ਦਾ ਇਲਾਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚੰਗਾ ਗੁਆਂਢ ਵੀ ਬੇਬੇ ਬਾਪੂ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰੌਣਕ ਦੇ ਮੁਜੱਸਮਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਦੇਣੀ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਵਾਪਿਸ ਲੈਣੀ। ਬੇਬੇ ਬਾਪੂ ਦੀ ਘਰ ਵਿਚ ਇੱਕ-ਮਿਕਤਾ ਇਸ ਕਦਰ ਤੱਕ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਘਰ ਪ੍ਰਤੀ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਹਰ ਗੱਲ ਪ੍ਰਤੀ ਮੋਹ ਭਿੰਜੇ ਹੋ ਕੇ ਬੇਵੱਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬੇਵੱਸੀ ਵਿਚ ਘਰ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੋਹ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਭਰਿਆ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਮੱਲੇ-ਮੱਲੀ ਇਸ ਕਥਨ ਤੇ ਚੱਲ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ‘ਜੋ ਚੇਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ ਹੁੰਦਾ ਉਹ ਚੇਤੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ’। ਘਰ ਪ੍ਰਤੀ ਛੋਟੀਆਂ-ਮੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਆਦਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਸਬਜ਼ੀ-ਭਾਜੀ ਅਤੇ ਫਲ-ਫਰੂਟ ਉਗਾ ਕੇ ਦੇਖ ਰੇਖ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਆਏ-ਗਏ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੀ ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਵਾਜ਼ੀ ਵੀ ਬੇਬੇ ਬਾਪੂ ਕੋਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਬਾਕੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਵਰਕਾ ਖੁੱਲਦਾ ਹੈ। ਦਰਾਣੀ-ਜਠਾਣੀ ਬਾਲ ਬੱਚੇ ਦੀ ਹਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਬੇਬੇ ਬਾਪੂ ਹੀ ਨਿਬੇੜਦੇ ਹਨ। ਹਾਂ ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਬੇਬੇ ਬਾਪੂ ਨਿਰਪੱਖ ਨਾ ਹੋਣ ਉੱਥੇ ਉਲਟਾ-ਪੁਲਟਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਬਾਰੇ ਬੇਬੇ-ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁੱਝ ਉਂਗਲਾਂ ਤੇ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਬੇਬੇ-ਬਾਪੂ ਬਿੜਕ ਨਾਲ ਹੀ ਸਭ ਕਾਸੇ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਏ-ਗਏ ਦੀ ਪੈਤ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਮਸਲਾ ਹੋਵੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਥਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਹੱਲ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਕੁੜੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਚੁੰਗਡ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਹ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਲੈਣ ਤਾਂ ਸੋਨੇ ਤੇ ਸੁਹਾਗਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਬਹੁ ਬੇਬੇ ਦੀ ਬੋਤੀ ਜਿਹੀ ਸਖਤੀ ਸਹਿਣ ਕਰ ਲਵੇ ਉਹ ਭੱਵਿਖ ਦੀਆਂ ਵੰਗਾਰਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਬਹੁਆਂ ਸਮਾਜੀਕਰਨ ਤੋਂ ਸੱਖਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸੱਸ ਨੂੰ ਹੀ ਬੁਰਾ ਸਮਝਦੀਆਂ ਹਨ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਇਹ ਵੰਨਗੀ ਬਹੁਤਾ ਵਾਰੀ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ‘ਅੱਗੋਂ ਸੱਸ ਬਘਿਆੜੀ ਟੱਕਰੀ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਰੱਖੀ ਲਾਡਲੀ’। ਭੇਬੇ-ਬਾਪੂ ਚੱਲਦੀ-ਫਿਰਦੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਅਤੇ ਚੱਲਦਾ-ਫਰਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ

ਸੱਭਿਅਤਾ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਸੀਸਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਧੀਆਂ, ਪੁੱਤ, ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਨੂੰਹਾਂ ਜੋ ਬਾਬੂ-ਬੇਬੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਲੈਣ ਤਾਂ ਉਹ 25-30 ਸਾਲ ਅਮ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਬੇ-ਬਾਪੂ ਦਾ ਤਜ਼ਰਬਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬੇਬੇ-ਬਾਪੂ ਬਚਪਨ ਅਤੇ ਜਵਾਨੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣਦੇ ਹਨ ਅਸਲ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਬੇਬੇ-ਬਾਪੂ, ‘ਮਨੁੱਖ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹੈ’ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਕਰਕੇ ਘਰ ਦਾ ਸਹੀ ਤੌਰ ਤੇ ਮਾਨਵੀਕਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਉਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਜੀਅ ਆਪਣੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਨਾਲ ਹੀ ਘਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹੀ ਅੱਗੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰਿਵਾਰ, ਔਲਾਦ ਲਈ ਬੇਬੇ-ਬਾਪੂ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁੱਝ ਦਾਅ ਤੇ ਲਾ ਕੇ ਹੱਡ-ਭੰਨਵੀਂ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਘਰ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਅਤੇ ਖਰਚੇ ਪੂਰੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਤੰਗੀ ਝੱਲ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਤੰਗੀ ਤੋਂ ਬਚਾ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਬੇਬੇ-ਬਾਪੂ ਸੱਭਿਅਤਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਦੇ ਹੋਏ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਤੇ ਸਹਾਰਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸਕੂਨ ਹਾਸਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬੇਬੇ-ਬਾਪੂ ਹੱਥੀਂ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਦਾ ਖਟਿਆ ਹੀ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਬੇਬੇ-ਬਾਪੂ ਦੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਔਲਾਦ ਲਈ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਰੌਣਕ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਫੁਰਮਾਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ‘ਅਕਲੀ ਸਾਹਿਬ ਸੇਈਐ, ਅਕਲੀ ਕੀਚੈ ਦਾਨੁ, ਅਕਲੀ ਪੜ ਕੇ ਬੁਝੀਐ ਅਕਲੀ ਪਾਈਏ ਮਾਨ, ਨਾਨਕ ਆਖੈ ਰਾਹ ਇਹੋ ਹੋਰ ਗਲਾ ਸੈਤਾਨ’।

ਭੇਬੇ-ਬਾਪੂ ਕਿਰਤ ਅਤੇ ਸਬਰ ਦਾ ਅਧਿਆਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਇਹ ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਰੌਣਕ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਖੜੇ ਪੈਂਡਿਆਂ ਦੇ ਰਾਹਾਂ ਤੋਂ ਰਸਤਾ ਤੈਅ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜਾ ਕੇ ਬੇਬੇ-ਬਾਪੂ ਦੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬੇਬੇ-ਬਾਪੂ ਜੀਉਂਦੀ ਜਿੰਦਗਾਨੀ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਵਰਕਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖਿਤਾਬ ਬੁਵਾਧੇ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਅਫਸੋਸ ਬੁਵਾਧਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਾਂਦਾ ਨਹੀਂ। ਬੇਬੇ-ਬਾਪੂ ਘਰ ਦੀ ਰੌਣਕ ਅਤੇ ਚਿਰਾਗ ਵਾਂਗ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬੇਬੇ-ਬਾਪੂ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਕਿਸੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਅੰਦਰ ਜਗਦੀ ਹੋਈ ਚਿੱਟੀ ਮੋਮਬੱਤੀ ਵਰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਚਮੁੱਚ ਹੀ ਬੇਬੇ-ਬਾਪੂ ਸਮਾਜਿਕ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਇੱਕ ਪਵਿੱਤਰ ਰੌਣਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਫੋਨ: 98781-11445

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚੋਂ ਹਾਸਲ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਸਿਆਣਪ ਦਾ ਮੁਜੱਸਮਾਂ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਰਾਮ ਕਿਸ਼ਨ ਪਰਮਹੰਸ ਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ, ‘ਗਿਆਨ ਏਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨ ਵੱਖਰੇਪਣ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਘਰ ਵਿਚ ਬਜ਼ੁਰਗ ਗਿਆਨਵਾਨ ਅਤੇ ਦਾਨਿਸ਼ਵੰਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਥੇ ਸਾਂਝਾ ਪਰਿਵਾਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਵੱਧ ਗੁਜ਼ਾਇਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।’ ਇਹ ਬਜ਼ੁਰਗ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਜ਼ੁਰਗ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਕਿਹਾ ਵੀ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, ‘ਸਿਆਣਾ ਮੱਤ ਦਾ ਅਤੇ ਮੀਂਹ ਵੱਤ ਦਾ’।

ਘਰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਸੰਗ, ਸ਼ਰਮ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਸੱਭਿਅਤਾ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਬੇਬੇ-ਬਾਪੂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰੁਤਬੇ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਬਰਾਹੀਮ ਲਿੰਕਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਮੈਂ ਜੋ ਵੀ ਹਾਂ ਮਾਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਹਾਂ। ਉਧਰ ਬਾਪੂ ਬਾਰੇ ਚਾਣਕੀਆ ਨੀਤੀ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿਤਾ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਔਲਾਦ ਨਾਲ ਬਹੁਤਾ ਪਿਆਰ ਨਾ ਕਰੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਆਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬੇਬੇ-ਬਾਪੂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਗਿਆ ਜਾਂ ਸਖਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸਮਾਜ ਦਾ ਮੁੱਖ ਅੰਗ ਬਣ ਸਕਣ। ਉਧਰ ਬੇਬੇ-ਬਾਪੂ ਚੱਲਦਾ ਫਿਰਦਾ ਬੈਂਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੈਸਾ ਕਢਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਮਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਛੋਟੇ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖਿਆ

ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗਤਾ ਅਤੇ ਅਸੀਂ

ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਖ਼ਾਤਰ 1675 ਵਿਚ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਵਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਹੀਦ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ, ਸਮੁੱਚੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਅਤੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ। ਦਰਅਸਲ ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਹੀ ਵਕਤ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਮੋੜ, ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਖ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਪਛਾਣ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੇ ਦੋ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ।

ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ:

ਜਦ ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਸੀਸ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਲਿਆਏ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ 9 ਸਾਲ ਦੇ ਬਾਲ ਗੋਬਿੰਦ ਦੇ ਮਨ 'ਤੇ ਇਸ ਕਹਿਰ, ਕਤਲ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਅਸਰ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਾਲਮਨ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ? ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤਾ? ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਦਾ ਕੀ ਕਸੂਰ ਸੀ? ਇਹ ਜਬਰ-ਜ਼ੁਲਮ ਕਿਉਂ ਢਾਇਆ ਗਿਆ? ਬਾਪ ਦਾ ਸਾਇਆ ਸਿਰੋਂ ਉਠ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਲਈ ਸਾਰਾ ਜਹਾਨ ਹੀ ਬੇਗਾਨਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਲ ਗੋਬਿੰਦ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਉਠੀ ਪੀੜ, ਗੁੱਸਾ ਤੇ ਵੇਦਨਾ ਨੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਰੋਹ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਤਾਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਚਿੱਤਰ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਉਚਾਰਦੇ ਹਨ:

“ਠੀਕਰਿ ਫੇਰਿ ਦਿਲੀਸ ਸਿਰਿ ਪ੍ਰਭ ਪੁਰ ਕੀਨਾ ਪਯਾਨ।

ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਸੀ ਕ੍ਰਿਆ ਕਰੀ ਨਾ ਕਿਨਹੂੰ ਆਨ।

ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਕੇ ਚਲਤ ਭਯੋ ਜਗਤ ਕੋ ਸੋਕ।

ਹੈ ਹੈ ਹੈ ਸਭ ਜਗ ਭਯੋ ਜੈ ਜੈ ਜੈ ਸੁਰ ਲੋਕ।

ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਬਾਲ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਜਵਾਨ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਾਲਮਾਨਾ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਸੰਗਠਿਤ ਜੰਗਜ਼ੂ ਕੌਮ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮਨ ਵਿਚ ਧਾਰਿਆ ਜੋ ਧਰਮ, ਜਾਤ, ਰੰਗ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਕੌਮ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਜ਼ੁਲਮ ਅਤੇ ਜਬਰ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਸ਼ਹਾਦਤ ਤੋਂ ਪੂਰੇ 24 ਸਾਲ ਬਾਅਦ, 33 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਨ ਲਈ 1699 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ। ਦਰਅਸਲ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ:

“ਦੂ ਕਾਰ ਅਜ਼ ਹਮਾਂ ਹੀਲਤੇ ਦਰ ਗੁਜ਼ਸਤ

ਹਲਾਲ ਅਸਤਨ ਬੁਰਦਨ ਸ਼ ਮਸ਼ੀਰ ਏ ਦਸਤ।”

ਸੋ ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸੋਚ, ਜਜ਼ਬੇ ਅਤੇ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਨੂੰ ਜਰਬ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦਾ ਅਧਾਰ ਬਣੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਲਾਸਾਨੀ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਬਹਾਦਰੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਿਆ ਅਤੇ ਸਿਰਜ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜਬਰ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਸੰਗਠਿਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਟਾਕਰਾ:

ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ ਤਸ਼ੱਦਦ ਸਹਿਣਿਆ, ‘ਤੇਰਾ ਕੀਆ ਮੀਨਾ ਲਾਗੈ’ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਿਤੀ। ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਮੀਰੀ ਅਤੇ ਪੀਰੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ ਧਾਰਨ ਕਰ ਕੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਜ਼ੁਲਮ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਤਲਵਾਰ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ‘ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਤਾ। ਪਰ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਜ਼ੁਲਮ, ਅਨਿਆਂ, ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਗਠਿਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧ ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸੂਰੂ ਹੋਇਆ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਧਰਮ ਵਾਸਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਧਰਮ ਜਾਂ ਹਾਕਮ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਤਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹਰ ਉਸ ਧਰਮ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਬਰਦਸਤੀ ਧਰਮ

ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਰੋਧ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਹਾਕਮ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਾਲਮ ਅਤੇ ਜਬਰ ਢਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਹਾਕਮ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ।

ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜੇਹਾ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ? ਕੌਣ ਜਬਰੀ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਕੌਣ ਧਾਰਮਿਕ ਨਫ਼ਰਤ ਫੈਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਅਜੇਹੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗਤਾ ਹੈ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ



ਮਨਾਉਣ ਤੀਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹਾਂ? ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਅਵੇਸਲੇ ਹੋ ਗਏ? ਇਹ ਸੋਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਗਕ ਹਨ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ, ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਮੂਲ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਬਣਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਨਾਮ ਲਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਝਾਤੀ ਜ਼ਰੂਰ ਮਾਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸੱਚੇ ਸਿੱਖ ਹਾਂ ਜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਸਿੱਖ ਅਖਵਾਉਣ ਤੀਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹਾਂ?

• ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ:

ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖ ਬਰਾਬਰ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੀ ਜਾਤ, ਧਰਮ, ਰੰਗ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਲਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਆਦਿ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਕੀ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਅਜੇਹਾ ਅਸਾਵੰਧਣ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ? ਕੀ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਚੇਤਨਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਠੋਸ ਯਤਨ ਵੀ ਕੀਤੇ ਹਨ? ਕੀ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜੇਹੀ ਅਸਮਾਨਤਾ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ‘ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ? ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ‘ਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹੀ ਬਣਾ ਲਏ ਹਨ।

• ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ:

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਮਹਾਂ ਵਾਕ, “ਭੈ ਕਾਹੂ ਕਉ ਦੇਤ ਨਹਿ ਨਹਿ ਭੈ ਮਾਨਤ ਆਨ। ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਨਿ ਰੇ ਮਨ ਗਿਆਨੀ ਤਾਹਿ ਬਖਾਨਿ।” ਜੋ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਨਿਡਰ ਹੋ ਕੇ ਸਚਾਈ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਸਮੇਂ ਦੇ ਜ਼ੋਰਵਾਰ ਹਾਕਮਾਂ ਸਾਹਵੇਂ ਬੇਖੌਫ਼ ਹੋ ਕੇ ਸੱਚ ਕਹਿਣਾ, ਦਲੇਰੀ ਦਿਖਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ, ਇਕ ਅਜੇਹਾ ਜਜ਼ਬਾ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਬੇਦਰਦ ਹਾਕਮ ਵੀ ਦੇਖਦਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਹਾਕਮ ਹੈਰਾਨ ਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਿੰਦ ਵੀ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ?

ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਝਾਤੀ ਮਾਰ ਕੇ ਦੇਖਣਾ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਲੋਕ ਨੇ ਜੋ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਿੱਕ ਡਾਹੁੰਦੇ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਤਾਂ ਅਜੇਹੇ ਮੌਕਿਆਂ ‘ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ

ਮੁਢਾਦ ਜਾਂ ਰਾਜਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਰ ਦਾ ਸੌਦਾ ਵੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਸੋਧ ਲੈਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਕੁਰਾਹੇ ਪੈ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ।

• ਅੰਤਰ-ਧਰਮ ਸਦਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ:

ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਦਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਸਿਖਰ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਆਪਣੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿੱਤੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ, ਰਹੁਰੀਤਾਂ ਅਤੇ ਮਰਿਆਦਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣਾ, ਹਰੇਕ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਹੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੋਈ ਦਖ਼ਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਧਰਮ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੀ ਅਜੋਕੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਤਾਰੇ ਵਿਚ ਅਜੇਹਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਕੀਰਨਤਾ ਅਤੇ ਕੱਟੜਤਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਦਾਇਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵਸੀਹ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੁੰਘਤ ਗਏ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਹੀ ਸੁੰਘਤਨਾ ਸਾਨੂੰ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਤਰਕਹੀਣ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਕੋਲੋਂ ਤਰਕ, ਦਲੀਲ ਅਤੇ ਸਹਿਚਾਰ ਗੁੰਮ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਜੇਹੀ ਕੌਮ ਦੀ ਗਰਕਣੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ? ਜਦ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਹੀ ਤੁਹਮਤਬਾਜ਼ੀ ‘ਤੇ ਉਤਰ ਆਉਣ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕੀ ਅਰਥ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਨੇ? ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹਾਂ? ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਸਵਾਲ ਸਾਡੇ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਜਵਾਬ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਲੱਭਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਮਾਨਸਿਕ ਸਕੂਨ ਅਤੇ ਅੰਤਰੀਵੀ ਸੁਖ

ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਾਰਗ-ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਭਟਕਣਾ ਨੂੰ ਤਿਆਗ, ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟਮਈ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਦੇ ਢੰਡਾਉ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀਆਂ, ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਸੁੱਖ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਰਕੀਬ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਆਦਿ-ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ 59 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਸਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ, ਸਮਝ ਅਤੇ ਜੀਵਨ-ਜੁਗਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸੁਖਮਨਈ, ਸਕੂਨਮਈ ਅਤੇ ਸਹਿਜਮਈ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ:

“ਜੇ ਨਰ ਦੁਖ ਮੈ ਦੁਖ ਨਹੀ ਮਾਨੈ

ਸੁਖ ਸਨੇਹ ਅਰੂ ਭੈ ਨਹੀ ਜਾ ਕੇ ਕੰਚਨ ਮਾਟੀ ਮਾਨੈ।

ਰਹਾਉ।

ਨਹ ਨਿੰਦਿਆ ਨਹ ਉਸਤਿਤ ਜਾ ਕੈ ਲੋਭੁ ਮੋਹੁ ਅਭਿਮਾਨ।

ਹਰਖ ਸੋਗ ਤੇ ਰਹੈ ਨਿਆਰਉ ਨਾਹਿ ਮਾਨ ਅਪਮਾਨ।

ਆਸਾ ਮਨਸਾ ਸਗਲ ਤਿਆਗੈ ਜਗ ਤੇ ਰਹੇ ਨਿਆਸਾ

ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਜਿਹ ਪਰਸੈ ਨਾਹਨਿ ਤਿਹ ਘਟਿ ਬ੍ਰਹਮ ਨਿਵਾਸਾ।

ਜਾਂ

ਚਿੰਤਾ ਤਾ ਕੀ ਕੀਜੀਐ ਜੇ ਅਨਹੋਨੀ ਹੋਇ।

ਇਹ ਮਾਰਗੁ ਸੰਸਾਰ ਕੇ ਨਾਨਕ ਬਿਰ ਨਹੀ ਕੋਇ।

ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸੁੰਦਰ ਜੀਵਨ-ਸ਼ੈਲੀ ਦਾ ਸਾਰ ਹਨ। ਕੀ ਅਸੀਂ

ਸ਼ਬਦ-ਜੋਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਤੀਕ ਤਾਂ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰਹੇ? ਕੀ ਕਦੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸ਼ਬਦ-ਸੋਚ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ? ਜ਼ਰਾ ਕੱਲੇ ਬਹਿ ਕੇ ਸੋਚਣਾ?

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ 1675 ਵਿਚ ਹੋਈ ਸ਼ਹਾਦਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਨਮਨ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰੀ ਕਵੀ ਚੰਦਰ ਸੈਨ ਸੈਨਾਪਤੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸੋਭਾ’ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ;

“ਪ੍ਰਗਟ ਭਈ ਗੁਰ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਸਗਲ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟ ਪੇ ਧਾਪੀ

ਚਾਦਰ”

ਯਾਨੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ‘ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਚਾਦਰ’ ਕਹਿ ਕੇ ਉਚਤਮ ਮਾਣ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਸਮੁੱਚੀ ਲੋਕਾਈ ਲਈ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਰਹਿਬਰ ਹਨ ਅਤੇ

ਸ਼ਬਦ ਜੋਤ



ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ

ਫੋਨ: 216-556-2080

ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾ ਵਿਚ ਸਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ‘ਧਰਮ ਦੀ ਚਾਦਰ’ ਕਹਿ, ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਧਰਮ ਤੀਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਦ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਧਰਮ ਅਪਨਾਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਖਿੱਤੇ ਤੀਕ ਸੀਮਤ ਕਰਦਿਆਂ ‘ਹਿੰਦ ਦੀ ਚਾਦਰ’ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਾਂ। ਬਹੁਤ ਫਰਕ ਹੈ, ‘ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਚਾਦਰ’, ‘ਧਰਮ ਦੀ ਚਾਦਰ’ ਅਤੇ ‘ਹਿੰਦ ਦੀ ਚਾਦਰ’ ਵਿਚ। ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹੀ ਭੋਲੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ‘ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਚਾਦਰ’ ਤੋਂ ‘ਧਰਮ ਦੀ ਚਾਦਰ’ ਅਤੇ ਫਿਰ ‘ਹਿੰਦ ਦੀ ਚਾਦਰ’ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਚਲਾਕ ਹਨ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਅਦੁੱਤੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਮਝ ਹੀ ਨਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਕੌਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਕਿਹੜੇ ਲੋਕ ਨੇ ਜੋ ਮਹਾਨ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰ ਕੇ, ਇਸ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਸਮੁੱਚੀ ਲੋਕਾਈ ਤੀਕ ਪਹੁੰਚਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅਸਿੱਧੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ? ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਤਾਂ ਸਮਝਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ।

ਦਰਅਸਲ ਕੁਝ ਕੁ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੰਕੀਰਨਤਾ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਪੱਠੇ ਪਾਉਂਦੇ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਫ਼ਿਲਾਸਫ਼ਰ ਵਿਲਸਨ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਸੀ ਅਤੇ ਸਵਾਰਥੀ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਵਰਤਣ ਪ੍ਰਤੀ ਸੂਚੇਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, “ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਅਤਿਆਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣਾ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲੋਭ ਲਈ ਹੋਰ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨਾ, ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ-ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।”

ਕੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਧਰਮ ਅਤੇ ਖਿੱਤੇ ਤੀਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਕੇ, ਕੋਈ ਧਿਰ ਆਪਣੇ ਮੁਢਾਦ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ? ਕੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਲਾਸਾਨੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਵਰਤਣਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ੋਭਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਹੀ ਫ਼ਿਕਰਮੰਦ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਦੇ ਮਾਣਮੱਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਹਵੇਂ ਰੱਖੀਏ ਤਾਂ ਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਲੋਕਾਈ ਇਹ ਜਾਣ ਸਕੇ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਕਿਹੋ ਜਹੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਮੁਜੱਸਮਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਅਣਜਾਣ ਹਨ।

ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ! ਆਪਣੀ ਗੌਰਵਮਈ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਭੁੱਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਵਰਕਿਆਂ ਤੋਂ ਮਿਟ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਮਾਣ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਹਰ ਦਮ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਹਰ ਯੁੱਗ ਦਾ ਮਾਣ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਾਡਾ ਭਵਿੱਖ ਬਹੁਤ ਰੋਸ਼ਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਨਤਮਸਤਕ ਹੁੰਦਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰਾਂਗੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਮਾਣਮੱਤੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਹਿਦ ਵੀ ਪੂਰਾ ਕਰਾਂਗੇ।

‘ਕੇਰਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਸੋਚਣਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਥੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਾਂ?’

ਸੁੱਖ-ਸ਼ਾਂਤੀ

ਨਿੱਕੀ ਮੋਟੀ ਹੋਵੇ ਜੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਸੱਜਣੋਂ ਕੱਢ ਲਿਉ ਇਕੱਠੇ ਬਹਿ ਕੇ ਹੱਲ ਸੱਜਣੋਂ ਆਂਢ ਤੇ ਗੁਆਂਢ ਵਾਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਿਭਾਓ ਐਵੇਂ ਕਰੋ ਨਾ ਅਵਾਮ ਨੂੰ ਵੀ ਤੰਗ ਮਿੱਤਰੇ ਵਾਸਤਾ ਖੁਦਾ ਦਾ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਕਦੇ ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਕਰਿਓ ਨਾ ਜੰਗ ਮਿੱਤਰੇ।

ਜੰਗਾਂ ਲੜ ਲੜ ਅਸਾਂ ਕੀ ਖੱਟਿਆ ਇਕਾਨੋਮੀ ਦਾ ਬੂਟਾ ਗਿਆ ਜੜੋਂ ਪੁੱਟਿਆ ਯੂਰਪ ਦੇ ਪੌਂਡਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਸੀ ਰੁਪਈਆ ਕੀਤੀ ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਡਾਲਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਮਿੱਤਰੇ ਵਾਸਤਾ ਖੁਦਾ ਦਾ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਕਦੇ ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਕਰਿਓ ਨਾ ਜੰਗ ਮਿੱਤਰੇ

ਦੋਹਾਂ ਕੋਲ ਬੜੇ ਈ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਹਥਿਆਰ ਜੀ ਇਕ ਪਲ ਵਿਚ ਦਿੰਦੇ ਸਭ ਕੁੱਝ ਮਾਰ ਜੀ ਸੋਚਿਆ ਨਾ ਆਪਾਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਲਈ ਜੇ ਚੰਗਾ

ਲੋਕਾਂ ਅੱਗੇ ਜਾਣਾ ਸਾਥੋਂ ਲੰਘ ਮਿੱਤਰੇ ਵਾਸਤਾ ਖੁਦਾ ਦਾ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਕਦੇ ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਕਰਿਓ ਨਾ ਜੰਗ ਮਿੱਤਰੇ।

ਮੁਗਲਾਂ, ਪਠਾਣਾਂ ਜਦੋਂ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਆਪਣੇ ਵਡੇਰਿਆਂ ਸੀ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰੀਆਂ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਸਾਡਾ ਹੋ ਗਿਆ ਏ ਭਾਵੇਂ ਸਾਨੂੰ ਜੀਣ ਦਾ ਨਾ ਆਇਆ ਅਜੇ ਢੰਗ ਮਿੱਤਰੇ ਵਾਸਤਾ ਖੁਦਾ ਦਾ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਕਦੇ ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਕਰਿਓ ਨਾ ਜੰਗ ਮਿੱਤਰੇ।

ਜੇ ਤੁਸੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਓ ਤਬਾਹੀ ਕੋਲੋਂ ਬਚਣਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਤੇ ਛੱਡ ਦਿਓ ਨੱਚਣਾ ਸੁਲਹਾ ਤੇ ਸਫ਼ਾਈ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰੋ ਵੇਖੋ ਲਗਦੇ ਤਰੱਕੀਆਂ ਨੂੰ ਰੰਗ ਮਿੱਤਰੇ ਵਾਸਤਾ ਖੁਦਾ ਦਾ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਕਦੇ ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਕਰਿਓ ਨਾ ਜੰਗ ਮਿੱਤਰੇ

ਅੱਲ੍ਹਾ, ਭਗਵਾਨ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਇਕ ਏ

ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਪਈ ਫਿੱਕ ਏ ਸਦਾ ਦੀ ‘ਮੁਸਾਫ਼ਿਰ’ ਨਈਂ ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਿਭਦੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਈਂ ਜੇ ਸੰਗ ਮਿੱਤਰੇ ਵਾਸਤਾ ਖੁਦਾ ਦਾ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਕਦੇ ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਕਰਿਓ ਨਾ ਜੰਗ ਮਿੱਤਰੇ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਮਾਨਤ ਅਲੀ ਮੁਸਾਫ਼ਿਰ ਲਾਹੌਰ ਫੋਨ: 00923004-969513

ਸਤਿਗੁਰ ਪਿਆਰਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੈ!

ਦੁੱਖਾਂ-ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ, ਖੜੁਦਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਮੱਧ-ਪੂਰਬ ਦੇ, ਮੂਰਖਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚੋਂ, ਬਚਾਵੇ ਮਜ਼ਬੂਰਾਂ ਨੂੰ, ਕਿਆ ਕਮਾਲ ਹੈ? ਮੁਰਖ ਮਦਾਰੀ ਬੈਠਾ, ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ, ਐਂਟਮੀ-ਪਰਮਾਣੂ ਬੰਬਾਂ ਦੀ, ਚੱਲਦਾ ਚਾਲ ਹੈ। ਡੂੰਘੇ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਵਿਚੋਂ, ਡੁੱਬਣ ਤੋਂ ਬਚਾਵੇ, ਹਰ ਥਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ, ਵੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਮੌਤ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ, ਮੌਤਾ ਕੱਟ ਗਈ ਕੋਲੋਂ ਕੋਲੋਂ, ਨਿਮਾਣੇ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਕੇ, ਖੜਿਉਆ ਸਦਾ ਨਾਲ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰ ਪਿਆਰਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੈ.....! ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰਹੇ, ਗੁਣਗਾਨ ਕਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ, ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਪੂੰਜੀ, ਪੂਰੀ ਹੋਣ ‘ਤੇ, ਕਰਦਾ ਨਿਵਾਲ ਹੈ। ਮਹਾਰਿਸ਼ੀਆਂ, ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਲੜ ਲਾਉਂਦਾ, ਬੰਦਾ ਭਟਕ ਜਾਵੇ, ਕੀ ਮਜ਼ਾਲ ਹੈ। ਹਮਸਫਰ ਵੀ ਸਾਥ ਦੇਵੇ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ-ਖੇਡਾਂ ਚ, ਲੰਘਦਾ ਸਾਲ-ਦਰ-ਸਾਲ ਹੈ। ਮੈਂ-ਮੇਰੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਨਿਹਾਲ ਹੈ। ਜੀਵਨ-ਸਾਥਣ ਨਾਲ, ਸਮਝ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸੋਝੀ ਬਖਸ਼ੇ, ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਢਾਲ ਹੈ। ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਕੰਡਿਆਂ ਦੀ, ਕੱਪ ਬਣਾ ਕੇ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਧਾ ਕੇ, ਕਰਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਹੈ। ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਜਾਂ ਵਧੀਕੀ ਜਦੋਂ ਹੁੰਦੀ, ਕਰਦਾ ਉਸ ਅੱਗੇ ਫਰਿਆਦ ਹੈ। ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਭੁਲੇਖਾ ਰਹਿੰਦਾ, ਰੱਬ ਕੁਝ ਨੂੰ ਕਰਦਾ, ਮੁਸੀਬਤਾਂ ‘ਚ ਫਸੇ ਨੂੰ, ਆਉਂਦਾ ਯਾਦ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰ ਪਿਆਰਾ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਹੈ....! -ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੂਰ

ਏਕਤਾ ਕਪੂਰ ਦੇ ਟੀ.ਵੀ. ਸ਼ੋਅ 'ਚੋਂ ਸ਼ਿਵਾਂਗੀ ਜੋਸ਼ੀ ਬਾਹਰ

ਟੀ.ਵੀ. ਸ਼ੋਅ 'ਯੋ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਿਆ ਕਹਿਲਾਤਾ ਹੈ' ਵਿਚ ਨਾਇਕਾ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨਾਲ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਸ਼ਿਵਾਂਗੀ ਜੋਸ਼ੀ ਟੀ.ਵੀ. ਦੀਆਂ ਸਫਲ ਮਹਿਲਾ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਹੈ। ਸਾਲ 2018 ਵਿਚ ਸ਼ਿਵਾਂਗੀ ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਸਮਾਚਾਰ ਪੱਤਰ ਨੇ 50 ਸਭ ਤੋਂ ਆਕਰਸ਼ਕ ਏਸ਼ਿਆਈ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ, 5ਵੇਂ ਸਾਲ 2019 ਵਿਚ 7ਵੇਂ ਅਤੇ ਸਾਲ 2020 ਵਿਚ 26ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਥਾਂ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸੇ ਸਮਾਚਾਰ ਪੱਤਰ ਨੇ ਸਾਲ 2020 ਵਿਚ 30 ਗਲੋਬਲ ਏਸ਼ਿਆਈ ਸਟਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵਾਂਗੀ ਨੂੰ 11ਵਾਂ ਸਥਾਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

2019 ਵਿਚ ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਦੀ 20 ਸਭ ਤੋਂ ਪਸੰਦੀਦਾ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵਾਂਗੀ ਨੂੰ 7ਵੇਂ ਅਤੇ 2020 ਵਿਚ 9ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਥਾਂ



ਦਿੱਤੀ। ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਸ਼ਿਵਾਂਗੀ ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਏਕਤਾ ਕਪੂਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਹਾਊਸ ਵਲੋਂ ਬਣਾਏ ਸ਼ੋਅ 'ਬਰਸਾਤ' ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸ਼ੋਅ ਵਿਚ ਕੁਸ਼ਲ ਟੈਡਨ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਸੀ। ਕੁਸ਼ਲ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵਾਂਗੀ ਦੀ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਜੋੜੀ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੌਰਾਨ

ਖ਼ਬਰਾਂ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਡੇਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼ਿਵਾਂਗੀ ਜੋਸ਼ੀ ਸੋਨੀ ਟੀ.ਵੀ. 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਏਕਤਾ ਕਪੂਰ ਦੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਸ਼ੋਅ ਵਿਚ ਹਰਸ਼ਦ ਚੋਪੜਾ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਬਦਲ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਏਕਤਾ ਕਪੂਰ ਦਾ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਹਾਊਸ ਸ਼ਿਵਾਂਗੀ ਤੋਂ ਫਾਲੋਅਪ ਨਹੀਂ ਲੈ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਸ਼ਿਵਾਂਗੀ ਨੂੰ ਸ਼ੋਅ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਅਦਾਕਾਰਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਰਾਠੌਰ ਨੂੰ ਸ਼ਿਵਾਂਗੀ ਜੋਸ਼ੀ ਦੀ ਥਾਂ ਇਸ ਭੂਮਿਕਾ ਲਈ ਲੈਣ

ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਦਾਕਾਰਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਰਾਠੌਰ, ਹਰਸ਼ਦ ਚੋਪੜਾ ਦੇ ਨਾਲ ਟੀ.ਵੀ. ਸ਼ੋਅ 'ਜੇ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਿਆ ਕਹਿਲਾਤਾ ਹੈ' ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਜੋੜੀ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੋਅ ਵਿਚ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਰਾਠੌਰ, ਸ਼ਿਵਾਂਗੀ ਜੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬੇਟੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਸੀ।

ਕਲਾ ਪਰਿਕਰਮਾ

ਤੂਫਾਨ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਹੈ ਲਿਸਾ ਮਿਸ਼ਰਾ

ਆਪਣੀ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਬਾਅਦ 'ਇੰਡੋ-ਅਮਰੀਕੀ ਗਾਇਕਾ ਲਿਸਾ ਮਿਸ਼ਰਾ ਕਰਨ ਜੌਹਰ ਦੀ ਧਰਮਾ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਦੀ ਵੈੱਬ ਸੀਰੀਜ਼ 'ਕਾਲ ਮੀ ਬੇ' (2024) ਵਿਚ ਅਨੰਨਿਆ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਅਦਾਕਾਰਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਕਰੀਅਰ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਲਿਸਾ ਮਿਸ਼ਰਾ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸੀਰੀਜ਼ 'ਦ ਰਾਇਲਜ਼' ਵਿਚ ਅਦਾਕਾਰਾ ਜ਼ੀਨਤ ਅਮਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਕਰੀਨ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਓ.ਟੀ.ਟੀ. ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਤੂਫਾਨ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਇਕ ਉੱਚ ਵਰਗ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਮ੍ਰਿਧੀ, ਸਾਜਿਸ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਪਤਝਾਲ ਕਰਦੀ ਇਸ ਵੈੱਬ ਸੀਰੀਜ਼ ਵਿਚ ਈਸ਼ਾਨ ਖੇਟਰ, ਭੂਮੀ ਪੇਡਨੇਕਰ ਅਤੇ ਜ਼ੀਨਤ ਅਮਾਨ ਵਰਗੇ ਕਈ ਕਲਾਕਾਰ ਹਨ।

ਓਡੀਸ਼ਾ ਦੇ ਬੇਰਹਮਪੁਰ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਲਿਸਾ ਮਿਸ਼ਰਾ ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪਲੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸ਼ਿਲ ਕੇ. ਮਿਸ਼ਰਾ, ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਲਿਸਾ ਨੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਘਰ 'ਚ ਸੰਗੀਤ ਸਿੱਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। 2007 ਵਿਚ, 13 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਲਿਸਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਯੂ-ਟਿਊਬ ਚੈਨਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੇ ਗਾਣੇ ਦੇ ਕਵਰ ਅਪਲੋਡ ਕੀਤੇ। 2018 ਵਿਚ ਲਿਸਾ ਨੇ ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ 'ਤੇ 'ਤਾਰੀਫ਼' (ਵੀਰੋ ਦੀ ਵੈਡਿੰਗ) ਅਤੇ 'ਲੈਟ ਮੀ. ਲਵ ਯੂ' ਦਾ ਮੈਸੇਜ ਅਪਲੋਡ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੋਨਮ ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਰੀਆ ਕਪੂਰ ਨੇ

ਦੇਖਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ 'ਵੀਰੋ ਦੀ ਵੈਡਿੰਗ' ਲਈ 'ਤਾਰੀਫ਼' ਦੇ ਰੀਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਵਰਜਨ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ੂਟ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਇਹ ਗਾਣਾ ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਣਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਣਿਆਂ ਵਿਚ 'ਜਜਮੈਂਟਲ ਹੈ ਕਿਆ', 2019 ਦਾ 'ਦ ਵਖਰਾ ਸਾਂਗ', 'ਦ ਸਕਾਈ ਇਜ ਪਿੱਕ' 2019 ਦਾ 'ਨਾਦਾਨੀਆਂ', 'ਗੁਡ ਨਿਊਜ਼', 2019 ਦਾ 'ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਮੇਂ' ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਅਕਾਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ 2022 ਵਿਚ 'ਬੈਲੇਸੀਆਗਾ' ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਨਾਲ 'ਚ ਪਾਵਰ ਆਫ਼ ਡ੍ਰੀਮਜ਼' ਵਰਗੇ ਗੈਰ-ਫਿਲਮੀ ਗੀਤ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਗਾਏ।

2019 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਵੀ.ਵਾਈ.ਆਰ.ਐਲ. ਓਰੀਜ਼ਿਨਲਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਫਿਲਮੀ ਸੰਗੀਤ ਲਈ ਕਰਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮਿਸ਼ਰਾ ਨਾਲ 'ਸਜਨਾ ਵੇ' ਗਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਪਿੱਠਵਰਤੀ ਗਾਣੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਭਿਨੈ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਸਾਲ



2019 ਵਿਚ ਉਹ 'ਚ ਕਪਿਲ ਸ਼ਰਮਾ ਸ਼ੋਅ' ਵਿਚ ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਹਾਰਡੀ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਤਨਿਸ਼ਕ ਬਾਗਚੀ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਲਾਈਵ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਕੀਤੇ। ਹੁਣ ਉਹ ਫੋਤੀ ਹੀ ਨੈੱਟਵਰਕ ਦੀ ਸੀਰੀਜ਼ 'ਦ ਰਾਇਲਜ਼' ਵਿਚ ਜ਼ੀਨਤ ਅਮਾਨ, ਭੂਮੀ ਪੇਡਨੇਕਰ ਅਤੇ ਈਸ਼ਾਨ ਖੇਟਰ ਨਾਲ ਨਿੱਕੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗੀ। ਜ਼ੀਨਤ ਅਮਾਨ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਲਿਸਾ ਲਈ ਸੁਪਨੇ ਵਰਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਲਿਸਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਉਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਰਹੇ ਹਨ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉੱਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 19 ਜੁਲਾਈ 2025 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-699



ਬੱਚੀਆਂ ਬੱਚੇ ਮੁਹਰੇ ਲੱਗੇ, ਚੁੱਕ ਚੁੱਕ ਮੁੱਕੇ ਨਾਹਰੇ ਲਾਵਣ।
ਬਾਪੂ ਬੇਬੇ ਪਿੱਛੇ ਤੁਰ ਪਏ, ਝੰਡੇ ਵਿਚ ਹਵਾ ਲਹਿਰਾਵਣ
ਚੁੱਲ੍ਹਿਆਂ 'ਤੇ ਹੁਣ ਗੱਲ ਚੱਲ ਪਈ, ਤੁਰ ਪਏ ਕਿਸਾਨ ਜ਼ਮੀਨ ਬਚਾਵਣ
ਲੜੇ ਬਿਨਾਂ ਨੀ ਸਰਨਾ ਲੋਕੋ, ਦੱਬੇ ਕੁਚਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਵਣ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-697



ਕਿੰਨਾ ਹੈ ਨਿਰਦਈ ਹੋਇਆ,
ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਢਾਹ ਕੇ ਲੰਬਾ ਪਾਵੇ,
ਯੋਗਾ ਦਾ ਆਸਨ ਲਾਇਆ,
ਦੁਨੀਆਂ ਤਾਈਂ ਢੁਕਵੇਂਜ ਦਿਖਾਵੇ।
ਕਿੱਥੋਂ ਭਲਾ ਹੋਏਗਾ ਓਏ ਬੰਦੇ,
ਬੂਠੇ ਹੰਕਾਰ ਹਉਮੈਂ ਫੱਸਦਾ ਜਾਵੇ,
ਮੁਕਤੀ ਲੱਭਦਾ ਲੱਭਦਾ ਭੈੜਾ,
ਆਪਣੇ ਲਈ ਨਰਕ ਸਹੇਤੀ ਜਾਵੇ।
-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ "ਨੂਰਪੁਰੀ"

ਬੇ-ਜੁਬਾਨ 'ਤੇ ਆਸਣ ਲਗਾ ਕੇ।
ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਨੂੰ ਇੰਝ ਤੜਫਾ ਕੇ।
ਯੋਗ-ਸਾਧਨਾ ਕਲੰਕਿਤ ਕਰਤੀ।
ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਲੋਈ ਲਾਹ ਕੇ ਧਰਤੀ।
ਹੋਵਾਨੀਅਤ ਦੀ ਹੱਦ ਕਰਤੀ ਪਾਰ।
ਰੱਬਾ ਕਦੇ ਤਾਂ ਝਾਤੀ ਮਾਰ।
-ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਪਾਲੀ (ਬਠਿੰਡਾ)
ਫੋਨ: 94176-49275

ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਜਿਹੇ ਢੋਂਗ ਰਚਾ ਕੇ
ਵਿਹਲੇ ਲੋਕੀਂ ਮਨ ਪ੍ਰਚਾਵਣ।
ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬਾਹੂ ਬਲੀ ਨੂੰ
ਢਾਹ ਕੇ ਉਪਰ ਆਸਣ ਲਾਵਣ।
ਬੇ-ਜੁਬਾਨ 'ਤੇ ਜੁਲਮ ਕਮਾ ਕੇ
ਤਨ ਤੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸੁੱਧ ਕਰਾਵਣ।
-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ

ਯੋਗਾ ਕਰਦੇ ਯੋਗੀਆ,
ਅਰਥ ਜੋਗ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਵਿਗਾੜ।
ਚਾਪਲੂਸੀ ਦੇ ਤੂੰ ਕਾਰਨੇ,
ਅਨੇਕ ਜੀਵ ਤੂੰ ਦਿੱਤੇ ਲਤਾੜ।
ਯੋਗ ਤਾਂ, ਜੇ ਜੁਤੀਐਂ ਰੱਬ ਸੰਗ,

ਕਰੋਂ ਜੀਆਂ 'ਤੇ ਉਪਕਾਰ।
ਪਰ ਵਿੱਥ ਪਾਈ ਤੂੰ ਰੱਬ ਤੋਂ,
ਲਏ ਕਰਮ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾੜ।
ਮੂਹੋਂ ਤਾਂ ਬੋਲੇ ਰਾਮ ਰਾਮ,
ਰੱਖੇ ਬਗਲ ਛੁਰੀ, ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ।
ਅੱਲ੍ਹਾ ਸੁਣ ਨਾ ਸਹਿ ਸਕੇਂ,
ਦੇਵੇਂ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਮੋਮਨ ਮਾਰ।
ਭਗਵੇਂ ਪਾਉਂਦਾ ਕੱਪੜੇ,
ਭਗਵਾਨ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ।
ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਲਾਵੇਂ ਢਾਉਣ ਨੂੰ,
ਨਿਤਾਣਿਆਂ ਦੇ ਘਰ-ਬਾਰ।
ਸੁਣ ਰੱਬੋਂ ਟੁੱਟੇ ਯੋਗੀਆ,
ਕੁਝ ਹੱਥ ਅਕਲ ਨੂੰ ਮਾਰ।
'ਉਹ' ਕਰਮ-ਕਾਂਡ ਨਾ ਲੋੜਦਾ,
ਸੁੱਚਾ ਪਰ ਕਿਰਦਾਰ।
'ਉਥੇ' ਉਚਾ ਨੀਵਾਂ ਨਾ ਕੋਈ,
ਮਨੁੱਖ ਸਭੇ ਇੱਕੋਸਾਰ।
ਨਾ ਮੁੱਲਾਂ ਪੰਡਤ ਵੱਖਰੇ,
ਨਾ ਉਮਰਾਓ ਪੰਚ ਸਿਕਦਾਰ।

-ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ 'ਨਾਕਾਮ'
ਫੋਨ: +1 864 318 5500

ਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਫੋਟੋ ਖਿਚਵਾਉਂਦੇ ਹੋ
ਲੱਗਦਾ ਤੁਸੀਂ ਢਕਵੇਂਜ ਰਚਾਉਂਦੇ ਹੋ!
ਹੋਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲੱਭੀ
ਵੱਡੇ ਕਲਾਕਾਰ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਹੋ!
ਸਮਝ ਨੂੰ ਆਉਂਦੀ ਇੰਦਾ ਕਰ ਕੇ
ਕਿਹੜਾ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹੋ?
ਬੇਜੁਬਾਨਾਂ 'ਤੇ ਜੁਲਮ ਬੰਦ ਕਰੋ
ਕਿਉਂ ਮੱਥੇ ਕਲੰਕ ਲਗਵਾਉਂਦੇ ਹੋ?
-ਲੋਕਨਾਥ ਸ਼ਰਮਾ
ਫੋਨ: 94171-76877

ਸ਼ੈਤਾਨ ਦਾ ਧੰਦਾ
ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਗਲ ਫੰਦਾ
ਕਰ ਹਾਰ ਸਿੰਗਾਰ ਉਠ ਨੂੰ
ਬੈਠ ਉਪਰ ਕਰਨ ਯੋਗਾ
ਅਭਿਗਦਾ ਤਾਂ ਹੈ ਜਦ ਨੂਤਦੇ
ਮਜ਼ਾ ਆਪਣਾ ਤੰਗੀ ਉਸ ਨੂੰ
ਭਗਵਾਨ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ
ਚੱਲਦਾ ਪਾਖੰਡੀ ਵਪਾਰ।
-ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਲ ਦੇਸਾਝ

ਅਮੋਲਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ 'ਤੇ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ...

ਅਮੋਲਕ ਇਕ ਅਮੋਲਕ ਹੀਰਾ

ਮੇਰਾ ਇਹ ਅਜੀਬ 14 ਜੁਲਾਈ 1955 ਇਸ ਦੁਨੀਆ 'ਤੇ ਆਇਆ ਅਤੇ 20 ਅਪਰੈਲ 2021 ਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਕੂਚ ਕਰ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਅਤੇ ਪੁਤਰ ਮਨਦੀਪ ਲਈ ਮੇਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਹਮਸਫਰ ਰਾਜਵੰਤ ਦੀਆਂ ਢੇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸੁਝਾਵਾਂ ਹਰ ਵੇਲੇ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਹ ਵੀ ਅਜੀਬ ਇਤਫਾਕ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਅਤੇ ਅਮੋਲਕ ਦਾ ਬਚਪਨ ਰੇਤਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਬੀਤਿਆ, ਜਿਥੋਂ ਦੀਆਂ ਤੰਤੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਤੇ ਕਾਲੀਆਂ-ਬੋਲੀਆਂ ਹਨੇਰੀਆਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਕਠਿਨਾਈਆਂ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਸਹਿਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਬਖਸ਼ੀ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਵਿਛੜੀ ਰੂਹ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

ਅਜੀਬ ਇਤਫਾਕ ਸੀ ਕਿ 1970ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਅਧਿਆਪਕ ਸੀ ਤੇ ਅਮੋਲਕ ਵੀ ਉਥੇ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਉਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸੰਖੇਪਤਾ, ਸਰਲਤਾ, ਸਾਦਗੀ, ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਐਸੇ ਗੁਰੂ ਦੱਸੇ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਇਕ ਸੁਚੱਜੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ।

ਅਮੋਲਕ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਆਪਣੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਪ੍ਰੋ. ਦਿਲ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਲਈ ਕੁਝ ਲਿਖਾਂ, ਜਿਸਦਾ ਮੈਨੂੰ ਅਜ ਤਕ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਸਾਧਾਰਨ ਜਿਹੀ ਇੱਛਾ ਵੀ ਪੂਰੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਦਿਲ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਆਪਣੀ ਨਿਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹੀ ਵੀ ਝਾਤ ਪਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਾ ਦੇ ਸਕੇ। ਕਲਾਤਮਕ ਵੇਰਵੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸੋਹਲੇ ਗਾਉਣਾ ਮੇਰੀ ਫਿਤਰਤ ਨਹੀਂ। ਮੇਰੀ ਇਸ ਉਣਤਾਈ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਝੋਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਮੈਂ ਬੇਵੱਸ ਹਾਂ। ਪਿਆਰੇ ਅਮੋਲਕ ਲਈ ਮੈਂ ਖ਼ਿਮਾ ਦਾ ਜਾਚਕ ਰਹਾਂਗਾ।

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ

ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਅਨੁਭਵ ਲਿਖਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਕਰ ਆਇਆ ਹੈ। ਸਾਧਾਰਨ ਘਰਾਂ ਦੇ ਨਲਾਇਕ ਬੱਚੇ ਉਥੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਅਜ ਤਕ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਪਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ

ਸੁਕਰਾਨੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ। ਯੂ.ਜੀ.ਸੀ. ਵਲੋਂ ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਪੇਅ-ਸਕੋਲ ਚੰਗੇ ਕਰਨ ਨੂੰ ਸਲਾਹੁਣ ਦੀ ਥਾਂ ਅਤਿੱਕੇ ਲਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।



2015 ਦੀ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ' ਮੌਕੇ ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਨਾਲ ਤਸਵੀਰ ਖਿਚਵਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰੋ. ਬ੍ਰਿਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਰਾਜਵੰਤ।

ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਰੱਜੇ-ਪੁੱਜੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਫਰਜੰਦ; ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆਈ.ਏ.ਐਸ., ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਅਤੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਦੀਆਂ ਪਦਵੀਆਂ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਏ, ਦੀ ਸੋਚ ਕੁਝ ਵੱਖਰੀ ਵੇਖੀ। ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਲਾਲਚ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਅਣਬੱਧ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਘਾਲਣਾ ਬਾਰੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵੀ

ਉਸਤਾਦਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਮੋਲਕ ਦੀ ਗੂੜ੍ਹੀ ਸ਼ਰਧਾ, ਸਤਿਕਾਰ ਉਸਨੂੰ ਸਭਿਅਕ ਅਤੇ ਨਿਮਰਤਾ ਦਾ ਪੁੰਜ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਸਨਮਾਨ ਨਾ ਦੇਣਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਬੇਕਦਰੀ ਇਕ ਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਤਹਿਜ਼ੀਬ ਅਤੇ ਸੱਭਿਅਤਾ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

ਵਕਤ ਗੁਜ਼ਰਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਮੋਲਕ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਲਿਖਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿਚ ਪਰਪੱਕਤਾ, ਦਾਨਾਈ ਅਤੇ ਪਾਕੀਜ਼ਗੀ ਦੇ ਅੰਸ ਵਧਦੇ ਗਏ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ ਬੁਨਿਆਦ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਉਹ ਦਿਲ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹੀ ਸਜਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ।

ਮੇਰੇ ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚਣ ਪਿਛੋਂ ਉਸ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਮੁਲਾਕਾਤ 2015 ਵਿਚ ਹੋਈ। 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਪਿਆਰੀ ਜਿਹੀ ਸ਼ਾਮ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਕਹਿਣ ਪਿਛੋਂ ਉਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਕਈ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਉਸ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਭਰੀ ਮਿਲਣੀ ਕੀਤੀ। ਉਸਦੀ ਬੇਵੱਸੀ ਅਤੇ ਵਿਗੜਦੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ। ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਬੱਕੀ ਹੋਈ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ (ਮਾਮੂਲੀ) ਨਜ਼ਰਾਨਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਅਮੋਲਕ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਤੁਹਾਡੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਕਾਹਦੀ ਫਿਕਰ ਹੈ-ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਇਕ ਅਭੁੱਲ ਯਾਦ ਬਣ ਗਿਆ।

ਉਸਦੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਅਤੇ ਲਾਇਲਾਜ ਬੀਮਾਰੀ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਮੇਰੇ ਮਨ ਉਤੇ ਸਦਾ ਲਈ ਗਹਿਰਾ ਅਸਰ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਅਮੋਲਕ ਦੀ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਚੀਜ਼ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਛਪਦਾ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਅਣਬੱਧ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਖੂਨ-ਪਸੀਨੇ ਨਾਲ ਸਿੱਜਿਆ ਇਹ ਖੂਬਸੂਰਤ ਬੂਟਾ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਨੈਟ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਛਪ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਅਤੇ ਹਰਮਨ-ਪਿਆਰਤਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਅਤੇ ਪੇਰੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ

ਸਾਰੇ ਪਾਠਕ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਨਾਸ਼ਤਾ ਵੀ ਇਸ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਦਿਆਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੋਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉਸ ਦਿਨ ਸਿੱਧਾ-ਸਾਧਾ ਭੋਜਨ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੁਆਦਲਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਵੈਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਦੇ ਫੋਨ ਦੀ ਘੰਟੀ ਖੜਕਣ ਲਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰਖਣ ਲਈ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਟੀਮ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕਈ ਨਵੇਂ ਫੀਚਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਹੀ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਣੋਖੇ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਹਨ। ਪੁਰਾਣੇ, ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਮਨੋ-ਪ੍ਰਮੋਨੇ ਲੇਖਕ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਵਧਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਵੇਂ ਆਪਣੀ ਕਲਮ-ਅਜ਼ਮਾਈ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਭਵਿੱਖ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰ ਅੰਕ ਵਿਚ ਕਿਸੇ-ਨਾ-ਕਿਸੇ ਵਡਮੁੱਲੀ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੱਚ ਪੁਛੋ ਤਾਂ ਇਸ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਜਿਹਾ ਸੁਆਦ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਨਹੀਂ ਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਧਦਾ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਚੁਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਲੀਕਾ ਇਸ ਨੂੰ ਆਰਥਕ ਪੱਖੋਂ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗਾ। ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਇਸ ਦੀ ਲੋਅ ਨੂੰ ਕਦੀ ਬੁਝਣ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਇਹ ਖੂਬਸੂਰਤ ਗੁਲਦਸਤਾ ਆਪਣੀ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਮਹਿਕ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਬਖੇਰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਹਰ ਨਵਾਂ ਇਸ਼ੂ ਪਿਆਰੇ ਅਮੋਲਕ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਇਹੀ ਕਹਾਂਗਾ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤੇਰੇ ਕਿਆ ਕਹਿਣੇ'।

-ਪਾਠਕਾਂ ਅਤੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦਾ ਸੁਭਚਿੰਤਕ

ਪ੍ਰੋ. ਬ੍ਰਿਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ
ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ
ਫੋਨ:925-683-1982

ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਜਾਨ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਦਲੇਰ ਕੁੜੀ - ਮਲਾਲਾ ਯੂਸਫਜ਼ਈ

ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੀ ਹਸਤੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਦਿਵਸ ਮਨਾਏ ਜਾਣਾ ਬੜੇ ਹੀ ਫ਼ਖ਼ਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਅੱਜ 'ਵਿਸ਼ਵ ਮਲਾਲਾ ਦਿਵਸ' 'ਤੇ ਅੱਜ ਦਾ ਦਿਨ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੀ 'ਨੋਬਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ' ਵਿਜੇਤਾ ਮਲਾਲਾ ਯੂਸਫਜ਼ਈ ਨਾਮਕ ਉਸ 'ਲਿਵਿੰਗ ਲੈਜੈਂਡ' ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ 'ਜਿਸਨੇ ਵਿੱਦਿਆ ਰੂਪੀ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਖਾਤਿਰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਵੀ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਿੱਕੇ ਘੁੰਮਣ
ਫੋਨ: 97816-46008

ਆਪਣੀ ਈਨ ਮੰਨਵਾਉਣ ਲਈ ਤਾਲਿਬਾਨੀ ਹੱਤਿਆਰੇ ਨੇ ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਨੋਕ ਉਸਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਤਾਣ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਸਮੂਹ ਬੱਚੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਹ ਸ਼ੇਰ ਬੱਚੀ ਨਾ ਡੋਲੀ, ਨਾ ਕੰਬੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟੀ। ਇਸਦਾ ਇਰਾਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੀ ਤੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਸੱਚ ਦਾ ਵਾਸਾ ਸੀ। ਤਾਕਤਵਰ ਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹੱਤਿਆਰੇ ਨੇ ਇਸ ਕਮਜ਼ੋਰ ਤੇ ਨਿਰਬੀ ਬੱਚੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਜਾਂਦੀ ਵੇਖ ਕੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਮਲਾਲਾ ਦੇ ਸਿਰ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਸੀ।

ਮਲਾਲਾ ਯੂਸਫਜ਼ਈ ਦਾ ਜਨਮ 12 ਜੁਲਾਈ,1997 ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਮਿੰਗੋਰਾ ਵਿਖੇ ਵੱਸਦੇ ਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਜਨਾਬ ਜ਼ਿਆ-ਉਦ-ਦੀਨ ਯੂਸਫਜ਼ਈ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ। ਮਲਾਲਾ ਨੂੰ ਨਿੱਕੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਹੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਬੜਾ ਸ਼ੌਕ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਜਾਣਨ

ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਸੰਨ 2007 ਵਿਚ ਉਸਦੇ ਸ਼ਹਿਰ 'ਤੇ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਅਤੇ ਪਿਛਾਹ ਖਿੱਚੂ ਸੋਚ ਦੇ ਮਾਲਕ ਅੰਤਵਾਦੀ ਗਰੁੱਪ 'ਤਾਲਿਬਾਨ' ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਹੁਕਮ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਲੜਕੀ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗੀ। ਮਲਾਲਾ ਨੂੰ ਇਹ ਤਾਲਿਬਾਨੀ ਐਲਾਨ ਨਾ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਲੱਗਿਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਹੋਇਆ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸੰਨ 2009 ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਬਲਾਗ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਉਸਨੇ ਸਵਾਤ ਵਾਲੀ ਵਿਚ ਤਾਲਿਬਾਨੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ-ਸਿਤਮ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਬਿਆਨ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸੰਨ 2012 ਤੱਕ ਮਲਾਲਾ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਅੱਥਾ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰੰਤਰ ਲੜਦੀ ਲੜਦੇ ਰਹੇ। ਦੋਵੇਂ ਪਿਉ-ਧੀ ਨਾ ਤਾਂ ਬੱਕੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਾਰੇ ਪਰ ਅਖੀਰ 9 ਅਕਤੂਬਰ, 2012 ਨੂੰ ਕਾਇਰ ਤੇ ਬੁਖ਼ਦਿਲ ਤਾਲਿਬਾਨੀ ਅੰਤਵਾਦੀਆਂ ਨੇ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚੀ ਮਲਾਲਾ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਈ। 13 ਅਕਤੂਬਰ, 2012 ਤੱਕ ਉਹ ਇਕ ਮਿਲਟਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇ ਮੌਤ ਦਰਮਿਆਨ ਜੁੜਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਬਰਮਿੰਘਮ ਦੇ ਇਕ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚੱਲੇ ਇਲਾਜ ਅਤੇ ਕਈ ਸਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਖ਼ਿਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਸੁਣ ਲਈਆਂ ਤੇ ਮਲਾਲਾ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚ ਗਈ। ਸਿਹਤਯਾਬ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਮਲਾਲਾ ਨੇ ਬਰਮਿੰਘਮ ਵਿਖੇ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਕਿੰਨੇ ਫ਼ਖ਼ਰ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵੱਡੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਮਹਿਜ਼ ਨੌਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ

ਸੋਲ੍ਹਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮੌਕੇ ਮਲਾਲਾ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ 'ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਘ' ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਖੇ ਕੁੱਲ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ- 'ਮਲਾਲਾ ਦਿਵਸ ਕੇਵਲ ਮਲਾਲਾ ਯੂਸਫਜ਼ਈ ਦਾ ਦਿਵਸ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਦਿਵਸ ਉਸ ਹਰੇਕ ਲੜਕੀ ਅਤੇ ਲੜਕੇ ਦਾ ਦਿਵਸ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ



ਹੱਕਾਂ ਖਾਤਿਰ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। 'ਮਲਾਲਾ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਤੇ ਸਿਰਤ ਦਾ ਡੰਕਾ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਗੂੰਜ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਸਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮਵਰ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਟਾਈਮ ਮੈਗਜ਼ੀਨ' ਨੇ ਉਸਦਾ ਨਾਂ 'ਵਿਸ਼ਵ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ' ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਗਲੇ

ਹੀ ਸਾਲ ਮਲਾਲਾ ਦੀ ਝੋਲੀ ਕਈ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਇਨਾਮਾਂ-ਸਨਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਸਾਲ 2014 ਵਿਚ 'ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਨੋਬਲ ਪੁਰਸਕਾਰ', 'ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਪੁਰਸਕਾਰ' ਅਤੇ 'ਦਿ ਲਿਬਰਟੀ ਮੈਡਲ' ਜਿਹੇ ਵੱਕਾਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ

'ਵਿਸ਼ਵ ਮਲਾਲਾ ਦਿਵਸ' 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੱਕਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਸੰਖਾਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। 'ਮਲਾਲਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਕੇ ਇਕ ਸੰਗੀਤਕ ਐਲਬਮ 'ਆਈ ਐਮ ਮਲਾਲਾ' ਵੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ 'ਗ੍ਰੈਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ' ਜਿੱਤਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ ਸੀ।

ਲੋਡੀ ਮਾਰਗੂਟ ਹਾਲ, ਆਕਸਫੋਰਡ ਤੋਂ ਦਰਸ਼ਨ-ਸ਼ਾਸਤਰ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਸਹਿਤ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮਲਾਲਾ ਯੂਸਫਜ਼ਈ ਨੇ 24 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕੇਟੋਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਸਾਰ ਮਲਿਕ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਵਾ ਲਈ ਸੀ ਤੇ ਅੱਜਕਲ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਹਿਤ ਇਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਅ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ 'ਮਲਾਲਾ ਫੰਡ' ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕੱਠਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆ-ਵਿਹੁਣੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਜਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਖਰਚ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਹਾਦਰ, ਅਣਖੀਲੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਨਾਰੀ ਜਾਤੀ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਸਿਰਧਤ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਮੁਟਿਆਰ ਨੂੰ ਸਲਾਮ। ਮਲਾਲਾ ਦੇ 29ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮੌਕੇ ਅੱਜ ਸਮੂਹ ਬੱਚੀਆਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਸਿਰਧਤ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹੀ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣਾ, ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਂ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸ਼ਰੀਕ ਦੀ ਤਾਂ ਮੰਜੀ ਠੋਕੀ ਗਈ

ਸੱਠਵਿਆਂ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦੁਆਬੇ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਓਨਾ ਅਮੀਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ ਜਿੰਨਾ ਮਾਝਾ ਤੇ ਮਾਲਵਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮਾਲਵੇ ਤੇ ਮਾਝੇ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਪਾਸ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਜੋ ਟਾਵੇਂ-ਟਾਵੇਂ ਲੋਕ ਪੜ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਉਹ ਸੋਹਣੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਮਾਲਵੇ ਤੇ ਮਾਝੇ ਵਿਚੋਂ ਦੁਆਬੇ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੇ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਦੁਆਬੇ ਦਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤਾ ਜ਼ਮੀਨ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਮਾਝਾ ਸੀ। ਮੀਲ ਮੀਲ 'ਤੇ ਚੌਥੇ ਅਤੇ ਖੱਡਾਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪੁਲ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੰਡ ਹੋ ਕੇ ਮਾਲਕੀਅਤ ਬੜੀ ਛੋਟੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਂ, ਦੁਆਬੀਆਂ ਨੇ ਗਰੀਬੀ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਤਰੀਕਾ ਲੱਭ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਜਾਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਫਿਰ ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ

ਅਵਤਾਰ ਐਸ. ਸੰਘਾ
ਫੋਨ: +61 437 641 033

ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲ ਨੂੰ ਹੋ ਤੁਰੇ। ਇਸ ਬਾਹਰ ਦੀ ਦੌੜ ਨੇ ਦੁਆਬੀਆਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਖੁਸ਼ਕੀ ਚੱਕ ਦਿੱਤੀ। ਚੰਦ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕੱਚੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪੱਕੇ ਘਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਗਏ। ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਇਹ ਹਲ ਵਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਆੜੂ, ਕੇਹਰੂ, ਮੇਲੂ, ਨੰਜੂ, ਪ੍ਰੀਤੂ, ਫੁੱਮੀ, ਦੁੱਮੀ, ਰੇਬੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਚਾਰ ਪੰਜ ਕੁ ਸਾਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸਾਰੇ ਪੈਂਟਾਂ ਪਾ ਕੇ, ਟੈਰਾਲੀਨ ਦੀਆਂ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਪਾ ਕੇ ਟਾਈਆਂ ਤੇ ਚਮਕਦੀਆਂ ਪਿੰਨਾਂ ਲਾ ਕੇ, ਸੋਹਣੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਪਾ ਕੇ, ਮੋਟੇ ਮੋਟੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਕੜੇ ਤੇ ਚੈਨੀਆਂ ਪਾ ਕੇ, ਦਾੜ੍ਹੀ ਮੁੱਛਾਂ ਸਫਾ ਚੱਟ ਕਰਕੇ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲਿਬਾਸ ਤੇ ਲੈਲੋ ਪੋਪੋ ਨਾਲ ਲਬਰੇਜ਼ ਹੋ ਜਦ ਵਾਪਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਆਏ ਤਾਂ ਲੋਕ ਆਟੋਮੈਟੀਕਲੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ, ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਮੇਲਾ ਸਿੰਘ, ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ, ਫੁੱਮਣ ਸਿੰਘ, ਦੁੱਮਣ ਸਿੰਘ, ਰੇਵਲ ਸਿੰਘ ਪੂਰੇ ਨਾਮਾਂ ਨਾਲ ਬੁਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਪੈਸਾ ਤੇ ਲਾਣ-ਪਾਣ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਪਲਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅੰਦਰੋਂ ਭਾਵੇਂ ਬੰਦਾ ਉਦਾ ਹੀ ਹੋਵੇ ਜਿੰਦਾਂ ਦਾ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਹਨਤ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪਰਸੂ, ਪਰਸਾ, ਪਰਸ ਰਾਮ ਵਾਲੀ ਕਹਾਵਤ ਸੱਚੀ ਹੀ ਏ।

ਜਦ ਦੁਆਬੇ 'ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੀ ਪੁੱਠ ਚੜ੍ਹ ਗਈ ਤਾਂ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਆਹ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਵੀ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ 'ਚੋਂ ਇੱਕ ਬਰਾਤ ਵਿਚ ਜਗਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚ 1980 ਵਿਚ ਗਿਆ ਸਾਂ। ਮੁੰਡਾ ਸੁਰਜੀਤ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ ਪੋਲੀਟੈਕਨੀਕ ਦਾ ਡਿਪਲੋਮਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਪਿਓ ਸੰਨ 1970 ਦੇ ਕਰੀਬ ਲੰਡਨ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੜਕਾ ਵੀ ਡਿਪਲੋਮਾ ਕਰਦੇ ਸਾਰ ਹੀ 1975 ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਪਾਸ ਲੰਡਨ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰਿਵਾਰ 1980 ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਪੰਜਾਬ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਆਇਆ ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਦਾ ਗੁਣਾ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ। ਮਲਵਈ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤਾਂ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਵਾਧੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰਲਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਵੀ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੜਕੀ ਨੇ ਉਦੋਂ ਕੁ ਬੀ. ਏ. ਕੀਤੀ ਹੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਲੜਕੇ ਤੋਂ ਨੌਂ ਦਸ ਸਾਲ ਛੋਟੀ ਵੀ ਸੀ।

ਤਕਰੀਬਨ ਡੇਢ ਕੁ ਸੌ ਬੰਦਾ ਬਰਾਤ ਵਿਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੂਹਰੇ ਬਰਾਤ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਾਮਦੀਦ ਕਹਿਣ ਲਈ ਵੀ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਜੁੜਿਆ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਮਿਲਣੀ ਸਮੇਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਬਨੇਰੇ ਤੀਵੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਪਏ ਸਨ। ਵਾਜੇ ਉਦੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਪੜ੍ਹੇ ਪੜ੍ਹੇ ਤੇ ਪੌਂ ਪੌਂ ਕਰਕੇ ਵੱਜਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਦੁਆਬੇ 'ਚੋਂ ਗਏ ਬਹੁਤੇ ਬਰਾਤੀ ਕੱਚ ਭਰਤੋਂ ਸਨ। ਸਰਦਾਰ ਬਹੁਤੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਢੇ ਮੋਨੇ ਵੈਸੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਪੱਗਾਂ, ਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ ਮੋਨੇ ਦਾੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਖੱਤ ਰੱਖੇ ਹੋਏ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਆਏ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਮੁੱਛਾਂ ਸਫਾ ਚੱਟ। ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਰੰਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਫ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸਨ। ਵਲਾਇਤ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਇਹ ਸਭ ਸਾਂਵਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮੂਹਰੇ ਬਰਾਤ ਨੂੰ ਉਤੀਕਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤੇ ਦਾਨੇ ਦਾੜ੍ਹੀਆਂ ਪਗੜੀਆਂ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਦਿਖ ਵਾਲੇ ਜੱਟ ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰ ਸਨ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮਨ-ਮਨੋਤਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਲਾਗੀ ਵੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਾਲਾ ਤੇ ਪਗੜੀਧਾਰੀ ਸੀ। ਬਰਾਤ ਸਾਫਟ ਡਰਿਕਾਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਗੇ ਉਤਾਰੇ

ਵੱਲ ਨੂੰ ਵਧੀ। ਜਲਦੀ ਹੀ ਸੱਦਾ ਚਾਹ ਪਾਣੀ ਤੇ ਨਾਸ਼ਤਾਂ ਦਾ ਆ ਗਿਆ। ਕੁੜੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਘਰ ਉਤਾਰੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤਾ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਾਜਾ ਫਿਰ ਗੜ੍ਹ ਗੜ੍ਹ ਤੇ ਤੁੜ ਤੁੜ ਕਰਕੇ ਵੱਜਿਆ। ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ ਸੁਰਜੀਤ ਉਠਿਆ ਤੇ ਮੂਹਰੇ ਹੋ ਤੁਰਿਆ। ਉਸਨੇ ਗੁਲਾਬੀ ਪਗੜੀ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ/ਬਨੁਵਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਉੱਪਰ ਕਲਗੀ ਲਗਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਿਹਰੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਹੱਥ ਵਿਚ ਕਿਰਪਾਨ ਫੜੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਿਰੋਂ ਮੋਨਾ ਸੀ। ਦਾੜ੍ਹੀ ਮਾੜੀ ਮਾੜੀ ਲੁੰਬੀ ਜਿਹੀ ਹੀ ਸੀ। ਸਭ ਬਰਾਤੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਸ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ ਨਾਸ਼ਤਾ ਤੇ ਚਾਹ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੁਹਤਬਰ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕੁਰਸੀਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਨਾਸ਼ਤੇ ਵਿਚ ਆਮਲੇਟ, ਤਲੀ ਹੋਈ ਮੱਛੀ, ਬਰੈੱਡ ਦੇ ਸਲਾਈਸ, ਪਰਾਂਠੇ ਤੇ ਮੱਖਣ ਆਦਿ ਸਨ। ਪੀਣ ਨੂੰ ਚਾਹ ਸੀ, ਪਿੰਡ ਦਾ ਝਿਉਰ ਚਾਹ ਲਿਆ ਕੇ ਚਾਹ ਦੇ ਬਰਤਨ ਭਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਹੋਰਾਨੀ ਇਹ ਹੋਈ ਕਿ ਝਿਉਰ ਵੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਤੇ ਪਗੜੀਧਾਰੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਦੁਆਬੇ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਝਿਉਰ ਕਦੀ ਘੱਟ ਹੀ ਪਗੜੀਧਾਰੀ ਦੇਖੇ ਸਨ। ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਸੇਵਕੀ ਵੱਧ ਸੀ। ਦੁਆਬੇ ਦੀ ਬਰਾਤ ਮਲਵਈਆਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਰਗੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਬਰਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਲਵਈ ਸੁੱਘੜ ਸਿਆਣੇ ਸਿੱਖ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੁਆਬੇ ਤੇ ਮਾਲਵੇ ਦਾ ਇਹ ਮੇਲ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੀ ਵਲਾਇਤ ਸੀ। ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਬਾਹਰ

ਜਾਣ ਦੀ ਮਾੜੀ ਮਾੜੀ ਚੇਟਕ ਜਾਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਘੱਟ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਾਲਾ ਦੁਆਬਾ ਵਲਾਇਤ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਕਾਫੀ ਅਮੀਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਲਾਵਾਂ ਦਾ ਸੱਦਾ ਆ ਗਿਆ। ਲਾਵਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰਾਤ ਨੇ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਨਾ ਲਗਾਇਆ। ਲਾਵਾਂ ਸਮੇਂ ਕੁੜੀ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦੋ ਤਿੰਨ ਚੰਗੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਨੇ ਵੀ ਬਰਾਤ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸੋਹਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਛੱਡਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸੋਹਣਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵੀ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦਾ ਅਧਿਆਪਕ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਸੋਹਣੀ ਸਮਾਜਿਕ ਕਵਿਤਾ ਬੋਲੀ ਤੇ ਦੂਜੇ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪੜ੍ਹੀ। ਕੀਰਤਨੀਆਂ ਨੇ ਲਾਵਾਂ ਦੇ ਪਾਠ ਨਾਲ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਆਹ ਭਲੀ-ਭਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਬਰਾਤ ਵਾਪਸ ਡੇਰੇ ਆ ਗਈ।

ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਦੀ ਰੋਟੀ ਲਈ ਸੱਦਾ ਆ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਬਰਾਤੀਏ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਹਾੜੇ ਲਾਈ ਜਾਣ। ਬਰਾਤ ਵਿਚ ਸਿਆਣੇ-ਬਿਆਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਈ ਜਾਣ- 'ਕਾਕਾ ਹੋਸ਼ ਵਿਚ ਰਿਹੋ, ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ ਆਏ ਹੋ। ਜੇ ਕੋਈ ਪੰਗਾ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿਸੇ ਨੇ ਛਡਾਉਣਾ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਦਸ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਧਰ ਮੁੱਲਾਪੁਰ ਦਾਖੇ ਆਏ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਕੇਹਰੂ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਬੱਕਰੇ ਬੁਲਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਬਰਾਤ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਜਦ ਕੇਹਰੂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਸਿਰ ਪੜਵਾ ਕੇ ਡੇਰੇ ਆ ਵੜਿਆ ਸੀ। ਕਾਕਾ ਸੰਭਲ ਕੇ ਮਾਲਵੇ 'ਚ ਰਹੋ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਮਾਝੇ ਵਿਚ ਭਾਉਆਂ ਦੇ ਵੱਸ ਪੈ ਜਾਵੇ ਫਿਰ ਤਾਂ ਰੱਬ ਹੀ ਰਾਖਾ।' ਛੋਕਰਿਆਂ ਨੇ ਬਰਾਤ ਮੂਹਰੇ ਸੋਹਣਾ ਭੰਗੜਾ ਪਾਇਆ। ਉਲਟਣ ਪੁਲਟਣ ਤੋਂ ਬਚ ਗਏ। ਵਾਜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੋਹਣੇ ਪੈਸੇ ਬਣ ਗਏ, ਆਫਟਰ ਆਲ ਬਾਹਰਲਿਆਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸੀ। ਬਰਾਤ ਨੇ ਭੋਜਨ ਛਕਿਆ ਤੇ ਵਾਪਸ ਡੇਰੇ ਚਲੀ ਗਈ।

ਫਿਰ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਦਾਜ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ। ਦੁਆਬੇ ਵਿਚ ਦਾਜ ਦਾ ਜਲੌਓ ਓਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ ਜਿੰਨਾ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਸੀ। ਅੰਤਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਲੱਤੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੋਟੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਵਿਚ ਟੀ.ਵੀ. ਸੈੱਟ, ਬਜਾਜ ਚੇਤਕ ਸਕੂਟਰ, ਦੋ ਪੇਟੀਆਂ, ਇੱਕ ਪਲੰਘ, ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦੀ ਚੇਨ, ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਬਾਪ ਨੂੰ ਕੜਾ, ਮਾਮੇ ਨੂੰ ਕੜਾ, ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕੜਾ, ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਮਾਂ ਤੇ ਭੈਣ ਨੂੰ ਵਾਲੀਆਂ, ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਚਾਰ ਸੋਨੇ ਦੇ ਸੈੱਟ ਤੇ ਦੋ ਡਾਇਮੰਡ ਦੇ ਸੈੱਟ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭਾਂਡੇ, ਕੁਕਿੰਗ ਗੈਸ ਦਾ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਵਗੈਰਾ ਵਗੈਰਾ। ਦੁਆਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਜ ਕਾਫੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਉਦੋਂ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮਲਵਈਆਂ ਨੇ ਦਾਜ ਦੇਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ।

ਸਾਲ ਕੁ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਖੁਦ ਵੀ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਹੀ ਵਿਆਹਿਆ ਗਿਆ। ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਦਾਜ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤਰਜੀਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੰਦਾ। ਹੁਣ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵਿਆਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਲਈ ਰਾਸਤਾ ਜ਼ਰੂਰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਤੱਕ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗਿੱਲ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਨਾਰੰਗਵਾਲ ਤੱਕ ਸਨ। ਫਿਰ ਇੱਕ ਵਿਆਹ ਮੇਰੀ ਘਰਵਾਲੀ ਦੀ ਭੂਆ ਦੀ ਲੜਕੀ ਦਾ ਹੋਇਆ। ਅਸੀਂ ਗੱਜ-ਵੱਜ ਕੇ ਵਿਆਹ ਦੇਖਣ ਗਏ। ਬਰਾਤ ਲੁਧਿਆਣਿਓਂ ਆਈ ਸੀ। ਲੜਕਾ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀ-ਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸੀ। ਲੜਕੀ ਵੀ ਲੁਧਿਆਣੇ ਕਿਸੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸੀ। ਬਰਾਤ ਸਵੇਰੇ ਆਉਣੀ ਸੀ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿਚ ਬੜਾ ਧਮੱਚਤ ਪਿਆ। ਨੱਚਣ ਗਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅੰਤ ਨਾ



ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਘਰ ਦਾ ਜਵਾਬੀ ਸਾਂ। ਮੇਰੇ ਤੇ ਸਿੱਠਣੀਆਂ ਦੀ ਵਾਛੜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਖਿੱਚ ਖਿੱਚ ਕੇ ਨੱਚਣ ਲਈ ਵੀ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਭੇਜਝਪਾਨੇ ਵਿਚ ਕਦੀ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤਾਂ ਮਾਝਾ ਮੋਟਾ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਕੇ ਕੰਮ ਸਾਰ ਲਿਆ ਪਰ ਮੈਂ ਇੱਕ ਗੱਲ ਲੜ ਬੰਨ੍ਹ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਬੇਬੜੀ ਕਰਵਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਮਾਝੇ ਮੋਟੇ ਇੱਕ ਦੋ ਗੋਤੇ ਕੱਢ ਲੈਣੇ ਚੰਗੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਸ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਵਿਆਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਇਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਵਿਚ ਨਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੋ ਗੋਤੇ ਕੱਢ ਕੇ ਸੁਰਖਰੂ ਹੋਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਤਲਾਸ਼ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਬੰਦਾ ਇੱਥੇ ਨਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਸ਼ਰਾਬੀ ਖਿੱਚ ਧੂਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹਟਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਮਾਲਵਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਿਚ ਦੁਆਬੇ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਹੁਣ ਵੀ ਇਵੇਂ ਹੀ ਹੋਵੇ।

ਸਵੇਰੇ ਬਰਾਤ ਆਈ। ਸੌ ਕੁ ਬਰਾਤੀ ਸਨ। 80 ਫੀਸਦੀ ਬਰਾਤ ਪੜ੍ਹੀ ਲਿਖੀ ਲੱਗਦੀ ਸੀ। ਸਭ ਪਾਸੇ ਸਰਦਾਰੀ ਦਾ ਝੰਡਾ ਸੀ। ਮਲਵਈ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਹੀ ਵਿਆਹੁਣ ਆਏ ਸਨ। ਲਾਤੇ ਦਾ ਬਾਪ ਵੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਸੀ। ਐਕਸੀਅਨ ਦੀ ਪੋਸਟ ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਸੀ। ਨਾਨਕੇ ਵੀ ਸੋਹਣੇ ਲੈਂਡ ਲਾਰਡ ਸਨ। ਬਰਾਤ ਦੀ ਪੂਰੀ ਆਓ ਭਗਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਬਰਾਤ ਵਾਜਾ ਕੁਝ ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦਾ ਲਿਆਈ ਸੀ। ਵਾਜਾ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੀ ਤੇ ਬਰਾਤੀ ਵੀ ਬਹੁਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਜਿਹੇ ਸਨ। ਖਾਧੀ ਪੀਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸੋਹਣੀ ਪਰ ਬੜੇ ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ। ਬਰਾਤ ਮੂਹਰੇ ਭੰਗੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਪਾਇਆ ਪਰ ਬੜਾ ਮਿਆਰੀ ਭੰਗੜਾ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਬੋਲੀਆਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸਿਖਾਂਦਰੂ ਮੁੰਡਾ ਵੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਢੋਲ ਵਾਲਾ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਵੀ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਯੁਵਕ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਅਕਸਰ ਦੇਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਾਂ। ਇਸ ਮੁੰਡੇ ਅਤੇ ਢੋਲੀ ਨੇ ਬਰਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੋਹਣਾ ਨਚਾਇਆ। ਬਰਾਤੀਆਂ ਨੇ ਪੈਸੇ ਵੀ ਸੋਹਣੇ ਵਾਰੇ। ਵਾਜੇ ਵਾਲੇ ਪੂਰੇ ਖੁਸ਼ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦ ਬਰਾਤ ਵਾਪਸ ਡੇਰੇ ਆ ਗਈ ਤਾਂ ਉਥੇ ਭੰਡ ਆ ਗਏ।

ਲੈ ਬਈ ਭੰਡਾ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਆਪਾਂ ਕੁੜੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਜਿਹੜੀ ਕਾਲਜੇ ਕੱਢਦੀ ਆ, ਓਏ ਭੰਡਾ ਕਾਲਜੇ ਕੱਢਦੀ ਨਹੀਂ, ਕਾਲਜੇ ਪੜ੍ਹਦੀ ਆ। ਭੰਡਾ ਆਪਾਂ ਕੁੜੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਆਪਾਂ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਘਰ ਭਰਤਾ ਦਾਜ ਨਾਲ? ਕਾਰ ਦੇਤੀ?

ਪੇਟੀਆਂ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ?

ਨਾ ਓਏ ਭੰਡਾ ਨਾ ਬਸ ਘਰ ਭਰਤਾ, ਕਾਹਦੇ ਨਾਲ? ਉਲਟੀਆਂ ਕਰ ਕਰ!!

ਓਏ ਟਿੱਚਰ ਨਾ ਕਰੀਏ ਮਰਾਸੀ ਜਾਤ ਨੂੰ ਓ ਜੁੱਤੀ ਸੋਟੀ ਬਿਨਾ ਤੁਰੀਏ ਨਾ ਰਾਤ ਨੂੰ ਲੈ ਲਈਏ ਉਧਾਰ ਜੇ ਕੋਈ ਕੱਲਾ ਟੱਕਰੇ ਮੰਗ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਨਿੱਤ ਪਾਈਏ ਕੱਪੜੇ ਮੋੜਦੇ ਨਾ ਫੇਰ ਪੁੱਛੀਏ ਨਾ ਬਾਤ ਨੂੰ ਓਏ ਟਿੱਚਰ ਨਾ ਕਰੀਏ ਮਰਾਸੀ ਜਾਤ ਨੂੰ। ਭੰਡਾ ਨੇ ਸੋਹਣਾ ਪਿੜ ਬੰਨ੍ਹਿਆ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਲਗੋਤ ਵੀ ਕਾਫੀ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ। ਪੈਸੇ ਵੀ ਭੰਡਾ ਨੂੰ ਸੋਹਣੇ ਬਣ ਗਏ।

ਉੱਪਰ ਵਾਜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਆਪਣੀ ਤਰਜ ਕੱਢੀ। ਤਰਜ ਦਾ ਮਤਲਬ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਜਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਖਾਣਾ ਤਾਂ ਬਰਾਤ ਖਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਤਰਜ ਦਾ ਮਤਲਬ ਦਾਜ ਦੇਖਣ ਜਾਣ ਦੇ ਸੱਦੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਸੀ। ਗਿਣੇ-ਚੁਣੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਦਾਜ ਦੇਖਣ ਵੱਲ ਨੂੰ ਚਾਲੇ ਪਾ ਗਏ। ਘਰ ਦਾ ਵਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਸਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਸੀ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਹਨ। ਫਰਕ ਸਿਰਫ ਇੰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਸਾਰੇ ਸਮਾਨ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਇੱਕ ਫੀਅਟ ਕਾਰ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਕਾਰ ਨਾਲ ਕਾਰ ਦੀ ਚਾਬੀ ਲਟਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਕਾਰ ਦੇ ਪਰਲੇ ਪਾਸੇ ਗੱਡੇ ਹੋਏ ਲੱਕੜ ਦੇ ਬਾਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮੋਟਾ ਜੰਦਰਾ ਬੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਘਰਵਾਲੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਦਾਜ ਤਾਂ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਬਹੁਤ ਏ। ਇੱਕ ਤੋਂ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਵੱਧ ਕੇ। ਮਾਲਵੇ ਵਾਲੇ ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਹੀ ਬੜੇ ਗੁੱਝੇ ਬੰਦੇ ਨੇ। ਘਰਵਾਲੇ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਬੜੇ ਹੀ ਸਾਉ ਤੇ ਸ਼ਰੀਫ ਜਿਹੇ! ਚੁੱਪ ਚਪੀਤੇ! ਵਗਦੇ ਪਾਣੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਡੁੱਘੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਕੀ ਆਹ ਜੰਦਰਾ ਵੀ ਦਾਜ ਵਿਚ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਏ?'

ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੰਦਰੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਵੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਇਆ? ਬੜੇ ਭੋਲੇ ਹੋ। ਇਹ ਮਾਲਵਾ ਏ ਮਾਲਵਾ! ਇਹਨੂੰ ਦੁਆਬਾ ਨਾ ਸਮਝੀ ਜਾਇਓ। ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਲੋਕ ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ!'

'ਇਸ ਜੰਦਰੇ ਦਾ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਸੰਬੰਧ?' 'ਅਗਲਿਆਂ ਨੇ ਦਾਜ ਦੀ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਕਰਕੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਜੰਦਰਾ ਰੱਖ ਕੇ ਇਹ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਸਿਰੇ ਦਾ ਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾਜ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਅਗਲਿਆਂ ਨੇ ਦਾਜ ਨੂੰ ਜੰਦਰਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਗਲਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਤੱਕ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇੰਨਾਂ ਦਾਜ ਦਿੱਤਾ ਏ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਦੇ ਸਕਦਾ ਏ।'

'ਅੱਛਾ! ਜੰਦਰੇ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਏ? ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਖਰਚਾ ਕੀਤਾ ਤੇਰੀ ਭੂਆ ਨੇ। ਮੰਨ ਗਏ ਮਲਵਈਆਂ ਨੂੰ!!'

'ਤੁਹਾਡੇ ਵੇਲੇ ਵੀ ਕਾਫੀ ਕੁਝ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਨਾ ਬਣਦੇ।'

'ਅਗਾਂਹਵਧੂ?'

'ਹੋਰ ਕੀ? ਤੁਸੀਂ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਬਣ-ਬਣ ਕੇ ਭੱਸਤਾ ਭਨਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ। ਬੜਾ ਸੋਹਣਾ ਕੁਕਿੰਗ ਗੈਸ ਦਾ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਬੀਜੀ ਹੋਣਾ ਦੇ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ, ਯਾਦ ਏ ਕੀ ਕਿਹਾ ਸੀ?'

'ਕੀ?'

'ਅਖੇ, ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਤਾਂ ਗੈਸ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਹੀਟਰਾਂ ਤੇ ਸਟੋਵਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਰ ਲਈਦਾ ਏ। ਜੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਜਰੂਰਤ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ। ਯਾਦ ਏ, ਕਿੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੱਥ ਜਲਾਉਣ ਨੂੰ ਘਰਵਾਲੀਆਂ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਤੇ ਅਖੌਤੀ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਬਣਨ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਆਪ।'

'ਪਿੰਡ ਤੋਂ 20 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਤਾਂ ਸਲੰਡਰ ਭਰਵਾਉਣ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਚਲ ਗਲਤੀ ਹੋ ਗਈ। ਜੇ ਹੋ ਗਿਆ ਸੇ ਹੋ ਗਿਆ। ਬੰਦਾ ਮੰਗਦਾ ਕਿਹੜਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਏ। ਚੱਲ ਛੱਡ ਹੁਣ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ। ਨਾਲੇ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਹਰ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਨੌਕਰਾਣੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਆਪਣਾ ਵਕਤ ਠੀਕ ਠਾਕ

ਲੰਘ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਤਾਂ ਬਈ ਹੁੰਮਾ ਪੈ ਗਈਆਂ। ਇਹ ਵਿਆਹ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਯਾਦਦਾਸਤ ਬਣ ਗਿਆ।'

ਫਿਰ ਮੇਰੀ ਘਰਵਾਲੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਭੂਆ ਦੀ ਕੁੜੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਭੂਆ ਦਾ ਘਰਵਾਲਾ ਰੇਲਵੇ ਵਿਚ ਗਜ਼ਟਡ ਅਫਸਰ ਸੀ। ਦੋ ਮੁਰੱਬੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਨ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਐੱਨ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਢਾਈ ਕਨਾਲ ਦੀ ਕੋਠੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਸ ਇੱਕ ਹੀ ਐਲਾਦ ਸੀ। ਇੱਕ ਲੜਕਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਜਵਾਨ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਹੀ ਇੱਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੜਕੀ ਗੁਰਲੀਨ ਗਰੈਜੂਏਟ ਸੀ। ਫੁੱਫੜ ਜੀ ਦੇ ਦੋ ਕੁ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਨਿਸਟਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਚੰਗੇ ਤੁਅਲਕਾਤ ਸਨ। ਉਹ ਵੀ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਸਾਰਾ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਬਰਾਤ ਕਰਨਾਲ ਦੇ ਨੇੜਿਓਂ ਵਿਰਕ ਜੱਟਾਂ ਦੀ ਸੀ। ਮੰਗਣੀ ਵੇਲੇ ਫੁੱਫੜ ਜੀ ਸਕੂਟਰ ਦੇ ਆਏ ਸਨ। ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਬਾਪ ਹਰਿਆਣੇ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਅਲਾਟੀ ਸੀ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਸੀ। ਬਰਾਤ ਤਕਰੀਬਨ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਬੰਦਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੌ ਕੁ ਜਨਾਨੀਆਂ ਸਨ। ਅਖਾੜਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਅਜੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਹੀ ਸੀ। 'ਮਾਮਲਾ ਗੜਬੜ ਹੈ' ਤੇ 'ਛੱਲਾ' ਮਹਿਫਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਵਿਆਹ ਇੰਨਾਂ ਭਾਰਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਅੱਜ ਤੱਕ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਵਿਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਦੀ ਦੇਖਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇ ਮੈਂ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਲੱਗਾਂ ਤਾਂ ਕਈ ਵਰਕੇ ਭਰ ਜਾਣਗੇ। ਮਿਲਣੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸੋਨਾ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਵਰ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਿਰੇ ਦਾ ਸੀ। ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਖਣ ਲਈ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਕਈ ਪਿੰਡ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੀ ਘਰਵਾਲੀ ਤਾਂ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਗੁਆਚੇ ਪਏ ਸਾਂ। ਸਭ ਕੁਝ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਨਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਾਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਦਾਜ ਵੀ ਦੇਖ ਚਲੀਏ। ਜਦ ਦਾਜ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਹੋਸ਼ ਉਡ ਗਏ। ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਸਤਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰਨੀਆਂ ਔਖੀਆਂ ਸਨ। ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਸੋਨਾ ਤੇ ਡਾਇਮੰਡ ਵੀ ਬਹੁਤ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਮਾਂ ਤੇ ਭੈਣਾਂ ਲਈ ਵੀ ਸੋਨੇ ਦੇ ਭਾਰੇ ਭਾਰੇ ਗਹਿਣੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਦਾਜ ਵਿਛਿਆ ਹੋਇਆ ਦੇਖ ਲਿਆ। ਜਦ ਅੱਗੇ ਗਏ ਤਾਂ ਇੱਕ ਇੰਪਾਲਾ ਸ਼ੈਵਰਲੈਟ ਕਾਰ ਵੀ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਬੜਾ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਗਏ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਇੱਕ ਮੋਟਾ ਡੰਡਾ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਗੱਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਸੁਰਾਖ ਕੱਢ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਇੱਕ ਰੱਸੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਮੋਟੇ ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਬੋਰਡ ਲਗਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਬੋਰਡ ਨਾਲ ਇੱਕ ਚਾਬੀਆਂ ਦਾ ਗੁੱਛਾ ਲਟਕਦਾ ਸੀ। ਬੋਰਡ ਉੱਪਰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ:

'ਇਹ ਚਾਬੀਆਂ ਐੱਨ ਸੈਕਟਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਕੋਠੀ ਨੰਬਰ — ਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਢਾਈ ਕਨਾਲ ਦੀ ਕੋਠੀ ਵੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਦਾਜ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਏ।'

ਇਸ ਚਾਬੀਆਂ ਦੇ ਗੁੱਛੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਜੰਦਰਾ ਪਿਆ ਸੀ।

'ਡੀਅਰ, ਆਹ ਜੰਦਰਾ ਕਿਉਂ ਟੰਗਿਆ ਏ? ਜੰਦਰਾ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਦੂਜਾ ਫੁੱਫੜ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਾਜ ਨੂੰ ਲਗਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੰਦਰਾ ਕਿਉਂ ਟੰਗਿਆ।'

'ਜ਼ਰਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖੋ। ਜ਼ਰਾ ਨੇੜੇ ਹੋ ਕੇ ਦੇਖੋ।'

'ਹੈ! ਹੈ!! ਇਹ ਜੰਦਰਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਪਾਸਿਓਂ ਟੁੱਟਾ ਹੋਇਆ ਏ। ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਭਾਵ?'

'ਔਹ ਸਾਹਮਣੇ ਮੋਟੀ ਅੱਡੀ ਵਾਲਾ ਛਿੱਤਰ ਪਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿਖਦਾ?'

'ਹਾਂ, ਛਿੱਤਰ ਵੀ ਪਿਆ ਏ। ਇਹ ਕਿਉਂ? ਬੜੀ ਅਜੀਬ ਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਏ!!'

'ਤੁਸੀਂ ਭੋਲੇ ਹੋ! ਅਗਲੇ ਨੇ ਜੰਦਰੇ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਜੁੱਤੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਜੰਦਰਾ ਸਾਂਝ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੁੜੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਵੇਲੇ ਦਾਜ ਨੂੰ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਅਗਲਿਆਂ ਨੇ ਜੰਦਰੇ ਨੂੰ ਜੁੱਤੀ ਨਾਲ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭਾਵ, ਦਾਜ ਸਾਂਝ ਦੀ ਕੁੜੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਦੇਖਾਂਗੇ ਕੋਈ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਦੇ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾਉਂਦਾ ਏ। ਦਾਜ ਦੇਣ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਦੇਖਾਂਗੇ ਕੋਈ ਜੁੱਤੀ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਕੀ ਕਰੂ।'

ਮੈਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਤੇ ਹੱਕਾ-ਬੱਕਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਤੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਹੋਰ ਭਾਰੂ ਹੋ ਗਿਆ: 'ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਬੰਦੇ ਡੋਂਡੀ ਪਿੱਟੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਦਾਜ ਬੰਦ ਕਰੋ! ਦਾਜ ਬੰਦ ਕਰੋ!! ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਤਾਂ ਇਸ ਸੋਚ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਏ।'

ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਥਾਂਵਾਂ:

1. ਥੜਾ ਸਾਹਿਬ: ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਸਲ ਦੁਆਰ ਦੇ ਕੋਲ ਇਹ ਉੱਚੀ ਥਾਂ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਬੈਠ ਕੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਸਰੋਵਰ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਨ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸੀ ਜਾਂ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਉਂਦੇ ਸੀ। ਇਸੇ ਥਾਂ 'ਤੇ 22 ਨਵੰਬਰ 1664 ਦੇ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਇਆ ਸੀ।

2. ਲਾਚੀ ਬੇਰ: ਇਹ ਬੇਰੀ ਦਰਸ਼ਨੀ ਡਿਉਚੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾਲ ਹੈ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਇੱਥੇ ਬੈਠ ਕੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਫਿਰ 11



ਪ੍ਰੋ. ਸ਼ਿਲਪੀ ਸੇਠ

ਮੁਖੀ ਟਰੈਵਲ ਐਂਡ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ, ਡੀ.ਏ.ਵੀ. ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਅਗਸਤ 1740 ਦੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਸੁੱਖਾ ਸਿੰਘ ਮਾਤੀਕੋਥੇ ਅਤੇ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਮੀਰਾਂਕੋਟ ਮੱਸਾ ਰੰਘੜ ਵੱਲੋਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਹੁਰਮਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਜੁਰਮ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਆਏ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਇਸ ਬੇਰ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਨੂੰ 'ਲਾਚੀ ਬੇਰ' ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਬੇਰ ਛੋਟੀ ਇਲਾਇਚੀ ਵਰਗੇ ਨਿੱਕੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

3. ਬੇਰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ: ਇਹ ਬੇਰੀ ਘੱਟਾ ਘਰ ਵੱਲੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵੇਲੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਇੱਥੇ ਬੈਠ ਕੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ।

4. ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ: ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, ਗੁਰੂ ਦਾ ਬਾਗ ਦੇ ਨੇੜੇ, ਬਾਬਾ ਅਟਲ ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇਕ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਬੈਠ ਕੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀਵਾਨ ਲਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਨਿਰਮਲੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਸੰਨ 1849 ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਥੇ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਨਿਰਮਲੇ ਦੇ ਲਿਖੇ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਕਥਾ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਭੋਲੇ ਭਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਝੂਠ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸਮਝਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 1947 ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਸੰਨ 1955, 1960 ਅਤੇ 1982 ਦੇ ਮੋਰਚਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਇਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਸਵੇਰ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਅਤੇ ਕਥਾ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

5. ਦਰਸ਼ਨੀ ਡਿਉਚੀ: ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਦਰਸ਼ਨੀ ਡਿਉਚੀ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਜਾਂ ਡਿਉਚੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਹ ਝੂਠਾ ਪਰਚਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਸੋਮਨਾਥ ਦੇ ਮੰਦਰ ਵਾਲੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਮਹਿਮੂਦ ਗਜ਼ਨਵੀ ਲਾਹ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕਾਬਲ ਜਿੱਤਣ ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਲਿਆ ਕੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਇਹ ਇਕ ਖਾਲੀ ਗੱਪ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਸੋਮਨਾਥ ਦੇ ਮੰਦਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਕਾਬਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ; ਦੂਜਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕਾਬਲ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਜਿੱਤਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

6. ਤੋਸ਼ਾ ਖਾਨਾ: ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨੀ ਡਿਉਚੀ ਦੇ ਉੱਤੇ

ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ -2

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ’ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਸੁਝਾਉ ਕਿ ਹਰ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਇਕ ਨਗਰ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਹਿਤ ਅਸੀਂ ਅੰਕ 27 ਤੇ 28 ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚਲੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ। ਇਹ ਮਜ਼ਮੂਨ ਪ੍ਰੋ. ਸ਼ਿਲਪੀ ਸੇਠ, ਮੁਖੀ ਟਰੈਵਲ ਐਂਡ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ, ਡੀ.ਏ.ਵੀ. ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਾਸਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਹਿ-ਦਿਲ ਤੋਂ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ।

ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਨੂੰ 'ਤੋਸ਼ਾ ਖਾਨਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਹ ਬਹੁ-ਕੀਮਤੀ ਸਾਮਾਨ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜਿਆਂ-ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਆਦਿ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਸੋਨੇ ਦੇ ਛੱਬੇ, ਸੋਨੇ ਦੇ ਛਤਰ, ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਛਤੀਆਂ, ਕੀਮਤੀ ਰੁਮਾਲ, ਕੀਮਤੀ ਸਿਹਰੇ, ਸੁਨਹਿਰੀ ਦਰਵਾਜ਼ੇ, ਸੋਨਾ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਸਾਮਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਮਦੀਨਾ ਨਿਵਾਸੀ ਹਾਜੀ ਮਸਕੀਨ ਮੁਹੰਮਦ ਵੱਲੋਂ ਸੰਨ 1925 ਵਿਚ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਚੰਦਨ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਰੋਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਇਕ ਚੌਰ ਵੀ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਸ਼ਾ ਖਾਨਾ ਵਿਚ ਨਵਾਬ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵੱਲੋਂ ਉਨੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਇਕ ਕੀਮਤੀ ਚਾਨਣੀ ਵੀ ਸੀ (ਜਿਹੜੀ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਵੱਲੋਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ 4 ਤੋਂ 6 ਜੂਨ 1984 ਤਕ ਕੀਤੇ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਨਾਲ ਸੜ ਗਈ ਸੀ)। ਇਹ ਤੋਸ਼ਾ ਖਾਨਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਸਾਮਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰਬਰਾਹ ਕੋਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਸੰਨ 1921 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰ ਕੇ ਸਰਬਰਾਹ ਨੂੰ ਇਹ ਚਾਬੀਆਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉਹ ਚਾਬੀਆਂ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਧੱਕੇ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਮੋਰਚਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਅਖ਼ੀਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟਣੇ ਪਏ ਅਤੇ ਚਾਬੀਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ। (ਤਫ਼ਸੀਲ ਵਾਸਤੇ ਵੇਖੋ: ਚਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮੋਰਚਾ)

ਝੰਡਾ ਬੁੰਗਾ ਤੇ ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ:



ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨੀ ਡਿਉਚੀ ਅਤੇ ਝੰਡਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਿੱਥੇ ਦੋ ਝੰਡੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ; ਇੱਥੇ 1770ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਬ੍ਰਹਮ

ਬੂਟਾ ਅਖੌਤੀ ਵਾਲੇ ਉਦਾਸੀ ਸਾਧ ਦਾ ਬੁੰਗਾ (ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ) ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸੰਨ 1775 ਵਿਚ ਇਕ ਦਰਖਤ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਤਣਾ ਲਿਆ ਕੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਭਗਵਾਂ ਝੰਡਾ ਲਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਬੁੰਗੇ ਨੂੰ 'ਝੰਡਾ ਬੁੰਗਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸੰਨ 1841 ਵਿਚ ਝੱਖੜ ਨਾਲ ਇਹ ਝੰਡਾ ਟੁਟ ਕੇ ਡਿਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਬੁੰਗੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਟੁੱਟਾ ਝੰਡਾ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਪੁਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਮਗਰੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਬੁੰਗੇ ਦਾ ਝੰਡਾ ਡਿੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਬੁੰਗੇ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਨਵਾਂ ਲੋਹੇ ਦਾ ਝੰਡਾ ਬਣਵਾ ਕੇ ਇੱਥੇ ਲੁਆ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਵਾਸਤੇ ਦੇਸਾ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਨਾਜ਼ਮ ਸੀ, ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਝੰਡਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਝੰਡੇ ਭਗਵੇਂ ਰੰਗ ਦੇ ਸਨ। ਨਿਰਮਲੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਹੇ ਦੇ ਝੰਡਿਆਂ ਉੱਤੇ ਤਾਂਬੇ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਪਤਰੇ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਨਿਰਮਲੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਪੀਲਾ ਤੇ ਫਿਰ ਕੇਸਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕੇਸਰੀ ਰੰਗ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦਾ ਹੈ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਸੰਨ 1920 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਭਗਵੇਂ ਤੇ ਕੇਸਰੀ ਝੰਡਿਆਂ ਨੂੰ 'ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ' ਦੇ ਝੰਡੇ ਕਹਿ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਝੰਡੇ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤੇ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਝੰਡਾ ਸੁਰਮਣੀ (ਨੀਲੇ) ਰੰਗ ਦਾ ਸੀ; ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਭਗਵਾਂ, ਪੀਲਾ ਜਾਂ ਕੇਸਰੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਜੋ ਦੋ ਝੰਡੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ ਉਹ ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦੇ ਝੰਡੇ ਹਨ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨਹੀਂ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਝੰਡਾ ਬੁੰਗਾ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਢਾਹ ਕੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗੇ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਦਫ਼ਤਰ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਿਰਮਲਿਆਂ ਦੇ ਬਣਾਏ ਥਾਂ:

1. ਦੁਖ ਭੰਜਨੀ ਬੇਰ: ਨਿਰਮਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਥਾਂ ਬਾਰੇ ਪਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਛੱਪੜ ਸੀ। ਕਹਾਣੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪੱਟੀ ਦੇ ਇਕ ਰਾਜੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਜਨੀ ਨਾਂ ਦੀ ਧੀ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਇਕ ਪਿੰਗਲੇ ਕੋਹੜੀ ਨਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਉਹ ਉਸ ਪਿੰਗਲੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਛੱਪੜ ਕੋਲ ਬਿਠਾ ਕੇ ਚਲੀ ਗਈ। ਅਚਾਨਕ ਉਹ ਪਿੰਗਲਾ ਛੱਪੜ ਵਿਚ ਡਿਗ ਪਿਆ (ਇਕ ਹੋਰ ਕਹਾਣੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਉਹ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਵਾਸਤੇ ਛੱਪੜ ਵੱਲ ਗਿਆ ਸੀ)। ਇਸ ਛੱਪੜ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਉਸ ਪਿੰਗਲੇ ਦਾ ਕੋਹੜ ਵੀ ਹਟ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਿੰਗਲਾਪਨ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇੱਥੇ ਸਰੋਵਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੱਪ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪੱਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਰਾਜਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਿੰਗਲਾ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਛੱਪੜ ਸੀ। ਨਿਰਮਲੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਖਿੱਚਣ ਵਾਸਤੇ ਘੜੀ ਸੀ।

2. ਅਠਸਠ ਤੀਰਥ: ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ 68

ਥਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਤੀਰਥ ਮੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਅਠਸਠ (ਅਠਾਹਠ) ਤੀਰਥ ਉਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਪੈਰ ਧਰਦਾ ਹੈ, ਯਾਨਿ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਅਨੁਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਖ਼ੀਰ ਵਿਚ ਨਿਰਮਲਿਆਂ



ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੰਭਾਲਣ ਮਗਰੋਂ ਬੇਰੀ ਤੇ ਝੜ੍ਹੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਬੈਠਦੇ ਸਨ, ਦਾ ਨਾਂ 'ਅਠਸਠਿ ਤੀਰਥ' ਰੱਖ ਕੇ ਇੱਥੇ ਮੱਥਾ ਟਿਕਵਾ ਕੇ ਚੜ੍ਹਾਵਾ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣਾ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਅਠਸਠਿ 'ਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣਾ, ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਕਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਣਨ, ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਹੀ ਅਠਸਠਿ ਤੀਰਥ ਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੀ ਅਠਸਠਿ ਤੀਰਥ (ਸਾਰੇ ਤੀਰਥ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਹਨ, ਯਾਨਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੀ ਤੀਰਥ ਹੈ) ਹੈ: ਸੁਣਿਐ, ਅਠਸਠਿ ਕਾ ਇਸ਼ਨਾਨੁ (3), ਕਰਿ ਸੰਗਤਿ ਤੂ ਸਾਧ ਕੀ, ਅਠਸਠਿ ਤੀਰਥ ਨਾਉ (47), ਖਿਨੁ ਪਲੁ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮਨਿ ਵਸੈ, ਸਭ ਅਠਸਠਿ ਤੀਰਥ ਨਾਉ (87), ਧੋਤੀ ਮੂਲਿ ਨ ਉਤਰੈ, ਜੇ ਅਠਸਠਿ ਤੀਰਥ ਨਾਉ (87), ਅਠਸਠਿ ਤੀਰਥ ਗੁਰ ਕੀ ਚਰਣੀ, ਪੂਜੈ ਸਦਾ ਵਿਸੇਖੁ (147), ਅਠਸਠਿ ਤੀਰਥ ਬਹੁ ਘਣਾ, ਭੁਮਿ ਥਾਕੇ ਭੋਖਾ (1008), ਅਠਸਠਿ ਤੀਰਥ ਭਰਮਿ ਵਿਗੂਚਹਿ, ਕਿਉ ਮਲੁ ਧੋਧੇ ਪਾਪੈ (1013), ਨਾਨਕ, ਮਾਘਿ ਮਹਾ ਰਸੁ ਹਰਿ ਜਪਿ, ਅਠਸਠਿ ਤੀਰਥ ਨਾਤਾ (1109), ਨਾਮੁ ਲੈਤ ਅਠਸਠਿ ਮਜਨਾਇਆ (1142), ਜਉ ਗੁਰਦੇਉ ਤ ਅਠਸਠਿ ਨਾਇਆ (1167), ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਨੀਰੁ ਗਿਆਨਿ ਮਨ ਮਜਨੁ, ਅਠਸਠਿ ਤੀਰਥ ਸੰਗਿ ਗਹੇ (1328), ਦਰਸਨਿ ਪਰਸਿਐ ਗੁਰੂ ਕੈ, ਅਠਸਠਿ ਮਜਨੁ ਹੋਇ (1392)। ਨਿਰਮਲੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਥਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਅਠਸਠਿ ਤੀਰਥ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਭਰਮਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

3. ਹਰਿ ਕੀ ਪਉੜੀ: ਜਿਵੇਂ ਹਰਿਦੁਆਰ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਇਕ ਥਾਂ ਨੂੰ 'ਹਰਿ ਕੀ ਪੌੜੀ'

ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ ਗੰਗਾ ਦਰਿਆ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਗਿਆ ਪੂਜਾ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਿਰਮਲੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਕ ਸਿਰੇ ਦਾ ਨਾਂ ਹਰਿਦੁਆਰ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂ ਤੀਰਥ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਇੱਥੋਂ ਗੰਗਾ ਦਰਿਆ ਵਰਗੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਚੁਲੀ ਲੈ ਸਕਣ।

ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ: ਅਕਤੂਬਰ 1920 ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਨਿਰਮਲੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਦੇਬਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ; ਪਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਨਿਰਮਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਕੀਤੀ ਕਿਸੇ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਵੀ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਸੰਨ 1999 ਵਿਚ ਇਸ ਕੰਪਲੈਕਸ 'ਤੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਚੌਕ ਮਹਿਤਾ ਡੇਰੇ ਦਾ ਅਸਰ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਮਰਿਆਦਾ ਅਤੇ ਮਨਮਤਿ ਨੂੰ ਸਗੋਂ ਵਧੇਰੇ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਵੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਮੰਦਰ

(ਹਰਿਮੰਦਰ) ਵਜੋਂ ਹੀ ਨਿਭਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਦੇ ਉਲਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ (ਕਿਵਾਤ) ਕੱਤਕ ਤੋਂ ਮਾਘ ਸਵੇਰੇ 3 ਵਜੇ, ਫੱਗਣ ਤੇ ਅੱਸੂ ਵਿਚ ਪੌਣੇ ਤਿੰਨ ਵਜੇ, ਚੇਤਰ ਤੇ ਭਾਦਰੋਂ ਚਾਈ ਵਜੇ, ਵਿਸਾਖ ਤੇ ਸਾਵਣ ਵਿਚ ਸਵਾ ਦੋ ਵਜੇ ਅਤੇ ਜੇਠ ਹਾੜ੍ਹ ਵਿਚ ਦੋ ਵਜੇ ਖੁੱਲ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਗਰੋਂ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗਾ ਤੋਂ ਪਾਲਕੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਰੂਪ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਾਲਕੀ ਚੱਲਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਕੱਤਕ ਤੋਂ ਮਾਘ ਸਵੇਰੇ 5 ਵਜੇ, ਫੱਗਣ ਤੇ ਅੱਸੂ ਵਿਚ ਪੌਣੇ ਪੰਜ ਵਜੇ, ਚੇਤਰ ਤੇ ਭਾਦਰੋਂ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਵਜੇ, ਵਿਸਾਖ ਤੇ ਸਾਵਣ ਵਿਚ ਸਵਾ ਚਾਰ ਵਜੇ ਅਤੇ ਜੇਠ ਹਾੜ੍ਹ ਵਿਚ ਚਾਰ ਵਜੇ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾ ਵਾਕ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ) ਲੈਣ ਵਿਚ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਮਗਰੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਰਦਾਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਭੋਗ ਕੱਤਕ ਤੋਂ ਮਾਘ ਸਵੇਰੇ 7 ਵਜੇ, ਫੱਗਣ ਤੇ ਅੱਸੂ ਵਿਚ ਪੌਣੇ ਸੱਤ ਵਜੇ, ਚੇਤਰ ਤੇ ਭਾਦਰੋਂ ਸਾਢੇ ਛੇ ਵਜੇ, ਵਿਸਾਖ ਤੇ ਸਾਵਣ ਵਿਚ ਸਵਾ ਛੇ ਵਜੇ ਅਤੇ ਜੇਠ ਹਾੜ੍ਹ ਵਿਚ ਛੇ ਵਜੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਛਿਪਣ ਸਮੇਂ ਰਹਿਰਾਸ ਦਾ ਪਾਠ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸੰਤੋਖ (ਸੰਭਾਲ) ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਪਾਲਕੀ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ (ਕੱਤਕ ਤੋਂ ਮਾਘ ਪੌਣੇ ਦਸ ਵਜੇ, ਫੱਗਣ ਤੇ ਅੱਸੂ ਵਿਚ ਦਸ ਵਜੇ, ਚੇਤਰ ਤੇ ਭਾਦਰੋਂ ਸਵਾ ਦਸ ਵਜੇ, ਵਿਸਾਖ ਤੇ ਸਾਵਣ ਵਿਚ ਸਾਢੇ ਦਸ ਵਜੇ ਅਤੇ ਜੇਠ ਹਾੜ੍ਹ ਵਿਚ ਪੌਣੇ ਯਾਰਾਂ ਵਜੇ) ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗਾ ਵੱਲ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਚੱਲਦਾ)

ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ,

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਅੰਕ 5 ਜੁਲਾਈ 2025 ਦੇ 15 ਸਫ਼ਾ 'ਤੇ ਸ. ਸਰਵਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਖ਼ਤ ਛਪਿਆ ਹੈ। ਉਂਵ ਤਾਂ ਇਹ ਬਹਿਸ ਇਕ ਸੌ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵੀ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਨਮ ਕੱਤਕ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਸਾਖ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀਆਂ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹਵਾਂਗਾ:

1. ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ੀਰਾਂ ਉਪਲ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਕਿਤਾਬ 'ਸਾਖੀ ਮਹਲ ਪਹਿਲੇ ਕੀ'

ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਨ 1570-74 ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ੀਰਾਂ ਉਪਲ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਅਠਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਨਿਰਮਲਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ੀਰਾਂ ਉਪਲ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਸੀ। ਇਹ ਨਾਂ (ਸ਼ੀਰਾਂ ਉਪਲ) ਅਤੇ ਸੰਨ (1570-74) ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਾਅਲੀ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਛੇਵੀਂ' 1840ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਲਿਖ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੋਹਨ ਕਵੀ ਦੀ ਸੰਨ 1718 ਦੀ ਰਚਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਾਦੇ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ

ਨੇ ਇਕ ਜਨਮਸਾਖੀ ਤੇ 2 ਹੋਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖ ਕੇ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੀਆ ਸੀ। ਇੰਝ ਹੀ ਮਿਹਰਬਾਨ ਦੀ 'ਪੋਥੀ ਸਾਖੀ' ਬਾਰੇ ਵੀ ਦਸ ਦਿਆਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਸਨ 1619 ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸੰਨ 1634 ਤੇ 1640 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ।

(2) ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ, ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕੱਤਕ ਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਨੂੰ ਮਨਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹਵਾਲੇ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਕੀ ਸ. ਸਰਵਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਜੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਗੁਰੂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸਾਖ ਵਿਚ ਮਨਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ?

ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੈਕਾਲਫ਼ ਕੋਲੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਵਾ ਕੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ਾਂ ਕੋਲੋਂ ਵਿਸਾਖ ਦੇ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਮਨਵਾਉਣ ਦੀ ਬੜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦਾ ਪੂਰਬ

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਡਾਕ

ਕੱਤਕ ਵਿਚ ਹੀ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ. ਸਰਵਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਕਦੇ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਐਵੇਂ ਸਮਾਂ ਨਾ ਗੁਆਈਏ। ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਮਨ ਵਿਸਾਖ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵਿਸਾਖ ਵਿਚ ਮਨਾ ਲਿਆ ਕਰੋ।

-ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲਗੀਰ

ਦਿਓ-ਕੱਦਾ ਭਲਵਾਨ ਸੀ ਦਾਰਾ ਦੁਲਚੀਪੁਰੀਆ

ਦਾਰਾ ਦੁਲਚੀਪੁਰੀਆ ਦਿਓਆਂ ਵਰਗਾ ਭਲਵਾਨ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਕੱਦ ਪਹਿਲਵਾਨ ਕਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਸੱਤ ਫੁੱਟਾ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਸਮਾਧ ਵੀ ਸੱਤ ਫੁੱਟੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਵਰਲਡ ਚੈਂਪੀਅਨ ਕਿੰਗ ਕਾਂਗ ਨੂੰ ਢਾਹ ਕੇ ਰੁਸਤਮੇਂ ਜਮਾਂ ਦੀ ਬੈਲਟ ਜਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਦਾਰੇ ਦਾ ਭਾਰ 135 ਕਿਲੋ ਸੀ ਤੇ ਕਿੰਗ ਕਾਂਗ ਦਾ 2 ਕੁਇੰਟਲ। ਦਾਰੇ ਨੇ ਭੁੱਜੇ ਸੁੱਟ ਕੇ ਉਹਦਾ ਗੋਡਾ ਤੋੜਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਰਿੰਗ ਵਿਚ ਹੀ ਬਹੁਤੀਆਂ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ...

ਦਾਰੇ ਦੀਆਂ ਜੀਵੇਂ ਜੀਅ ਦੰਦ ਕਥਾਵਾਂ ਚੱਲ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਦਿਓਆਂ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਪੈਦੀਆਂ ਉਵੇਂ ਦਾਰੇ ਦੀਆਂ ਪੈਣ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ। ਅਖੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਬਰਾੜ ਗਿਆ। ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੇ ਆਹੂ ਲਾਹ ਕੇ ਫਿਰਨੀ 'ਤੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਮਾਰਨ ਖੰਡਾ ਸਾਨੂ ਪੈ ਗਿਆ। ਦਾਰੇ ਨੇ ਉਹਦੇ ਸਿੰਗ ਫੜ ਲਏ। ਕਦੇ ਦਾਰਾ ਸਾਨੂ ਨੂੰ ਦਸ ਕਦਮ ਪਿੱਛੇ ਧੱਕ ਲਿਆਂਦਾ ਤੇ ਕਦੇ ਸਾਨੂ ਦਾਰੇ ਦੇ ਪੈਰ ਉਖੇੜ ਦਿੰਦਾ। ਆਖਰ ਸਾਨੂ ਦਾ ਏਨਾ ਜ਼ੋਰ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹਦੀ ਮੋਕ ਵਗ ਤੁਰੀ। ਦਾਰੇ ਨੇ ਸਿੰਗ ਛੱਡੇ ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਦੌੜਿਆ ਕਿ ਮੁੜ ਉਸ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜੂਹ ਵਿਚ ਨਾ ਵੜਿਆ। ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਟੈਂਕੀ ਉਤੇ ਦਾਰੇ ਦੀ ਵਗਾਹ ਕੇ ਸੁੱਟੀ ਇੱਟ ਕਈ ਸਾਲ ਉਥੇ ਪਈ ਰਹੀ। ਸਾਈਕਲਾਂ ਦੀ ਇਕ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸਾਈਕਲ ਉਹਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਖੜ੍ਹਿਆ ਕੇ ਫੋਟੋ ਲਾਹੀ ਜੋ ਇਸਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਵਰਤੀ ਗਈ।

ਦਾਰੇ ਭਲਵਾਨ ਦੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਰੁਸਤਮੇਂ ਹਿੰਦ। ਦਾਰਾ ਦੁਲਚੀਪੁਰੀਆ 1918 'ਚ ਜੰਮਿਆ ਤੇ 1988 ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਰਿਆ। ਦਾਰੇ ਧਰਮਚੱਕੀਏ ਦਾ ਜਨਮ 1928 'ਚ ਹੋਇਆ ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਦਾਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖ ਰਿਹਾ 'ਦਾਰੇ ਭਲਵਾਨਾਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ'। ਦਾਰੇ ਦੁਲਚੀਪੁਰੀਏ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਦਰਦ ਭਰੀ ਹੈ। ਉਹਦਾ ਜਨਮ **ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇੜੇ ਪਿੰਡ ਦੁਲਚੀਪੁਰ ਵਿਚ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਨਿਹਾਲ ਕੌਰ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਛੇ ਭੈਣ ਭਰਾ ਸਨ। ਦਾਰਾ ਦਸ ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ ਕਿ ਬਾਪ ਪਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਗਿਆ। ਪਰਿਵਾਰ ਪਾਲਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿਰ ਆਣ ਪਈ। ਫਿਰ ਵੀ ਦਾਰੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਵਾਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ।** ਉਸ ਨੇ ਦੇਸੀ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਲਾਹੋਰੋਂ ਤੇ ਫਰੀ ਸਟਾਈਲ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਸਿੰਗਾਪੁਰੋਂ ਸਿੱਖੀਆਂ।

1946 'ਚ ਉਹ ਮਲਾਇਆ ਦਾ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਨਾਲ 'ਹੈਪੀ ਵਰਲਡ' ਕਲੱਬ ਦੀ ਝੰਡੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਦਾਰੇ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ 'ਗਰੇਟ ਵਰਲਡ' ਕਲੱਬ ਵਾਲੇ ਹੰਗਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਕਿੰਗ ਕਾਂਗ ਨੂੰ ਲੈ ਆਏ। ਦਾਰੇ ਦੀ ਟੱਕਰ ਵਰਲਡ ਚੈਂਪੀਅਨ ਕਿੰਗ ਕਾਂਗ ਨਾਲ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਦਾਰੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਮਿੰਟਾਂ 'ਚ ਈ ਤਾਰੇ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਉਹਦਾ ਗੋਡਾ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਕਿੰਗ ਕਾਂਗ ਨੂੰ ਸਟਰੈਚਰ 'ਤੇ ਪਾ ਕੇ ਲਿਆਣਾ ਪਿਆ ਜਦ ਕਿ ਦਾਰੇ ਨੂੰ ਦਰਸਕਾਂ ਨੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਚੁੱਕ ਲਿਆ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਲਪਾਈਨ, ਜਪਾਨ ਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਦੇ ਸੱਦੇ ਆਉਣ ਲੱਗੇ। ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਪਰ ਹੋਣੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਵਿਚ ਉਹਦੀ ਗੁੱਡੀ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਸੀ ਤਾਂ ਪਿੱਛੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਭਰਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਗੁੱਟ ਵੱਢਿਆ ਗਿਆ। ਦਾਰਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਕੇ ਭਰਾ ਦਲੀਪ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸ਼ਰੀਕ ਭਰਾ ਸਰਦਾਰੇ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਤਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਹਦਾ ਖੇਡ ਕੈਰੀਅਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਹੀ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਭਲਾ ਹੋਵੇ ਸੋਵੀਅਤ ਰੂਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੁਲਗਾਨਿਨ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਖਰੁਸ਼ਚੇਵ ਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1955 'ਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ ਜੇਲ੍ਹਰ ਦਾਰੇ ਦੀ ਕੁਸ਼ਤੀ ਵੇਖਦਿਆਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਉਹਦੇ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਦਾਰੇ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜੋ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨਾਲ ਪੈਰੋਲ ਤੇ ਅਗਾਊਂ ਰਿਹਾਈ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਤੋਂ 'ਕੱਠਾ ਹੋਇਆ ਦੇ ਲੱਖ ਦਾ ਇਮਦਾਦੀ ਵੀ ਦਾਰੇ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਗਰੀਬ ਗੁਰਬਿਆਂ 'ਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ।

ਤੋਰੀਏ ਦੀ ਭਰੀ ਤੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਤਲ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਤੋਂ ਮੁੜ ਕੇ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਾਉਣ ਆ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੂਹ ਘਸੀਟਪੁਰੇ ਵੱਲ ਸੀ। ਇਕ ਰਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੂਹ ਤੋਂ ਪੈਲੀ ਸਿੰਜੀ। ਉਸੇ ਰਾਤ ਘਸੀਟਪੁਰੇ ਦੇ ਇਕ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਚੋਰੀਓਂ ਤੋਰੀਆ ਵੱਢਿਆ ਗਿਆ। ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਖੇਤਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਦਾ-ਗਿੱਛਦਾ ਦੁਲਚੀਪੁਰੇ ਆ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਦਰ ਦਾ ਸ਼ਰੀਕ ਭਰਾ ਸਰਦਾਰਾ ਸਬੱਬੀ ਮਿਲ ਪਿਆ। ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਉਂਜ ਈ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਤੋਰੀਆ ਦੁਲਚੀਪੁਰੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਚੋਰੀਓਂ ਵੱਢ ਲਏ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੱਸੋ। ਸਰਦਾਰੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ, "ਰਾਤੀਂ ਇੰਦਰ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਖੂਹ ਚਲਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇ।"

ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਇੰਦਰ ਤੇ ਦਲੀਪ ਪਰ੍ਹੇ 'ਚ ਬੈਠੇ ਮਿਲ ਪਏ। ਲਾਂਬੇ ਹੋ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਸਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਬੈਠਾ, "ਤੁਹਾਂ ਮੇਰਾ ਤੋਰੀਆ ਵੱਢਿਆ?" ਪਰ੍ਹੇ 'ਚ ਚੋਰੀ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਸੁਣ ਕੇ ਇੰਦਰ ਤੇ ਦਲੀਪ ਬੋਲੇ, "ਮੂੰਹ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਬੋਲ ਓਏ। ਤੈਨੂੰ ਕੀਹਨੇ ਕਿਹਾ ਪਈ ਅਹੀਂ ਤੇਰਾ ਤੋਰੀਆ ਵੱਢਿਆ?"

ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ, "ਧਾਡੇ ਸਰਦਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ।"

ਸਰਦਾਰੇ ਨੇ ਇਉਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਹਾ। ਪੁੱਛ ਪਤਤਾਲ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਤਾਂ ਗੁੱਸਾ ਘਸੀਟਪੁਰੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨ 'ਤੇ ਨਿਕਲਣਾ ਸੀ। ਪਰ ਕਹਾਣੀ ਉਲਟ ਪਾਸੇ ਤੁਰ ਪਈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਤਲਾਂ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੱਝ ਗਿਆ। ਇੰਦਰ ਤੇ ਦਲੀਪ ਨੇ ਸਰਦਾਰਾ ਬੀਹੀ 'ਚ ਜਾ ਘੇਰਿਆ ਤੇ ਸੋਟੀਆਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਿਥੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੈਰ ਪੈ ਗਿਆ। ਸਕੇ ਸੋਧਰੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਨਾਲੋਂ-ਨਾਲ ਸਨ। ਇੰਦਰ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਬਾਪ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਰਦਾਰੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਬਾਪ ਸਾਉਣ ਸਿੰਘ ਚਾਚੇ ਤਾਏ ਦੇ ਪੁੱਤ ਸਨ। ਇਕੋ ਬਾਬੇ ਦੀ ਔਲਾਦ। ਗੁਆਂਢੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਤੋਰੀਏ ਦੀ ਭਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਕਲੇਸ਼ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੰਦਰ ਹੋਰੀ ਦਾਰੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਦੇ ਨਾਂ ਕਰਕੇ ਖੱਬੀ ਖਾਨ ਕਰਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਾਰੇ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਗੁਮਾਨ ਸੀ। ਅੱਗੋਂ ਸ਼ਰੀਕ ਵੀ ਤਿੰਨ ਭਰਾ ਸਨ, ਸਰਦਾਰਾ, ਗੁਰਮੁਖ ਤੇ ਬਾਵਾ। ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚਾਚਾ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਸੀ। ਦਾਰੂ ਪੀ ਕੇ ਦੋਹੀਂ ਪਾਸੀਂ ਲਲਕਾਰੇ ਵੱਜਣ ਲੱਗੇ। ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤਾਂ ਹੁਣ ਸਿਝਣਾ ਈ ਪੈਣਾ।

ਆਖਰ ਹੋਣੀ ਦਾ ਦਿਨ ਆ ਗਿਆ। ਦਿਨ ਛੁਪਿਆ ਤਾਂ ਤਿੰਨੇ ਭਰਾਵਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਚੇ ਨਰੈਣ ਨੇ ਤਿਆਰੀ ਖਿੱਚ ਲਈ। ਗੁਰਮੁਖ ਬਰਛੀ ਲਕੋਈ ਤਾਰੂ ਅਮਲੀ ਕੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੁਕ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਦਲੀਪ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਦਾ ਬੀਹੀ ਦਾ ਮੌਤ ਮੁੜਿਆ ਤਾਂ ਲੁਕੇ ਹੋਏ ਗੁਰਮੁਖ ਨੇ ਬਰਛੀ ਉਹਦੀ ਵੱਖੀਓਂ ਪਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਦੂਜੀ ਬਰਛੀ ਸਰਦਾਰੇ ਨੇ ਮਾਰੀ। ਦਲੀਪ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਇੰਦਰ ਨਿਹੱਥਾ ਹੀ ਭੱਜਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ ਜੀਹਦੇ ਕੋਲ ਕਿਰਪਾਨ ਸੀ। ਬਾਵੇ ਕੋਲ ਡਾਂਗ ਸੀ। ਨਰੈਣ ਨੇ ਕਿਰਪਾਨ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਜੋ ਇੰਦਰ ਨੇ ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਉਠਾ ਕੇ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹਿਆ। ਉਹਦਾ ਗੁੱਟ ਵੱਢਿਆ ਗਿਆ। ਦਲੀਪ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਚੁੱਪ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ ਇੰਦਰ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਪੈਣ ਲੱਗੀਆਂ। 2006 ਵਿਚ ਮੈਂ ਦਾਰੇ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਦੁਲਚੀਪੁਰੇ ਮਿਲਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਕਤਲ ਵਾਲੀ ਉਹ ਬੀਹੀ ਵੀ ਵੇਖੀ ਤੇ ਬਦਲਾ ਲਊ ਕਤਲ ਵਾਲਾ ਉਹ ਛੱਪੜ ਵੀ ਵੇਖਿਆ।

ਤੋਰੀਆ ਘਸੀਟਪੁਰੇ ਦਾ, ਵੱਢਣ ਵਾਲਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੌਣ ਸੀ? ਪਰ ਉਹਦੇ 'ਚ ਘਸੀਟਿਆ ਗਿਆ ਦੁਲਚੀਪੁਰੇ ਦਾ ਸਕਾ ਸੋਧਰਾ ਸਿੰਧੂ ਪਰਿਵਾਰ। ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਨੇ ਬੀਜ ਦਿੱਤਾ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦਾ ਬੀਜ। ਕਤਲਾਂ ਦਾ ਬੱਝ ਗਿਆ ਮੁੱਢ। ਇਹਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਆ ਹੋਣੀ!

ਦਲੀਪ ਦੇ ਕਤਲ ਤੇ ਇੰਦਰ ਦੇ ਇਰਾਦਾ ਕਤਲ ਦਾ ਕੇਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਚੱਲਿਆ। ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਾਰਦਾਤ ਵਿਚ ਚਾਰ ਕਾਤਲਾਂ ਸਰਦਾਰੇ, ਗੁਰਮੁਖ, ਬਾਵੇ ਤੇ ਨਰੈਣ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖਾਏ। ਕਾਤਲ ਧਿਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਾਰਾ ਦੇਸ਼ ਨਰੈਣ ਤੇ ਬਾਵਾ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲੈ ਲੈਣ। ਇਉਂ ਸਰਦਾਰਾ ਤੇ ਗੁਰਮੁਖ ਬਰੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਚਾਚੇ

ਬੱਝਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਪਰ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਚਾਰਾਂ 'ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾ ਬਖਸ਼ਿਆ। ਸਰਦਾਰੇ ਤੇ ਗੁਰਮੁਖ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਅਤੇ ਨਰੈਣ ਤੇ ਬਾਵੇ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਸੁਣਾਈ। ਜੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਸੰਭਵ ਸੀ ਟਿਕ-ਟਿਕਾਅ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਤਲ ਨਾ ਹੁੰਦਾ।



ਦਾਰਾ ਦੁਲਚੀਪੁਰੀਆ

ਪਰ ਵਕੀਲ ਕਾਹਦੇ ਲਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਮਿਥੀ ਚਾਲ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਰਦਾਰੇ ਤੇ ਗੁਰਮੁਖ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਤੁਤਾਉਣ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਸਰਦਾਰਾ ਤੇ ਗੁਰਮੁਖ ਤਾਂ ਬਰੀ ਹੋ ਗਏ ਜਦਕਿ ਬਾਵੇ ਤੇ ਨਰੈਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹੀ। ਬਰੀ ਹੋਇਆਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਆ ਕੇ ਖੂਬ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਇਆ।

ਦਲੀਪ ਦੇ ਕਤਲ ਵੇਲੇ ਦਾਰਾ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਲੜਨ ਵਾਸਤੇ ਜਰਮਨੀ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਭਰਾ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਤਾਰ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਜਰਮਨੀ ਜਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹ ਪਤਨੀ ਤੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਦੁਲਚੀਪੁਰੇ ਪਰਤ ਪਿਆ। ਪਿੰਡ ਆ ਕੇ ਅਦਾਲਤੀ ਕੇਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ। ਹੇਠਲੀ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਸਜ਼ਾ ਦੁਆਈ ਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਜਾਣ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਸਰਦਾਰਾ ਤੇ ਗੁਰਮੁਖ ਬਰੀ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਬਦਲੇ ਦੀ ਅੱਗ ਦਾ ਭਾਂਬੜ ਭੜਕ ਉਠਿਆ। ਲੋਕ ਵੀ ਤੁੱਖਣੀਆਂ ਦੇਣ ਲੱਗੇ ਪਈ ਤੁਹਾਡੇ ਭਰਾ ਦੇ ਕਾਤਲ ਸਾਹਮਣੇ ਬੁਕਦੇ ਫਿਰਦੇ ਐ!

ਫਿਰ ਦਾਰਾ, ਸਰਦਾਰੇ ਹੋਰਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਤਾਕ 'ਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ। ਉਹਦੀ ਭੈਣ ਪਰਸਿੰਨ ਕੌਰ ਵੀ ਕਹਿੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ, "ਜੇ ਭਾਅ ਦਾ ਬਦਲਾ ਨਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਏਡੀ ਦੇਹ ਕਿਸ ਕੰਮ?"

ਇੰਦਰ ਬੋਲਿਆ, "ਭਾਉ, ਦਲੀਪ ਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਤਾਂ ਓਦੋਂ ਈ ਚੈਨ ਮਿਲੂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਦਲੀਪ ਕੋਲ ਪੁਚਾਤੇ।"

ਦਾਰੇ ਧਰਮਚੱਕੀਏ ਦਾ ਚਾਚਾ ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਦਾਰੇ ਦੁਲਚੀਪੁਰੀਏ ਦਾ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਤੋਂ ਹੀ ਬੋਲੀ ਸੀ। ਉਹ ਅਨੇਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ

ਦਾਰੇ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਪਹੁੰਚਾ। 19 ਅਕਤੂਬਰ 1950 ਦੁਸਹਿਰੇ ਦਿਨ ਸੀ। ਦਿਨ ਢਲੇ ਦਾ ਵੇਲਾ ਸੀ। ਉਹ ਹਥਿਆਰ ਲੈ ਕੇ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲੇ। ਖੇਤੋਂ ਸਰਦਾਰਾ ਮੱਝਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੱਝਾਂ ਉਹਨੇ ਛੱਪੜ ਵਿਚ ਵਾਤ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤੇ ਆਪ ਪੱਠਿਆਂ ਦੀ ਭਰੀ ਸੁੱਟਣ ਘਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਹੁਣ ਮੱਝਾਂ ਕੱਢਣ ਵੀ ਆਵੇਗਾ।

ਦਾਰੇ ਕੋਲ ਕੁਹਾੜੀ ਸੀ, ਇੰਦਰ ਕੋਲ ਕਿਰਪਾਨ ਅਤੇ ਨਿਰੰਜਣ ਤੇ ਅਨੇਕ ਕੋਲ ਬਰਛੀਆਂ ਸਨ। ਸਰਦਾਰਾ ਮੱਝਾਂ ਕੱਢਣ ਛੱਪੜ ਵਿਚ ਵੜਿਆ ਤਾਂ ਚਾਰਾਂ ਜਣਿਆਂ ਨੇ ਛੱਪੜ ਦੀਆਂ ਚਾਰੇ ਕੰਨੀਆਂ ਮੱਲ ਲਈਆਂ। ਚਾਰੇ ਬੰਨਿਓਂ ਘਿਰਿਆ ਵੇਖ ਸਰਦਾਰਾ ਹਾਲ ਦੁਹਾਈ ਪਾਉਣ ਲੱਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਭੱਜੇ ਆਏ। ਦਾਰੇ ਨੇ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਕਿਹਾ, "ਅੱਜ ਜੇ ਕੋਈ ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਸਾਡਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਸੀਂ ਉਹਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਾਂਗੇ।" ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਪੇਂਡੂ ਕੋਠੀਆਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵੇਖਣ ਲੱਗੇ।

ਸੱਤ ਫੁੱਟਾ ਦਾਰਾ ਕੁਹਾੜੀ ਲੈ ਕੇ ਛੱਪੜ 'ਚ ਵੜਿਆ ਤੇ ਉਹਨੇ ਸਰਦਾਰੇ ਨੂੰ ਧੌਣੋਂ ਜਾ ਫੜਿਆ। ਉਪ੍ਰਬਲੀ ਵਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਿਰ 'ਚੋਂ ਲਹੂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ਫੁੱਟ ਤੁਰੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਛੱਪੜ ਦਾ ਪਾਣੀ ਲਾਲ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਖਰ ਸਰਦਾਰਾ ਤੜਫ ਕੇ ਮਰਿਆ ਤਾਂ ਦਾਰੇ ਨੇ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਪੜ ਦੀ ਗਾਰ ਵਿਚ ਦੱਬ ਦਿੱਤਾ।

ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦੁਲਚੀਪੁਰ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਤੇ ਅਨੇਕ ਸਿੰਘ ਧਰਮਚੱਕ ਨੂੰ ਪੱਤਰਾ ਵਾਚ ਗਏ। ਦਾਰੇ ਤੇ ਇੰਦਰ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਘਰੋਂ ਆ ਫੜਿਆ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਚੱਲਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੁਣਾਇਆ। 19 ਅਕਤੂਬਰ 1950 ਨੂੰ ਹੋਏ ਕਤਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ 26 ਮਾਰਚ 1951 ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਦਾਰੇ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਤੇ ਇੰਦਰ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਬੋਲੀ। ਦਾਰੇ ਰੰਧਾਵੇ ਦਾ ਚਾਚਾ

ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਮਹਾਨ ਖਿਡਾਰੀ

ਪ੍ਰਿ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 647-785-1661

ਦੀ ਭੈਣ ਪਰਸਿੰਨ ਕੌਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣ ਤਕ ਫਾਂਸੀ ਰੁਕੀ ਰਹੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਦੋ ਵਾਰ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹੀ। ਫਿਰ ਅਪੀਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਫਾਂਸੀ ਟੁੱਟ ਕੇ ਦਾਰੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਈ।

ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਇਕੋ ਪੜਦਾਦੇ ਦੀ ਔਲਾਦ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣ ਲੱਗੀ। ਦੋ ਦਾਰੇ ਹੋਰੀਂ ਤੇ ਦੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਰੀਕ ਭਰਾ। ਚਾਰੇ ਉਮਰ ਕੈਦੀ। ਦਲੀਪ ਦੇ ਕਤਲ ਕਾਰਨ ਬਾਵਾ ਤੇ ਨਰੈਣ ਅੰਦਰ ਸਨ, ਸਰਦਾਰੇ ਦੇ ਕਤਲ ਕਾਰਨ ਦਾਰਾ ਤੇ ਇੰਦਰ। ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਚੌਹਾਂ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਜਾਂਦੇ। ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਦੇ ਉਹ ਆਪ ਵੀ ਕਦੇ ਕਦੇ ਮਿਲ ਪੈਂਦੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਉਤੇ ਪਛਤਾਉਂਦੇ। ਅਖੀਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਜੀਨਾਵਾਂ ਹੋ ਗਿਆ। 1957 ਵਿਚ ਦਾਰੇ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਹੋ ਗਈ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਸਾਲ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦੋ ਫਿਲਮਾਂ 'ਸੈਮਸਨ' ਤੇ 'ਖੂਨ ਕਾ ਬਦਲਾ ਖੂਨ' ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਆਖਰ ਪਿੰਡ ਪਰਤ ਕੇ ਸਰਪੰਚ ਬਣ ਗਿਆ ਤੇ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ।

ਦਾਰੇ ਦਾ ਆਖਰੀ ਸਮਾਂ ਬੜਾ ਭੈੜਾ ਬੀਤਿਆ। ਉਹ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਸ਼ੂਗਰ ਤੇ ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਕੱਟੇ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਚੂਲਾ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਸੀ। ਤਦ ਮਰਨਾਊ ਪਏ ਰੁਸਤਮੇ



ਲੇਖਕ ਨਾਲ ਦਾਰੇ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪੋਤਰੇ ਤੇ ਉਹ ਛੱਪੜ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਾਰੇ ਨੇ ਸਰਦਾਰੇ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ।

ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਤੇ ਅਨੇਕ ਸਿੰਘ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਬਿਨਾ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

ਦਾਰੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਫਿਰ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਕਾਲ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ ਡੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਕੋਠੜੀ 'ਚ ਉਹਦਾ ਲੰਮਾ ਕੱਦਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਉਂਦਾ। ਪਰ ਫਾਂਸੀ ਨੂੰ ਫਟਕਣ ਕੀ? ਦਾਰੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਉਹਨਾਂ

ਜਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਿਲਣ ਵੀ ਕੋਈ ਘੱਟ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਜੁੱਸਾ 135 ਕਿਲੋ ਤੋਂ ਘਟ ਕੇ 70 ਕਿਲੋ ਦਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹ 70ਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ 'ਚ ਗੁਜ਼ਰ ਗਿਆ। ਪਿੱਛੇ ਉਹਦੇ ਦੋ ਪੋਤਰੇ ਹਨ ਜੋ ਪਿੱਛੇ ਬਾਹਰ ਢਾਣੀ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਵਿਆਹੀ ਵਰੀ ਪੜਪੋਤੀ ਹੈ ਤੇ ਇਕ ਪੋਤਰਾ ਜੋ ਟੋਰਾਂਟੋ 'ਚ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਕਰ ਰਿਹੈ।

ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦਾ ਪਰਬਤਾਰੋਹੀ ਤੇਗਬੀਰ ਸਿੰਘ

24 ਸਤੰਬਰ 2018 ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਸੁਖਿੰਦਰ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਡਾ. ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਘਰ ਜਨਮਿਆ ਤੇਗਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦਾ ਪਰਬਤਾਰੋਹੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਰੋਪੜ ਦੇ ਸ਼ਿਵਾਲਿਕ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਦਾ ਦੂਜੀ ਜਮਾਤ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ 28 ਜੂਨ 2025 ਨੂੰ 6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਯੂਰਪ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਚੋਟੀ (ਮਾਊਂਟ ਐਲਬਰਸ, ਰੂਸ) ਸਰ ਕਰ ਕੇ ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ 5 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਅਪ੍ਰੈਲ 2024 ਵਿਚ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ



ਬੇਸ ਕੈਂਪ ਨੇਪਾਲ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦਾ ਬੱਚਾ ਸੀ।

ਅਗਸਤ 2024 ਵਿਚ ਉਹ ਮਾਊਂਟ ਕਿਲੀਮੰਜਾਰੋ (ਅਫਰੀਕਾ ਮਹਾਂਦੀਪ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਚੋਟੀ) ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਏਸ਼ੀਆਈ ਬਣਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨਾਲ ਏਸ਼ੀਆ ਬੁੱਕ ਆਫ ਰਿਕਾਰਡਜ਼ ਤੇ ਇੰਡੀਆ ਬੁੱਕ ਆਫ ਰਿਕਾਰਡਜ਼ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ ਦਰਜ ਕਰਾਇਆ ਹੈ।

-ਇੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੱਢਾ
+1 224-210-9048



ਫਿਲਮ ਲੋਕ



ਮੈਂ ਦਿਲਜੀਤ ਦੇ ਨਾਲ ਹਾਂ: ਨਸੀਰੁਦੀਨ ਸ਼ਾਹ

ਸਿਨੇਮਾ ਦੇ ਦਿੱਗਜ਼ ਨਸੀਰੁਦੀਨ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ 'ਸਰਦਾਰ ਜੀ 3' ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਹਨੀਆ ਆਮਿਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਟਾਰ ਦਿਲਜੀਤ ਦੋਸਾਂਝ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਸਟਿੰਗ ਅਦਾਕਾਰ-ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦੁਸਾਂਝ ਵਲੋਂ 'ਸਰਦਾਰ ਜੀ 3' ਦਾ ਟ੍ਰੇਲਰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ।



ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦੋਸਾਂਝ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਹ, ਜੋ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਇਮਤਿਆਜ਼ ਅਲੀ ਦੀ ਅਗਲੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਦੋਸਾਂਝ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣਗੇ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫੇਸਬੁੱਕ ਪੇਜ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪੋਸਟ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਅਦਾਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਤੇ ਦੋਸਤ ਹਨ ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ। 'ਕਈ ਲੋਕ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿੱਜੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਦਿਲਜੀਤ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ 'ਚ ਦੇਸ਼ਭਗਤੀ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਪੂਰਾ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਦਿਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਹੈ।

ਨਿਧੀ ਅਗਰਵਾਲ - ਟੁੱਟੇ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਜੁੜਦੇ

'ਰਾਜਾ ਸਾਬੂ' ਵਾਲੀ ਨਿਧੀ ਅਗਰਵਾਲ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਈਬਰ ਕ੍ਰਾਈਮ ਬ੍ਰਾਂਚ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੁਰੀ ਘਬਰਾਈ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਨਿਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਇਨਸਾਨ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦੇ ਖਾ-ਪੀ ਲੈਣ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਨਿਧੀ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਾਲ 'ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ' ਦੇ 'ਸਕਰੀਨ ਸਾਟ' ਵੀ ਲਾਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਬੇਹੱਦ ਗੰਢੇ ਸੁਨੇਹੇ ਨਿਧੀ ਨੂੰ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਨਿਧੀ 'ਹਰ ਹਰ ਵੀਰ ਮੱਲੂ ਫਿਲਮ ਪਵਨ ਕਲਿਆਣ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। 'ਰਾਜਾ ਸਾਬੂ' ਇਸ ਸਾਲ ਅਪ੍ਰੈਲ 'ਚ ਨਿਧੀ ਦੀ ਆ ਕੇ ਸਫਲ ਰਹੀ ਫਿਲਮ ਹੈ। ਟਾਈਗਰ ਸ਼ਰਾਫ ਨਾਲ 'ਮੁੰਨਾ ਮਾਈਕਲ' ਫਿਲਮ ਕਰਕੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ 'ਚ ਆਈ ਨਿਧੀ ਨੂੰ ਸੰਨੀ ਦਿਓਲ ਦੀ ਕਈ ਕੰਮਾਂ 'ਚ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਹੀ ਨਿਧੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖਣ ਦੀ ਗੱਲ ਆਪਣੇ ਕ੍ਰਿਕਟਰ ਕੇ.ਐਲ. ਰਾਹੁਲ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਫੇਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਥੀਆ ਨਾਲ ਲਏ ਸਨ ਤੇ ਨਿਧੀ ਅਗਰਵਾਲ ਦੇ ਦਿਲ ਦਾ ਦਰਦ ਵੀ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਖੇਡ ਕਿਵੇਂ ਵਿਗੜ ਗਈ? ਉਹ ਹਰ ਹੀਲੇ ਕੇ.ਐਲ. ਰਾਹੁਲ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬਣ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ

ਸਭ ਉਲਟ-ਪੁਲਟ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਧਰ ਚੋਨਈ 'ਚ ਤਾਂ ਨਿਧੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਮੰਦਿਰ ਹੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਲੋਕ ਉਥੇ ਕਾਇਮ ਨਿਧੀ ਅਗਰਵਾਲ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਨੂੰ ਉਹ ਦੁੱਧ ਨਾਲ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਨਿਧੀ ਫਿਰ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਭਗਵਾਨ ਆਖੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਚਿਨ ਤੇਂਦੁਲਕਰ ਤੋਂ ਦੋ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਚਿਨ ਦਾ ਨਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਬਹੁਤ ਹਨ ਪਰ ਨਿਧੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅੱਧੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਫਿਲਮ ਪ੍ਰੇਮੀ ਜਾਣਦੇ ਤੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਜਯੋਤਿਕਾ ਟਾਂਗਰੀ ਤੇ ਅਲਤਾਫ਼ ਰਾਜਾ ਦੇ ਵੀਡੀਓ ਗੀਤਾਂ 'ਚ ਵੀ ਨਿਧੀ ਮਹਾਨ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਫਿਲਮਾਂ ਉਸ ਨੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਹੁਣ ਤੱਕ ਤੇਰਾਂ ਕੁ ਹੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਘੱਟ ਕੀ ਜਾਂ ਇਕ ਵੱਧ ਕੀ। ਮਤਲਬ ਲੰਮੀ ਚੋੜੀ ਉਸ ਦੀ ਫਿਲਮੀ ਯਾਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਧੀ ਬੈਲੇ ਨਾਚ ਦੀ ਮਾਹਿਰ ਹੈ ਤੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਉਹ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਘਰ ਵੀ ਰਹਿੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਘੋੜ ਸਵਾਰੀ ਤੇ ਟੈਨਿਸ 'ਚ ਉਹ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਕਦੇ ਮਕਾਨ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਸੀ, ਅੱਜ ਨਿਧੀ ਦੇ ਪਰਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਆਮ ਕਾਰ ਜਿੰਨੀ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੌਲਤ, ਸ਼ੋਹਰਤ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਨਾਲ ਤਕਦੀਰ ਸਾਥ ਦੇਵੇ ਪਰ ਟੁੱਟੇ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਕਦੇ ਜੁੜਦੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੇ.ਐਲ. ਰਾਹੁਲ ਵੱਲ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਤੋੜਿਆ।



'ਧੂਮ-4' ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗੀ ਸ਼ਰਧਾ ਕਪੂਰ

ਫਿਲਮ ਇਸਤਰੀ-2 ਦੀ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਕਾਮਯਾਬੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਕਾਰਾ ਸ਼ਰਧਾ ਕਪੂਰ ਲਗਾਤਾਰ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਫਿਲਮ ਸਾਲ 2024 ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। 'ਗਦਰ-2' ਅਤੇ 'ਜਵਾਨ' ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਏਕਤਾ ਕਪੂਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ 'ਵੁਮੈਨ ਸੇਂਟ੍ਰਿਕ' ਫਿਲਮ ਲਈ ਸ਼ਰਧਾ ਕਪੂਰ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। 'ਤੁੰਬਾੜ' ਫੇਮ ਰਾਹੀਂ ਅਨਿਲ ਬਰਵੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ।

ਪਰ ਜੇਕਰ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਸ਼ਰਧਾ ਕਪੂਰ ਨੇ ਫਿਲਮ ਲਈ ਏਕਤਾ ਕਪੂਰ ਤੋਂ ਨਾ ਸਿਰਫ 17 ਕਰੋੜ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਸਗੋਂ ਲਾਭ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਹ ਏਕਤਾ ਤੋਂ ਹਿੱਸਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਇਹ ਮੰਗ ਕਾਫੀ ਨਾਗਵਾਰ ਲੱਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਧਾ ਕਪੂਰ ਏਕਤਾ ਕਪੂਰ ਦੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੀ। ਸ਼ਰਧਾ ਕਪੂਰ ਲਈ ਯਕੀਨਨ ਹੀ ਇਹ ਇਕ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਸ਼ਰਧਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਜੇਕਰ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਹੁਣ ਫਿਲਮ ਲਈ ਨਵੀਂ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਵਾਲੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਦੀ ਭਾਲ ਜ਼ੋਰਾਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਦੂਜੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਇਹ ਫਿਲਮ ਫਲੋਰ 'ਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦਾ ਟਾਈਟਲ ਫਿਲਹਾਲ ਫਾਈਨਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸ਼ਰਧਾ ਕਪੂਰ ਫਿਲਮ 'ਪ੍ਰਸ਼ਧਾ 2 : ਦ ਰੂਲ' ਵਿਚ ਆਈਟਮ ਗੀਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਸਾਲ 2021 ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ 'ਪ੍ਰਸ਼ਧਾ 1' ਵਿਚ ਦੱਖਣ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਸਾਮੰਥਾ ਰੁਬ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 'ਉਂ ਔਟਾਵਾ ਮਾਵਾ' ਬੇਹੱਦ ਹਿੱਟ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਸਾਮੰਥਾ ਰੁਬ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ 5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਭਾਰੀ ਫੀਸ ਦੀ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਖ਼ਬਰਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਸ਼ਰਧਾ ਕਪੂਰ ਨੂੰ ਓਨੀ ਹੀ ਫੀਸ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਪਰ ਨਿਰਮਾਤਾ ਤੋਂ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ 5 ਕਰੋੜ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫੀਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਮਜ਼ਬੂਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸ਼ੀਲੀਲਾ ਨੂੰ ਇਹ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਪਿਆ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਧਾ ਕਪੂਰ ਦਾ ਫਿਲਮਾਂ ਚੁਣਨ ਦਾ ਪੈਟਰਨ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਵਿਚ ਇਕ ਫਿਲਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ਼ਰਧਾ ਕਪੂਰ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕਰੀਅਰ ਦਾ ਵਧੀਆ ਸਮਾਂ ਹੁਣ ਆਉਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਉਸ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ ਹੈ। ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਐਕਟਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਐਕਸਾਈਟਿੰਗ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਉਹ ਪ੍ਰੈਸ਼ਕਸ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

'ਇਸਤਰੀ-2' ਵਿਚ ਧਮਾਲ ਮਚਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਰਧਾ ਕਪੂਰ ਹੁਣ 'ਇਸਤਰੀ-3' ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗੀ। ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਫਿਲਮ 13 ਅਗਸਤ, 2027 ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਰਾਓ, ਅਪਾਰਸ਼ਕਤੀ ਖੁਰਾਣਾ, ਪੰਕਜ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਅਤੇ



ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਬੈਨਰਜੀ ਵਰਗੇ ਕਲਾਕਾਰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣਗੇ। 'ਇਸਤਰੀ-3' ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼ਰਧਾ ਕਪੂਰ ਦਾ ਨਾਂ ਰਣਬੀਰ ਕਪੂਰ ਦੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ 'ਧੂਮ-4' ਲਈ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਇਸ ਫਿਲਮ ਲਈ ਰਣਬੀਰ ਕਪੂਰ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਔਰਤ ਕਲਾਕਾਰ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਸੂਤਰਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸ਼ਰਧਾ ਕਪੂਰ ਨਿਖਿਲ ਦਿਵੇਦੀ ਵਲੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੁਪਰਨੈਚਰਲ ਫਿਲਮ 'ਨਾਗਿਨ' ਵਿਚ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪਰੇਸ਼ ਰਾਵਲ ਦੀ 'ਹੋਰਾ ਫੇਰੀ 3' ਵਿਚ ਵਾਪਸੀ

ਅਦਾਕਾਰ ਪਰੇਸ਼ ਰਾਵਲ ਨੇ ਕਾਮੇਡੀ ਫਰੈਂਚਾਇਜ਼ੀ 'ਹੋਰਾ ਫੇਰੀ 3' ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਸਭ ਕੁਝ ਹੱਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਮਈ ਵਿਚ, ਪਰੇਸ਼ ਰਾਵਲ ਨੇ ਤੀਜੇ ਭਾਗ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਫਰੈਂਚਾਇਜ਼ੀ ਦੇ ਸਹਿ-ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਅਕਸ਼ੈ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਸੁਨੀਲ ਸ਼ੈੱਟੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਪ੍ਰਿਯਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਹਿੱਟ ਕਾਮੇਡੀ ਫਰੈਂਚਾਇਜ਼ੀ ਦੇ

ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਲਈ ਇਕ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਕਸ਼ੈ ਦੁਆਰਾ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵਲੋਂ 25 ਕਰੋੜ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਰੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਟੀਮ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਦਾਕਾਰ ਨੇ ਅਕਸ਼ੈ ਦੀ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ 11 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ 15 ਫੀਸਦੀ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਰੇਸ਼ ਰਾਵਲ ਹੁਣ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਇਹ ਐਲਾਨ ਉਸਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਡਕਸਟ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।



ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ (ਮਰਹੂਮ) ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿਨ 'ਤੇ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ...

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਬਾਨੀ ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ, ਭਾਵੇਂ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੌੜੀਆਂ-ਮਿੱਠੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਡੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ (14 ਜੁਲਾਈ) 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਉਥੇ ਹੀ ਇਹ ਕਾਮਨਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਹੋਣ ਖੁਸ਼ ਹੋਣ। ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਰਹਾਂਗੇ। ਪਿਆਰੇ ਅਮੋਲਕ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਵਲੋਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮੁਬਾਰਕ !



ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ



ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ



ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ (ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟ) ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੌੜਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ ਆਗਿਆਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਾਠ



ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ ਢਿਲੋਂ ਡਾ. ਇਨਕਲਾਬੀ ਥਾਂਦੀ ਡਾ. ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ ਸੰਧੂ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ (ਨਿੱਕੀ) ਸੇਖੋਂ ਹਰਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲੈਲ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਸੁਖਮੇਲ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਸ. ਹੈਪੀ ਸਿੰਘ ਹੀਰ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਜੱਸੀ ਗਿੱਲ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Ph: 847-359-0746

ਬੇਲਾਗ, ਬੇਬਾਕ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਦਈ

Published simultaneously from Chicago, California & New York.

e-mail: punjabtimes1@gmail.com, website: www.punjabtimesusa.com